

Jaarstukken 2024

Hoogheemraadschap van
Delfland

Jaarstukken 2024

Hoogheemraadschap van Delfland

Colofon

Jaarstukken 2024

Samenstelling

Hoogheemraadschap van Delfland
Delft, mei 2025

Hoogheemraadschap van Delfland
Postbus 3061
2601 DB DELFT
Tel: 015-2608108
www.hhdelfland.nl

Inhoud

1	Leeswijzer	6
2	Jaarverslag: managementsamenvatting	7
2.1	Bestuurlijke inleiding en samenvatting	7
2.2	Financiële samenvatting	10
3	Jaarverslag: Programmaverantwoording	13
3.1	Waterkeringen en waterbewustzijn	13
3.2	Waterkwaliteit en biodiversiteit	19
3.3	Waterkwantiteit en klimaatadaptatie	30
3.4	Waterketen en circulariteit.....	40
3.5	Financiën	48
3.6	Organisatie en bedrijfsvoering.....	52
4	Jaarverslag: Paragrafen.....	67
4.1	Staat van incidentele baten en lasten	67
4.2	Uiteenzetting van de financiële positie.....	68
4.3	Reserves en voorzieningen	74
4.4	Waterschapsbelastingen	76
4.5	Bedrijfsvoering.....	78
4.6	Wet open overheid	82
4.7	Verbonden partijen.....	83
5	Jaarverslag: Investeringsuitgaven	85
5.1	Investeringsuitgaven 2024 per programma.....	85
5.2	Gereedgekomen projecten.....	86
5.3	Restantkredieten	86
5.4	Projectenoverzichten verzamelkredieten	86
6	Jaarrekening: De exploitatierekening.....	87
6.1	Exploitatierekening naar programma's	87
6.2	Netto kosten per programma per hoofdtaak.....	88
6.3	Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstensoorten	88
6.4	Belastingopbrengsten	91
6.5	Wet normering topinkomens	91
6.6	Begrotingsrechtmatigheid.....	92
7	Jaarrekening: balans en toelichting	94
7.1	Balans per 31 december 2024.....	94
7.2	Waarderingsgrondslagen	95
7.3	Materiële vaste activa	97
7.4	Financiële vaste activa	97
7.5	Kortlopende vorderingen	98
7.6	Liquide middelen	100
7.7	Eigen vermogen	101
7.8	Voorzieningen	104
7.9	Vaste schulden met een looptijd van één jaar en langer.....	105
7.10	Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar.....	105
7.11	Overlopende passiva	106
7.12	Niet uit de balans blijvende verplichtingen	107
7.13	Gebeurtenissen na balansdatum	109
8	Bijlagen	110
8.1	Bijlage I: Geactiveerde projecten 2024	110
8.2	Bijlage II: Restantkredieten	111
8.3	Bijlage III: Belangrijkste incidenten en opschalingen 2024	115
8.4	Bijlage IV: Verbonden partijen en andere samenwerkingsvormen.....	119
8.5	Bijlage V: Overzicht Prestatie-indicatoren 2018-2024	123

8.6	Bijlage VI: Kwijtschelding publieke schulden kindertoeslagaffaire	125
8.7	Bijlage VII: Lijst met afkortingen	126
8.8	Bijlage VIII: Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	128

1 Leeswijzer

Voor u liggen de jaarstukken 2024 van het Hoogheemraadschap van Delfland. Deze bestaan uit twee delen:

1. het jaarverslag, dat bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen.
2. de jaarrekening, die bestaat uit de exploitatierekening en de balans met toelichting.

Het jaarverslag is verdeeld over de hoofdstukken 2 tot en met 5. In hoofdstuk 2 vindt u de beleidsrealisatie op hoofdlijnen, een financiële analyse van het resultaat over 2024 en de gerealiseerde investeringsvolumes. In hoofdstuk 3 rapporteren we per programma over de realisatie van de doelen uit de begroting 2024 (die een afgeleide zijn van de bestuurlijke doelen). Verder laten we daarin de voortgang zien van de prestatie-indicatoren (PI's) en de voortgang en realisatie van de investeringen die daarbij horen, inclusief de overkoepelende thema's. Deze zijn als afzonderlijke programmalijn opgenomen. In hoofdstuk 4 zijn de (verplichte) paragrafen opgenomen. Hoofdstuk 5 gaat in op het verloop, de activering en de afronding van alle lopende investeringsprojecten.

De jaarrekening komt in hoofdstuk 6 en 7 aan bod. Hoofdstuk 6 geeft een overzicht van de exploitatierekening, verdeeld naar programma's, kostendragers en de diverse soorten kosten en opbrengsten. In hoofdstuk 7 presenteren we de balans en de toelichting daarop.

In hoofdstuk 8 vindt u enkele bijlagen.

Het jaarresultaat versus de bijgestelde begroting

In deze jaarstukken vergelijken we standaard het jaarresultaat over 2024 met de bijgestelde begroting 2024. Waar dat niet zo is, hebben we dat aangegeven. Afwijkingen van € 0,1 miljoen en meer hebben we verklaard. De bedragen in alle tabellen zijn keer € 1.000, tenzij dat anders is aangegeven.

De bijgestelde begroting 2024 bestaat uit de begroting 2024 plus:

- de begrotingswijziging uit de bestuursrapportage (Verenigde Vergadering (VV) september 2024);
- de technische wijzigingen die gedurende het jaar zijn doorgevoerd. Deze zijn altijd doorgevoerd:
 - binnen een programma (vanwege de rechtmatigheid van de begroting);
 - binnen een waterschapstaak.

In de tabellen worden kosten positief en opbrengsten negatief weergegeven. Een negatief resultaat betekent dus dat er meer opbrengsten zijn dan kosten.

Bestuurlijke behandeling van de jaarstukken

De auditcommissie brengt over de jaarstukken 2024 een advies uit aan de VV. De dijkgraaf en hoogheemraden (D&H) legt in deze jaarstukken verantwoording af over zijn beleid en investeringen. Zij leggen de jaarstukken voor aan de VV om ze vast te stellen en goed te keuren. De VV doet dit op grond van artikel 104 van de Waterschapswet.

Publicatie

De jaarstukken 2024 worden door D&H ter inzage gelegd. Dit wordt openbaar bekendgemaakt. De jaarstukken worden digitaal gepubliceerd op www.hhdelfland.nl.

2 Jaarverslag: managementsamenvatting

2.1 Bestuurlijke inleiding en samenvatting

In 2024 vierde ons Hoogheemraadschap van Delfland zijn 735-jarig bestaan. Een mijlpaal die onderstreept hoe lang en hoe belangrijk waterbeheer al is in ons gebied. Dit jubileumjaar werd gekenmerkt door grote uitdagingen, zowel wereldwijd als nationaal, die direct impact hadden en hebben op ons werk.

Algemene observaties

De wereld wordt geconfronteerd met toenemende klimaatuitdagingen; de hevige bosbranden in Californië, de verwoestende overstromingen in Midden-Europa en de aanhoudende droogteperiodes en watertekorten in verschillende delen van de wereld. 2024 was een bijzonder jaar in meteorologisch opzicht. Het was een nat jaar met een recordaantal dagen met zware neerslag. Tegelijkertijd was 2024 – samen met 2023 – het warmste jaar ooit gemeten. Dit onderstreept de urgentie van klimaatadaptatie en waterbeheer. Tegelijkertijd blijft de geopolitieke situatie onzeker. Dit heeft onder meer effect op de beschikbaarheid en betaalbaarheid van grondstoffen en materialen.

De medewerkers van Delfland, samen met zijn bestuurlijke en ambtelijke partners, hebben in 2024 belangrijke stappen gezet in het realiseren van een toekomstbestendig watersysteem. De veranderende omstandigheden vroegen om wendbaarheid en nauwe samenwerking tussen overheden, bedrijven en inwoners. Dit jaarverslag toont dat er in 2024 geen gebrek was aan wendbaarheid, samenwerking en ook niet aan slagvaardigheid.

Over de doelen van Delfland

Onder de noemer 'Water en bodem sturend in de ruimtelijke ordening' hebben we ingezet op verdere verbetering van eigen beleid en instrumenten, om effectiever te kunnen beïnvloeden. We hebben gevraagd en ongevraagd geadviseerd richting het Rijk, de provincie, regio's en gemeenten. 'Water en bodem sturend' raakt inhoudelijk veel belangrijke onderwerpen voor Delfland – denk aan wateroverlast, watertekort, waterveiligheid, waterkwaliteit en biodiversiteit. In meerdere programmalijnen binnen dit jaarverslag is beschreven wat er concreet is gedaan.

Om het ambitieuze programma waterkwaliteit te realiseren zijn in 2024 vele grote en kleine stappen gezet. De trendbreuk was zichtbaar in nadrukkelijke samenwerking met de omgeving en het aanspreken van partners op hun rol en verantwoordelijkheid. In het kader van onder meer de risico gestuurde aanpak zijn veel activiteiten uitgevoerd in de preventieve en repressieve sfeer. Met het uitkomen van de rapportage van de Universiteit van Utrecht eind 2024 is een basis gelegd voor het nemen van verdere stappen.

In 2024 lag de focus op verdere uitwerking en implementatie van de langetermijnstrategie wateroverlast 'Wapenen tegen extreme neerslag' en het uitwerken van de Strategie Zoetwater. Daarnaast is gewerkt aan het versterken van de samenwerking met gemeenten en tussen partijen binnen het netwerk Klimaatkrachtig Delfland op het thema klimaatadaptatie. De kansrijke, grootschalige locaties voor Natte Ecologische Zones (NEZ) zijn bijna gerealiseerd.

Alle polders worden eens in de zes jaar geanalyseerd met een watersysteemanalyse. In totaal waren in 2024 negen watersysteemanalyses onderhanden, waarmee het beheergebied van Delfland in zijn geheel weer up to date in kaart gebracht wordt. Rainlevelr is dé manier om wateroverlast in het glastuinbouwgebied zoveel mogelijk te beperken. In de allerlaatste dagen van 2024 hebben we de 100ste deelnemer mogen verwelkomen en hebben we hebben we 25

nieuwe aansluitingen gerealiseerd. Afhankelijk van het verzoek vanuit Delfland leveren de huidige deelnemers tussen de 49.000 en 98.000 m3 berging op.

De score 2024 op energieneutraliteit is pas medio 2025 bekend, maar de definitieve cijfers over 2023 laten zien dat Delfland op koers ligt met een percentage van 93,7% energieneutraliteit. Dit komt door de uitvoering van het uitvoeringsprogramma Energieneutraal én omdat we energie besparen.

Over de omgeving van Delfland

Onze samenwerking is op vele vlakken geïntensiveerd en/of uitgebreid. Voorbeeld is dat in het kader van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) intern en extern een netwerk is opgebouwd tussen en met de Zuid-Hollandse-waterschappen en de provincie ZH. We hebben actief bijgedragen aan opstellen van samenwerkingsafspraken rondom de zogenoemde ZH PLG thema's.

In september hebben we een bijeenkomst op The Green Village georganiseerd voor gemeente- en provinciebestuurders, statenleden en gemeenteraadsleden uit onze regio waarin we kennis over klimaatverandering en klimaatadaptieve maatregelen met hen hebben gedeeld en verdiept. In deze bijeenkomst hebben we ook verkend waar verdere samenwerking mogelijk is.

Met de gemeenten zijn inzichten omtrent de waterkwaliteit gedeeld en is gestart met het gesprek waar de grootste knelpunten én kansen liggen om samen de gewenste aantrekkelijke leefomgeving te creëren. Uitgevoerde initiatieven op het gebied van communicatie in relatie tot waterkwaliteit betreffen onder meer de persoonlijke brief naar de glastuinbouwondernemer en het rapporteren op een kleiner aggregatieniveau (polder in plaats van sector). Ook hebben we ons meer gericht op gesprekken met partijen die een belangrijke schakel vormen in de keten van de glastuinbouw.

In het proces van de Weging van het Waterbelang (voorheen watertoets) zijn we dankzij overleg en informeel contact met alle gemeenten (en andere overheden) vroegtijdig bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving betrokken.

We namen deel aan verschillende initiatieven van derden die bijdragen aan de verbetering van de fysieke leefomgeving, om te beïnvloeden, kansen te signaleren en waar mogelijk te benutten. Delfland is begin 2024 sturingspartner geworden voor Nationaal Park Hollandse Duinen. In twee Westlandse glastuinbouwpolen (Broekpolder en Oranjepolder) werkte Delfland samen met de gebiedscoöperaties en andere overheidspartijen aan plannen voor een toekomstbestendige inrichting voor met name wateroverlast.

Over de mensen van Delfland

Met het bereiken van niveau 3 op de veiligheidscultuurladder en een 8,0 voor goed werkgeverschap hebben we belangrijke stappen gezet om een aantrekkelijke en veilige werkgever te zijn. Met ons arbeidsmarktbeleid laten we dit ook aan de omgeving zien. Van de medewerkers met een topfunctie is 36,4% een vrouw. Positief op een ander vlak was dat 24 medewerkers werkzaam waren in participatiebanen. In 2024 is het ziekteverzuim gestegen tot ruim 5%. In verband met dit stijgende verzuim (met name langdurig verzuim) zijn we hard aan de slag met acties gericht op verzuimpreventie en -vermindering.

Het vrijwilligersbeleid is vastgesteld. We hebben onder meer 91 vrijwillige dijkwachters geworven. In 2025 worden ze getraind om ingezet te worden.

Onze medewerkers werken in een steeds meer digitale omgeving, dit vraagt om effectieve inzet op Informatiebeveiliging en privacy. In 2024 hebben we 144 beveiligingsincidenten geregistreerd. Deze incidenten zijn effectief aangepakt. Er was in die situaties geen risico voor de rechten en vrijheden voor de betrokkenen.

Over de assets van Delfland

In 2024 hebben we 8,5 km regionale keringen op orde gebracht (doelstelling was 6 km). De voorbereiding van nieuwe projecten verliep voorspoedig, waardoor in 2024 meer projecten in uitvoering konden gaan. De belangrijkste resultaten in 2024 zijn: projecten Cluster Westland, Lombokstraat, Pijnackersevaart, Onderhoud Groene kades Berkel en Rodenrijs, Kade Aspar De Lier, Grootschalige vervanging van de beschoeiingen en de restauratie van de Berkelsche Zwethsluis in Lansingerland zijn gereed. De inventarisatie naar bruggen binnen het beheergebied van Delfland is afgerond. Van de ruim 1200 bruggen is gebleken dat ca. 60% door horizontale- of verticale natrekking eigendom is van Delfland. Uit de schouwen blijkt dat alle tot op heden geïnspecteerde bruggen in voldoende staat verkeren.

Het transporteren en zuiveren van het afvalwater is een continu proces evenals het vergisten van het slib, het ontwateren en afvoeren. De belasting van AWZI De Groote Lucht overschrijdt regelmatig de ontwerpcapaciteit van 258.000 ve. Dit vraagt veel van de zuivering qua (complexer) onderhoud, verbruik (elektriciteit en chemicaliën) en personele inzet. In 2024 zijn vier vervangingsalternatieven uitgewerkt in een schetsontwerp en beoordeeld op de door het algemeen bestuur vastgestelde criteria van waterzuivering Vergulde Hand. Dit in opmaat naar besluitvorming over het voorkeursalternatief in 2025.

Financieel resultaat 2024

Van de begrote lasten is in 2024 bijna 98% gerealiseerd en van de geraamde investeringen is 94% gerealiseerd. Het exploitatiesaldo over 2024 bedraagt € 10,4 miljoen voordelig. Dit resultaat is opgebouwd uit € 3,1 miljoen aan lagere kosten en bijna € 7,3 miljoen aan hogere opbrengsten.

De netto schuldquote (NSQ) daalde meer dan begroot naar 171%. De algemene dekkingsmiddelen zijn circa € 3,0 miljoen hoger (opbrengsten). Redenen zijn vooral een combinatie van lagere legesopbrengsten en hogere belastingopbrengsten voor de watersysteemheffing en uit de zuiveringsheffing. De minimaal benodigde weerstandscapaciteit is vastgesteld op € 25 miljoen en was einde 2024 € 50 miljoen.

Zowel de hoge mate van het realiseren van de begrote lasten, als het realiseren van de geraamde investeringen stemt tot tevredenheid over de gevoerde planning en control. Uit bovenstaande cijfers blijkt ook dat de financiële weerbaarheid van onze organisatie is vergroot.

Tot slot

Onze dank gaat uit naar iedereen die heeft bijgedragen aan het realiseren van de doelstellingen van Delfland. In een tijd van snelle veranderingen bleek interne en externe samenwerking de sleutel tot succes.

2.2 Financiële samenvatting

Exploitatieresultaat

Het exploitatiesaldo over 2024 bedraagt € 10,4 miljoen voordelig. In tabel 2.1 ziet u de realisatie over 2024 per programma.

Tabel 2.1 Vergelijking tussen het resultaat van 2024 en de bijgestelde begroting 2024 per programma

Programma	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Waterkeringen en waterbewustzijn	27.892	28.930	28.371	29.217
Waterkwaliteit en biodiversiteit	11.747	16.252	14.666	12.996
Waterkwantiteit en klimaatadaptatie	46.407	44.238	50.180	45.482
Waterketen en circulariteit	118.077	125.395	112.504	111.797
Financiën	-260.350	-283.581	-278.681	-281.826
Organisatie en bedrijfsvoering	53.221	59.733	59.733	58.753
Resultaat voor bestemming	-3.005	-9.034	-13.227	-23.581
Mutaties reserves	-700	9.034	13.227	13.227
Resultaat na bestemming	-3.705	0	0	-10.353

Afwijkingen in kosten en opbrengsten

Het resultaat over 2024 is opgebouwd uit € 3,1 miljoen aan lagere kosten en bijna € 7,3 miljoen aan hogere opbrengsten. De grootste afwijkingen ($\geq$ € 0,5 miljoen) staan hieronder. In hoofdstuk 3 lichten we de afwijkingen vanaf € 0,1 miljoen per programma toe.

Opbrengsten

Afwijking	Saldo
Meer belastingopbrengsten watersysteem (hogere WOZ-waarden, meer ingezetenen aangeslagen, lagere kwijtschelding, opbrengsten uit voorgaande jaren)	3.090
Meer belastingopbrengsten zuiveringsbeheer (, meer vervuilingseenheden opgelegd, opbrengsten uit voorgaande jaren)	1.557
Rentebaten op de schatkist (zie ook rentelasten in de tabel hieronder)	2.633
Meer opbrengsten uit grensoverschrijdend afvalwater	612
Meer baten door het uitlenen van personeel	734
Minder geactiveerde uren investeringsproject De Vergulde Hand	-871
Minder opbrengsten groengas door lagere productie en minder gunstige afzet op de markt	-474
Minder opbrengsten uit werkzaamheden baggeren	-733
Diverse meer- en minder opbrengsten kleiner dan € 0,5 miljoen	679
Totaal hogere opbrengsten	7.227

Kosten

Afwijking	Saldo
Meer rentelasten (oorzaak: per abuis € 2,4 miljoen rentebaten hieronder begroot)	-2.308
Meer duurzame gebruiksgoederen ingezet (bouwkundige en technische voorzieningen, automatisering)	-1.025
Hogere afrekening dienstverleningsvergoeding PPS door nat jaar (meer energie en chemicaliën)	-2.110
Minder personeelskosten dan begroot, waardoor minder is doorbelast naar de programma's	1.253
Minder baggerwerkzaamheden dan gepland	4.320
ICT-infrabeheer: o.a. licentiekosten VMWare en afrekening Vodafone vielen lager uit	1.075
Door tekort eigen personeel en ziekte minder voorbereiding en begeleiding om opdrachten uit te zetten binnen zuivering	535
Diverse meer- en minder kosten kleiner dan € 0,5 miljoen	1.386
Totaal lagere kosten	3.126

Exploitatieresultaat per taak

In onderstaande tabel ziet u het exploitatieresultaat van € 10,4 miljoen uitgesplitst per taak. Hieruit blijkt dat de taak watersysteembeheer een resultaat heeft behaald van € 8,3 miljoen positief en de taak zuiveringsbeheer een positief resultaat van € 2,0 miljoen. De toelichtingen op de diverse posten zijn terug te vinden in hoofdstuk 3 Programmaverantwoording en hoofdstuk 6 De exploitatierekening.

Tabel 2.2 Vergelijking resultaat 2024 met de bijgestelde begroting 2024 voor de taak watersysteem

Kostendrager	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Totaal kosten	130.838	132.735	140.896	136.147
Belastingopbrengsten	-128.729	-134.965	-135.307	-137.858
Kwijtscheldingen	4.317	7.617	6.083	5.462
Oninbaar verklaringen	1.116	934	1.214	1.295
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-7.654	-5.358	-7.469	-7.956
Totaal opbrengsten	-130.950	-131.772	-135.480	-139.057
Resultaat voor bestemming	-112	963	5.416	-2.910
<i>Mutaties reserves</i>				
Algemene reserve vrij besteedbaar	23	-663	-4.716	-4.716
Tariefdempingreserve WS	-3.725	-1.200	-1.200	-1.200
Tariefegalisatiereserve WS		400		0
Reserve kostenegalisatie WS	-1.253			0
Reserve kapitaallasten investeringen WS		500	500	500
Resultaat na bestemming Watersysteembeheer	-5.066	0	0	-8.326

Tabel 2.3 Vergelijking resultaat 2024 met de bijgestelde begroting 2024 voor de taak zuiveringsbeheer

Kostendrager	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Totaal kosten	172.411	178.699	167.289	168.912
Belastingopbrengsten	-148.452	-163.231	-160.598	-162.505
Kwijtscheldingen	2	0	0	0
Oninbaar verklaringen	1.295	2.672	1.538	1.888
Dividenden en overige algemene opbrengsten	-28.149	-28.137	-26.873	-28.966
Totaal opbrengsten	-175.305	-188.695	-185.933	-189.583
Resultaat vóór bestemming	-2.893	-9.996	-18.643	-20.671
<i>Mutaties reserves</i>				
Algemene reserve vrij besteedbaar	-7.930	-587	2.261	2.261
Reserve Harnaschpolder	5.214	8.533	8.533	8.533
Tariefdempingreserve ZB	-30	-2.800	2.999	2.999
Reserve kapitaallasten investeringen ZB	7.000	4.851	4.851	4.851
Resultaat na bestemming Zuiveringsbeheer	1.361	0	0	-2.027

Investeringsen

De oorspronkelijke begroting 2024 ging uit van € 36,8 miljoen aan investeringen. Dit bedrag is in de bestuursrapportage 2024 aangepast naar € 34,3 miljoen vanwege de (her)planning van activiteiten, de voortgang van aanbestedingstrajecten, de samenwerking met partijen in de omgeving en prijseffecten.

De realisatie in 2024 is uiteindelijk € 32,1 miljoen geworden. Hiermee blijven we € 2,2 miljoen onder de begroting. De afwijkingen per programma lichten we in hoofdstuk 3 verder toe.

Tabel 2.4 Investeringsuitgaven in 2024 ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024

Programma	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Waterkeringen en waterbewustzijn	10.026	8.700	9.800	11.013
Waterkwaliteit en biodiversiteit	1.399	2.300	1.627	1.946
Waterkwantiteit en klimaatadaptatie	6.738	5.000	4.517	4.263
Waterketen en circulariteit	6.540	14.000	10.145	8.986
Organisatie en bedrijfsvoering	461	2.900	3.919	2.363
Subtotaal	25.164	32.900	30.008	28.571
Waterzuivering Vergulde Hand	1.289	3.900	4.714	4.109
Totaal	26.453	36.800	34.722	32.680

3 Jaarverslag: Programmaverantwoording

3.1 Waterkeringen en waterbewustzijn

3.1.1 Programmalijn Waterkeringen

Doel

Veilige toekomstbestendige waterkeringen.

Prestatie-indicatoren

Het percentage waterkeringen dat voldoet aan de normen die door het Rijk en de provincie Zuid-Holland zijn vastgesteld.

Tabel 3.1.1 Prestatie-indicatoren waterkeringen

Prestatie-indicator	Rekening 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Rekening 2024
Primaire waterkeringen op orde (55 kilometer)	87%	87%	92% ⁽¹⁾	92% ⁽¹⁾
Regionale waterkeringen op orde (437 kilometer)	87%	73%	73%	79% ⁽²⁾

(1) Met het doorlopen van de ingangstoets voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma is de opgave gereduceerd van 7 km tot 4,5 km. Hierdoor voldoet een hoger percentage van de primaire waterkeringen.

(2) In 2024 is de beoordeling van de regionale keringen afgerond en aan de provincie gerapporteerd. Hieruit bleek dat 78% aan de norm voldoet. Doordat eind 2024 nog een aantal keringen op orde zijn gebracht is dit toegenomen tot 79%.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

Het op orde brengen van de regionale keringen

In 2024 hebben we 8,5 km regionale keringen op orde gebracht. Dit is meer dan de 6 km die in de bestuursrapportage 2024 was voorzien. De voorbereiding van nieuwe projecten verliep voorspoedig, mede doordat de projecten door de voorbereiding van het Ontwikkelteam met meer zekerheid zijn uit te voeren. Hierdoor zijn er in 2024 meer projecten in uitvoering gegaan. De belangrijkste resultaten in 2024 zijn:

- Projecten Cluster Westland, Lombokstraat, Pijnackersevaart, Onderhoud Groene kades Berkel en Rodenrijs, Kade Aspar De Lier, Grootschalige vervanging van de beschoeiingen en de restauratie van de Berkelsche Zwethsluis in Lansingerland zijn gereed;
- Start uitvoering van het groot onderhoud aan regionale waterkeringen in Pijnacker-Nootdorp, Groenzoom in Berkel en Rodenrijs, de Vaartweg in Vlaardingen en de Van der Goeslaan in De Lier;
- Het ondertekenen van de samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Pijnacker-Nootdorp voor het op orde brengen van regionale kering onder de Katwijkerlaan;
- De voorbereiding van de werkzaamheden bij het landgoed De Tempel, in samenwerking met de Gemeente Rotterdam en Natuurmonumenten;
- Start uitvoering project dijkversterking N468, in samenwerking met de provincie Zuid-Holland. Dit project loopt tot 2027.

Inspectie, onderhoud en testsluitingen

In de eerste helft van 2024 is de inspectieronde 2023-2024 voor de primaire, regionale en overige waterkeringen volgens planning afgerond. De inspectieronde 2024-2025 is in oktober 2024 gestart en wordt er volop geïnspecteerd door onze gebiedsbeheerders. Deze inspectieronde loopt door tot eind Q1 2025.

De vertaling van de inspectieresultaten naar maatregelen heeft in de zomer 2024 plaatsgevonden. Door het gehele gebied heen is onderhoud uitgevoerd aan de regionale waterkeringen. Op 26 locaties zijn schades aan de regionale waterkering hersteld. Daarnaast is op veel plekken graverijschade door dieren hersteld. Opvallend is het aantal lekke waterkeringen die in 2024 hersteld zijn. Het gaat hier om 8 waterkeringen, vermoedelijk dat dit is ontstaan door het natte jaar. Ondanks het natte voorjaar 2024 is het maaien van de regionale en primaire waterkeringen volgens planning verlopen.

In 2024 zijn er vanuit het onderhoud op drie plekken langs de N468 tijdelijke versterkingsmaatregelen getroffen. Dit omdat op die locaties de waterkering aan het verzakken was. Met het aanbrengen van tijdelijke steunbermen is dit verholpen. De kosten van de noodmaatregelen bedroegen ca. € 420.000.

Het onderhoud aan de kust en het Natura 2000 gebied is conform planning uitgevoerd. Voor de onderhoudsmaatregelen heeft Delfland subsidie van de provincie Zuid Holland ontvangen. Voor de Natura 2000 gebieden zijn (door de provincie) beheerplannen gemaakt met daarin uitgewerkt welke werkzaamheden gedaan moeten worden. Dit is een meerjarenplan. Delfland voert deze werkzaamheden voor de Natura2000 gebieden in de duinen uit.

De testsluitingen van de compartimenteringswerken in de boezem zijn uitgevoerd in november 2024. Bij een aantal objecten is geconstateerd dat onderhoud noodzakelijk is. Dit wordt opgepakt in 2025.

Toetsing regionale keringen

Delfland heeft 432 km regionale waterkeringen in zijn beheergebied. Regionale waterkeringen zijn waterkeringen die bescherming bieden tegen overstrooming door binnenwater. Iedere twaalf jaar beoordeelt Delfland of de regionale waterkeringen hoog en sterk genoeg zijn om het water goed te kunnen keren. Dat doen we op basis van de veiligheidsnormen die door de provincie Zuid-Holland zijn vastgesteld. Delfland heeft in 2024 het veiligheidsoordeel over de regionale waterkering gerapporteerd aan de Provincie Zuid-Holland. 335 km (78%) van de 432 km regionale waterkeringen voldoet aan de norm en 97 km (22%) voldoet nog niet aan de norm. Dit resultaat is gunstiger dan de prognose uit de bestuursrapportage. De waterkeringen die nog niet voldoen, worden de kaden de komende jaren opgenomen in het uitvoeringsprogramma of nemen we beheermaatregelen.

Zorgplicht bomen

We geven invulling aan de zorgplicht voor de bomen op onze eigendommen zoals waterkeringen, waterbergingen, stukjes land en verpachte grond. Op deze eigendommen staan ca. 10 duizend bomen en 170 bosplantsoenen. Een aanzienlijk deel van de bomen, ca. 45%, is (knot)wilg. Dit zijn bomen die voor de biodiversiteit erg belangrijk zijn. Delfland heeft in 2024 een grondige inspectie uitgevoerd naar de staat van deze bomen. Hieruit is gebleken dat er een achterstand is opgetreden in het onderhoud. Er zijn 1250 bomen die op afzienbare tijd groot onderhoud nodig hebben of een dusdanig risico vormen dat ze geveld moeten worden. Op basis van deze inspectie wordt er in 2025 een onderhoudsplanning opgesteld om de achterstanden in te lopen. Uit de onderhoudsplanning zal een strategie komen om de achterstanden stap voor stap in te lopen. Daarbij werken we volgens de kaders van Norminstituut Bomen zodat we in de toekomst voorkomen dat er achterstanden kunnen ontstaan. Medewerkers van Delfland zijn opgeleid om veiligheidsinspecties aan bomen te kunnen uitvoeren.

Het op orde brengen van de Delflandsedijk

Om de Delflandsedijk aan te melden bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) heeft Delfland samen met Rijkswaterstaat en inhoudelijke experts de ingangstoets doorlopen. Als gevolg van hoog achterland is de opgave gereduceerd van 7 tot 4,5 km. De prestatie-indicator voor de primaire waterkeringen neemt hierdoor toe van 87% tot 92%. Voor de resterende opgave is geconcludeerd dat met de nu beschikbare rekenmodellen de overstromingskans wordt overschat. We verwachten dat met een nieuwe, nog te ontwikkelen rekenmethode onderbouwd kan worden dat geen of veel minder maatregelen nodig zijn om aan de veiligheidsnorm te voldoen. Om deze methode te ontwikkelen zijn we vanuit het landelijke innovatieprogramma Kennis voor Keringen gestart met een vooronderzoek dat begin 2025 gereed zal zijn. Bij een positief resultaat zal de nieuwe rekenmethode en het daaruit volgende inzicht in de benodigde maatregelen verder worden uitgewerkt. Dit is naar verwachting begin 2027 gereed. Eventuele maatregelen worden dan opnieuw aangemeld bij het HWBP.

Muskusrattenbeheer

Muskusratten worden bestreden omdat ze waterkeringen en oevers beschadigen met de holen en gangen die ze graven. Ze zijn ook schadelijk voor de biodiversiteit omdat ze planten wegvreten en inheemse diersoorten verdringen, vooral vogels die in het riet leven. In 2024 zijn er in ons beheergebied 2.568 muskusratten gevangen. Dat is een stijging van 38% ten opzichte van 2023. De verwachting is dat het aantal vangsten de komende jaren nog iets oploopt voordat het aantal muskusratten daalt. Samen met de andere waterschappen willen we de muskusratten terugdringen naar de landsgrenzen.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.1.2 Exploitatie programmalijn waterkeringen

Waterkeringen	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	27.892	28.502	27.973	29.177

Toelichting

De programmalijn Waterkeringen heeft een overschrijding gerealiseerd van € 1,2 miljoen.

Hogere uitgaven Onderhoud door derden bij de regionale keringen door noodmaatregelen aan de N468.	0,2
Hogere uitgaven Onderhoud door derden bij de primaire keringen door niet begroot maar noodzakelijk onderhoud (buiten de natura 2000 opgave) aan de duinen.	0,2
De afrekening van de solidariteitsbijdrage HWBP is lager uitgevallen.	-0,2
De piketdienst calamiteiten is overschreden. Het gaat dikwijls om spoedreparaties zoals aan een kering naar aanleiding van een lekkage bij de Katwijkerlaan - Keulseweg in Pijnacker.	0,1
Hogere doorbelasting van personeelskosten als gevolg van de nacalculatie. Zie de toelichting hiervoor in paragraaf 3.5.1.	0,9
Totaal	1,2

3.1.2 Programmalijn Waterbewustzijn en gedragsbeïnvloeding

Doel

Gedragskennis inzetten om bij te dragen aan de doelen van Delfland.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

Wij hebben één gedragstraject voltooid en twee gedragsanalyses opgeleverd aan de afdelingen. Ook hebben we over alle kerntaken van Delfland advies gegeven op het gebied van gedragsverandering.

Daarnaast hebben we binnen Delfland lezingen gegeven over gedragsverandering. Tot slot hebben we het landelijke Netwerk Gedrag en Waterbeheer gecoördineerd en uitgebreid naar 17 partijen, waaronder 14 waterschappen.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.1.3 Exploitatie programmalijn waterbewustzijn en gedragsbeïnvloeding

Waterbewustzijn en gedragsbeïnvloeding	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	0	428	398	39

Toelichting

De begroting bestaat uit ca. € 0,35 miljoen aan begrote doorbelasting personeelskosten. Binnen deze programmalijn zijn nauwelijks personeelskosten doorbelast. Ook niet met de nacalculatie. Zie de toelichting hiervoor in paragraaf 3.5.1.

3.1.3 Programmalijn Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG)

Doel

Delfland draagt integraal bij aan het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG).

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

Wij hebben zowel intern als extern een netwerk opgebouwd tussen én met de Zuid-Hollandse waterschappen en met de provincie Zuid-Holland. Daarnaast hebben we actief bijgedragen aan het opstellen van samenwerkingsafspraken rondom ZH-PLG thema's in de gebieden en in de coördinatie van de bestuurlijke vaststelling. Onze actieve houding maakt dat we veel inbreng hebben in de afspraken voor coproductie met de provincie binnen het ZH-PLG.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.1.4 Exploitatie programmalijn Nationaal Programma Landelijk Gebied

Nationaal Programma Landelijk Gebied	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Lasten	0	300	300	0
Baten	0	-300	-300	0
Totaal	0	0	0	0

Toelichting

De verwachting was dat de subsidie die in 2023 was ontvangen voor NPLG ook in 2024 beschikbaar werd gesteld. Dat is niet gebeurd, waardoor zowel de baten als de lasten niet zijn gerealiseerd. Wel zijn er eigen uren besteed, maar niet binnen deze programmalijn. Binnen deze programmalijn zijn nauwelijks personeelskosten doorbelast. Ook niet met de nacalculatie. Zie de toelichting hiervoor in paragraaf 3.5.1.

3.1.4 Investeringsuitgaven

Tabel 3.1.5 Investerings programma Waterkeringen en waterbewustzijn

Programmalijn	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Waterkeringen	10.026	8.700	9.800	11.013

Toelichting

In 2024 hebben we 8,5 km regionale keringen op orde gebracht en is het cultureel erfgoed de Berkelsche Zwethsluis gerestaureerd. De voorbereiding van een aantal nieuwe projecten verliep voorspoedig. Hierdoor zijn er in 2024 meer projecten in uitvoering gegaan. Bijvoorbeeld het groot onderhoud aan regionale waterkeringen in Pijnacker-Nootdorp en de Groenzoom in Berkel en Rodenrijs. De investeringsuitgave in 2024 stegen hierdoor tot € 11,0 miljoen.

We hebben in 2024 15 projecten (deels) geactiveerd:

1. BGO Cluster Westland
2. BGO Dijkhoornseweg
3. BGO cluster Maassluis
4. BGO WOK Vaartweg - Broekkade
5. BGO WOK Pijnackersevaart
6. WOK KVP dorp De Zweth
7. Waterkerende constructies Schipluiden - Leidschendam - Voorburg
8. Kade Schieveen Delftweg
9. BGO WOK Lombokstraat
10. Verzamelkrediet assetsysteem Waterkeringen
11. BGO Berkelsche Zwethsluis (nazorg)
12. BGO Gooland-Zuid (Cl. Den H. + Leidsenv. - DH_P042b)
13. Onderhoud Groene kades Berkel en Rodenrijs L_R048 en L_P035
14. Kade Aspar De Lier POL110_1
15. Groenzoom

3.2 Waterkwaliteit en biodiversiteit

3.2.1 Programmalijn Waterkwaliteit

Doel

Schoon, gezond en levend water.

Prestatie-indicatoren

Tabel 3.2.1 Prestatie-indicatoren waterkwaliteit

Prestatie-indicator	Resultaat 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Resultaat 2024
1) Zomergemiddelde stikstofgehalte Boezem Westland/Midden Delfland & Boezem Haaglanden/Schie	2,3 & 2,1 mg/l	2,1 & 1,9 mg/l	2,1 & 1,9 mg/l	2,2 & 2,9 mg/l ⁽²⁾
2) ESF's: aantal verbeterstappen m.b.t. de 8 ESF's in de KRW-waterlichamen t.o.v. 2021 ⁽¹⁾	-2	6	6	-2 ⁽²⁾
3) Toxiciteit: percentage metingen gewasbeschermingsmiddelen dat geen belemmeringen geeft voor ecologie	76%	96%	96%	84% ⁽³⁾

(1) De prestatie-indicator ESF's (ecologische sleutelfactoren) voor de ecologie is gebaseerd op het aantal benodigde verbeterstappen om de ecologie op orde te krijgen. Op basis van de prognose uit het KRW-programma zijn er 38 verbeterstappen nodig van 2022 tot en met 2027. Dat betekent voor 2024 tot en met 2027 iets meer dan 6 verbeterstappen per jaar.

(2) We zijn achteruit gegaan ten opzichte van 2023. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Duiding wordt gegeven in de voortgangsrapportage waterkwaliteit.

(3) Er is een stijging van deze PI ten opzichte van 2024 van 77% naar 84%. Van de 26 glastuinbouwgebieden voldeden er twee aan de nieuwe PI. Nadere duiding vindt plaats in de voortgangsrapportage waterkwaliteit. Volgend jaar is er een nieuwe PI. Deze wordt al meegenomen in de voortgangsrapportage.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

Het basisprogramma waterkwaliteit bestaat uit het SGBP-3, de uitvoeringsstrategie Waterkwaliteit overig water en de strategie Micro's. Met het coalitieakkoord is daar een additioneel pakket aan toegevoegd.

Om dit ambitieuze pakket te realiseren zijn in 2024 vele grote en kleine stappen gezet. De trendbreuk uit het coalitieakkoord was in 2024 zichtbaar door de manier waarop we zaken aanpakken. We werken nadrukkelijk samen met de omgeving, spreken partners aan op hun rol en verantwoordelijkheid en ervaren voor deze aanpak steun. Ook is met het uitkomen van de rapportage van de Universiteit van Utrecht eind 2024 een basis gelegd voor het nemen van verdere stappen als het gaat om regels beter te benutten.

De trendbreuk bestaat uit twee delen, enerzijds de manier en activiteiten die we ontplooiën en anderzijds de daadwerkelijke verbetering van de waterkwaliteit buiten. Het verbeteren van de waterkwaliteit blijkt weerbarstig en van vele factoren en vele actoren afhankelijk.

Het behalen van de doelen is een landelijk knelpunt wat ook blijkt uit het koepelrapport tussenevaluatie KRW welke eind 2024 is opgeleverd door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Het werven en gevuld houden van het team dat hieraan werkt is een hele uitdaging. Een aantal vacatures is in 2024 later gevuld dan verwacht.

Versterking terugdringen van emissies

Glastuinbouw: terugdringen emissies

In ons handelen staat centraal dat de sector zelf verantwoordelijk is voor een schone glastuinbouw. De begrippen "license to produce" en "emissieloze kas" zijn breed uitgedragen in onze omgeving. Naast de risico gestuurde aanpak die gericht is op overtredingen zijn tal van activiteiten uitgevoerd in de preventieve en mitigerende sfeer. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de inzet van watercoaches sinds medio 2024. Gemeenten en de sector zijn voortdurend geïnformeerd naar aanleiding van metingen en met behulp van factsheets over overschrijdingen en het aantreffen van verboden stoffen. Het rapporteren op polderniveau en de wens om op kleinere schaal lekkages van nutriënten te gaan meten om ondernemers aan te spreken op hun zorgplicht is uitgewerkt in een brief aan alle tuinders met daarin de gegevens van de polder/gebied waarin hun bedrijf is gelegen. Veel media-aandacht is uitgegaan naar een casus waarin Dichloorvos werd gebruikt en waarbij de veroorzaker is gevonden. De gerechtelijke nasleep van deze casus kan nog wel even duren. Landelijk is aandacht gevraagd voor de aanwezigheid van gewasbeschermingsmiddelen via landelijke overleggrems (Platform Duurzame Glastuinbouw en BO-KRW) en in gesprekken met de ketenpartners (FVO, Royal Flora Holland, Stichting Milieukeur).

Overige emissies

In 2024 is de aanpak op de agrarische sector onverminderd doorgezet. Daarnaast is een eerste stap gezet om meer grip te krijgen op emissies via bijvoorbeeld hemelwaterafvoeren, foutaansluitingen en overstorten. Dit vraagt veel samenwerking met andere partijen zoals gemeenten en provincies. Hier is een nieuw team op gezet.

Microverontreinigingen

Eind 2024 is fase I van de strategie micro's afgerond. Deze was gericht op:

- meer grip krijgen op de risico's en effecten van microverontreinigingen op onze doelstellingen;
- nadere invulling geven aan onze wettelijke taken;
- het op orde brengen van het kennisniveau binnen Delfland;
- samenwerken met andere partijen omwille van kennisdeling en het zo goed mogelijk beheersen van risico's.

Het resultaat is dat Delfland invulling geeft aan wet- en regelgeving op het gebied van microverontreinigingen en dat er kennis en samenwerking is voor vervolgstappen. In de tweede fase van deze strategie ligt de focus op zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) en opkomende stoffen

(OS). Zo hebben we in 2024 gebiedsviewers ontwikkeld waarbij we mogelijke industriële bronnen van ZZS en PFAS nader in kaart brengen. We zijn gestart met het ontwikkelen van een monitoringscyclus en een beleids- en handelingskader voor ZZS en OS. Voor microplastics en medicijnresten zullen we bestaande inspanningen continueren. De manier waarop gezuiverd gaat worden als het gaat om medicijnresten zal binnen de waterketen worden opgepakt om invulling te geven aan de nieuwe Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater.

Versterking waternatuur

Aanleg, herstel en onderhoud

De kansrijke, grootschalige locaties voor Natte Ecologische Zones (NEZ) zijn bijna gerealiseerd maar het blijft een uitdaging om te komen tot die kwaliteit die we nastreven als het gaat om de ecologische kwaliteit van deze zones. Hierbij helpen nieuwe inzichten op basis van monitoring, toegenomen expertise over het bereiken van de juiste kwaliteit en het besef dat een goede mix van (her)aanleg, mitigatie en onderhoud nodig is. Eind 2024 is daarom begonnen met een evaluatie van het NEZ-netwerk, waarin de criteria voor het NEZ-netwerk in relatie tot de te bereiken doelen kritisch onder de loep genomen worden. Deze evaluatie wordt naar verwachting in Q1 van 2025 afgerond.

In 2024 zijn weer belangrijke stappen gezet met de aanleg en het robuust maken van het NEZ-netwerk. NEZ Gaagweg, NEZ Boonervliet en NEZ Madestein NO zijn 3 nieuw opgeleverde projecten. Verder is er een vooroeverbescherming geplaatst in het Zwethkanaal. Voor het grote NEZ-project Madestein ZW is eind 2024 het grondwerk gestart; deze wordt in 2025 voltooid. Ook is de planvorming afgerond van de projecten NEZ Nieuweweg-Pauwelslaan, NEZ Gantel de Baak en NEZ Waelplas. Verder zijn een aantal projecten voorbereid zodat ze in 2025 uitgevoerd kunnen worden, waaronder de herstelprojecten NEZ Vlaardingervaart, NEZ 't Nieuwe Water, NEZ Wennetjessloot. Bij deze laatste 2 projecten zal ook een nieuwe vooroever worden geplaatst om ze te beschermen tegen golfslag.

Een onderzoek in de Woudse polder naar de effectiviteit van verschillende typen golfbrekers om NEZ te beschermen is afgerond. N.a.v. de resultaten wordt een beslisboom opgesteld die gehanteerd kan worden om keuzes te maken voor bepaalde golfbrekers die NEZ moeten beschermen. De voorkeursvarianten worden toegepast in verschillende NEZ-projecten, zowel herstelprojecten als bij nieuw aan te leggen NEZ.

Om de watergangen verder ecologisch in te richten kiezen we daar waar mogelijk bij elk onderhoudsproject voor oeverbeschoeiingen en damwanden voor een zachte oplossing in plaats van een harde constructie. Hiervoor is in 2024 de inspiratiegids 'Verzachten en vergroenen oevers' voor zowel intern als extern gebruik opgeleverd. De gids is ook breed verspreid bij gemeenten.

De eerste voorbereidingen zijn in 2024 getroffen om (indien toegekend) provinciale subsidie vanuit ZHPLG voor groenblauwe dooradering in het veenweidegebied van Midden-Delfland door partners in het Bijzonder Provinciaal Landschap te laten uitvoeren.

Het geleerde van de afgelopen jaren heeft ook consequenties voor de manier waarop onderhoud wordt gepleegd. Om het onderhoud van de waternatuur met alle ervaringen van de afgelopen jaren beter vorm te geven is in 2024 een grote aanbesteding afgerond welke moet leiden tot NEZ' en van betere ecologische kwaliteit en een robuuster NEZ-netwerk als gevolg.

Na de geslaagde pilot is ecologisch baggeren met ingang van het baggerseizoen 2024/2025 een start gemaakt met het integreren van het ecologisch baggeren in de reguliere baggercyclus met als doel de onderwaterplanten een betere kans te geven zich te vestigen. Dit wordt de komende jaren goed gemonitord.

De realisatie van 3 vispassages zijn vanwege de stabiliteitsproblemen van de N468 vertraagd. De voorbereidingen zijn in 2024 gestart, zodat na het herstel van het dijklichaam vanaf 2026 gestart kan worden met de realisatie hiervan. De voorbereiding loopt voor de vispassages rondom de gemaal Hoekpolder, Tedingerbroekpolder en de Oude Lierpolder en samen met het hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard aan het ontwerp van de vispassage op locatie Bergsluis.

Exoten

In 2024 is een zestal opties uitgewerkt voor het beschermen van onze waternatuur tegen de Amerikaanse rivierkreeft die in 2025 moet leiden tot de keuze voor een aanpak in de komende jaren.

Versterken beïnvloeding omgeving

Voor alle gemeentes zijn watersysteemanalyses voor waterkwaliteit uitgevoerd, die per deelgebied in de gemeente aangeven welke ecologische sleutelfactoren knelpunten vormen voor de waterkwaliteit. Dit is een eerste (technische) stap om effectieve maatregelen te kunnen nemen. In enkele gemeentes zijn de bevindingen gedeeld via een presentatie.

Nadat de laatste inzichten omtrent de waterkwaliteit zijn gedeeld, kan het gesprek met gemeenten worden gevoerd waar de grootste knelpunten én kansen liggen om samen de gewenste aantrekkelijke leefomgeving te creëren, met schoon, gezond en levend water. Onder de werktitel ‘Staat van ons water’ is met de gemeente Pijnacker-Nootdorp een eerste stap gezet. Deze aanpak leidt tot scherper inzicht in bedreigingen en kansen op lokaal niveau als het gaat om waterkwaliteit in een getekende visualisatie met een versimpelde toelichting. Dit moet uiteindelijk leiden tot een concreet maatregelenpakket om de waterkwaliteit te verbeteren, inclusief afspraken over verantwoordelijkheden en acties. De aanpak wordt verder doorgezet voor de andere gemeenten in 2025.

De communicatie en rapportage heeft zich afgelopen jaar gericht op veel individuele actoren. De persoonlijke brief naar de glastuinbouwondernemer, het rapporteren op een kleiner aggregatieniveau (polder in plaats van sector) biedt ons nieuw handelingsperspectief en hun een groter bewustzijn van (effecten van) eigen handelen. Ook hebben we ons meer gericht op gesprek met partijen die een belangrijke schakel vormen in de keten van de glastuinbouw. In de gesprekken met gemeenten zijn we onze taal en begrippen veel meer gaan verbinden met die van de gemeenten die zich richt op een gezonde leefomgeving.

Voor alle instrumenten die we inzetten om te beïnvloeden, maken we in toenemende mate gebruik van beschikbare en nieuwe data.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.2.2 Exploitatie programmalijn Waterkwaliteit

Waterkwaliteit	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	9.685	13.952	12.406	10.941

Toelichting

In totaal is ca. € 1,5 miljoen minder uitgegeven dan begroot.

In de uitbreiding van de formatie is rekening gehouden met tijdige invulling van formatieplekken. Enkele functies zijn pas eind van het jaar ingevuld in plaats van 1 juli. Ook is een aantal functies nog niet ingevuld in afwachting van de focus die in 2025 gelegd gaat worden. Dit betreft ca. 2-3 fte.	0,9
De kosten voor advies en beleid waterbodembodem en beleid waterkwaliteit zijn hoger dan begroot door onder andere het aantreffen van verontreinigingen. In 2024 is daarom een project gestart ten behoeve van het onderzoeken van sterk verontreinigde waterbodems. Het gaat om bemonsteringen die Aquon uitvoert.	-0,1
Ook zijn kleinere kosten voor waterkwaliteit lager uitgevallen dan begroot. Belangrijkste post daarbinnen is die voor watercoaches. Budget voor watercoaches is niet volledig ingezet. De watercoaches zijn een samenwerkingsproject met andere partijen en heeft meer opstarttijd nodig gehad dan gepland (in mei i.p.v. in januari).	0,6
De kosten voor monitoring waterkwaliteit zijn lager dan verwacht op basis van de hoeveelheid bemonstering en analyse die is uitgevoerd. Aquon factureert op basis van de begroting 2024. De realisatie wordt bepaald op basis van de afrekening van Aquon over 2024 die in Q2 2025 wordt vastgesteld. Hoe de exacte verrekening eruit ziet hangt af van de prestaties van Aquon over het gehele jaar (op basis van het werk voor alle waterschappen)	0,1
Totaal	1,5

3.2.2 Programmalijn Biodiversiteit

Doel

Delfland zet zich actief in voor de biodiversiteit door verbeteringen in werk en terreinen uit te voeren en bij alle werkzaamheden flora en fauna te ontzien. Daarmee dragen we bij aan biodiversiteitsherstel.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

Biodiversiteit voor groot onderhoud van waterkeringen

In juni presenteerde het landelijke project Future Dikes wetenschappelijke onderbouwing voor de erosiebestendigheid van kruidenrijke grasbekledingen op keringen. Op basis hiervan hebben we maatregelen uitgewerkt voor dijkversterkingsprojecten.

Daarnaast hebben we een ontwerp opgesteld voor soortenrijke dijken en maatregelen voor natuurrijk onderhoud hebben we uitgewerkt. De impactanalyse zal begin 2025 worden afgerond. Voor beide aanpakken integreren we de resultaten in de Delflandse aanpak.

Biodiversiteit voor dagelijks onderhoud waterkeringen

Het areaal ecologisch gemaaid keringen blijft 79 hectare, met 15 hectare in verkenning.

Het groot onderhoud aan waterbergingen is geprioriteerd. De potentie voor ontwikkeling van ecologie en waternatuur is beoordeeld en wordt daar waar mogelijk gerealiseerd bij groot onderhoud.

Voor de bedrijfsterreinen van Delfland is een lijst met vergroeningmaatregelen opgesteld, gericht op het vergroenen van hekken en inheemse beplanting. Enkele grote terreinen zijn in 2024 overgeschakeld van gazonbeheer naar sinusmaaier voor biodiversiteit.

Het instrument 'biodiversiteitsprofielen' passen we standaard toe in waterveiligheidsprojecten en zal worden vertaald naar watersysteem en waterketen. In het project Waterzuivering Vergulde Hand besteden we aandacht aan biodiversiteitsmaatregelen.

Een kaart van het blauwgroene netwerk van Delfland, met hogere biodiversiteitsambities (rijke natuur), ronden we begin 2025 af. Deze kaart helpt bij de interne borging van biodiversiteit en planvorming met partners.

We hebben drie pilotprojecten voor monitoring uitgevoerd. De Delflandsedijk toont een lichte achteruitgang in kruidenrijkdom sinds 2021. Op de Zanddijk is een insectentelling uitgevoerd en drie meetpunten zijn opgenomen in het nationale hommelmeeetnet.

De natuurherstelwet vereist dat Nederland binnen twee jaar een natuurherstelplan opstelt, gekoppeld aan het concept 'Basiskwaliteit Natuur (BKN)'. Onze biodiversiteitsaanpak sluit hierop aan.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.2.3 Exploitatie programmalijn Biodiversiteit

Biodiversiteit	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	409	177	177	525

Toelichting

In totaal is ca. € 0,3 miljoen meer uitgegeven dan begroot. De overschrijding is volledig toe te rekenen aan de inzet van uren. De inzet van uren was in begroting 2024 een onvolledige weergave, meerkosten worden hierdoor verklaard. Zie de toelichting hiervoor in paragraaf 3.5.1.

3.2.3 Programmalijn Recreatief medegebruik

Doel

Delfland faciliteert recreatief medegebruik waar mogelijk.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

Varen

Wij hebben uitgangspunten vastgesteld voor het uitbreiden van het bestaand netwerk van gemotoriseerd vaarverkeer (wanneer Delfland nautisch beheerder is), met focus op het beschermen van de ecologische waterkwaliteit. Daarnaast is een werkproces afgerond voor het aanpassen van vaarverordening bijlagen 2 en 3 (de vaarkaart). Tot slot is een draagkrachtanalyse uitgevoerd om beter beeld te krijgen van hoe we gemotoriseerd varen kunnen toestaan zonder schade aan de waterkwaliteit, oevers en waterbodembodem.

Zwemmen

In de Wollebrand (Westland) is de bron van bacteriële verontreiniging (riool overstorten en mogelijke foutaansluitingen) achterhaald en hebben we maatregelen opgesteld, waaronder voor blauwalg. De gemeente stopt met verdere maatregelen, omdat de zwemplas weer voldoet aan de EU-zwemwaterrichtlijn.

Voor Madestein Noord en Zuid (Den Haag) werken we een plan uit om de waterkwaliteit te verbeteren en KRW-doelen te halen.

De Plas Wilhelminapark (Rijswijk) is drooggelegd in samenspraak met de gemeente. Ook wordt het binnenkomend water gefilterd door nieuw aangeplant riet, om blauwalg te voorkomen.

Voor de Krabbepas (Vlaardingse) zijn er geen haalbare tijdelijke maatregelen tegen blauwalg gevonden om de periode tot 2030 te overbruggen.

Alle twaalf zwemlocaties zijn getest op PFAS, en de resultaten liggen ver onder de nieuwe RIVM-advieswaarden van 2024.

Bebording

Het bebordingsplan voor permanente informatie- en nautische borden is geïmplementeerd. We hebben werkprocessen opgesteld voor beide typen borden. Alle nautische borden, waaronder verkeersborden en vaarinformatie, zijn gecontroleerd en indien nodig vervangen. Verder passen we borden aan op basis van meldingen en verzoeken.

Prestatie-indicator zwemwater

Tabel 3.2.5 Prestatie-indicator zwemwaterlocaties

Prestatie-indicator	Resultaat 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Resultaat 2024
Maximaal aantal locaties met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken	7	5	5	8

Toelichting

In 2024 is de PI niet gehaald. Op acht van de twaalf zwemlocaties gold meer dan drie weken een negatief zwemadvies vanwege blauwalg. Dit geldt voor Wollebrand (Westland), Plassen Madestein, Noordzijde, Zuidzijde en Loosduinen (Den Haag), Plas Wilhelminapark (Rijswijk), Dobbepas (Pijnacker-Nootdorp), Delftse Hout (Delft) en Krabbeplas Oostzijde (Vlaardingens).

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.2.4 Exploitatie programmalijn Recreatief medegebruik

Recreatief medegebruik	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	548	754	714	576

Toelichting

In totaal is ca. € 0,1 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er minder uren zijn verantwoord dan begroot met als gevolg een lagere doorbelasting van de personeelskosten. Zie de toelichting hiervoor in paragraaf 3.5.1.

3.2.4 Programmalijn Verbinding en facilitatie vanuit netwerk en kennis

Doel

Het waterbelang en de doelen van Delfland inbrengen en borgen in ruimtelijke en complexe plannen van derden voor de fysieke leefomgeving. Daarnaast kennisuitwisseling in binnen- en buitenland en ondersteuning van het streven om 20 miljoen mensen en 40 stroomgebieden wereldwijd te voorzien van schoon, voldoende en veilig water.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

In het proces van de Weging van het Waterbelang (voorheen watertoets) zijn we dankzij overleg en informeel contact met alle gemeenten (en andere overheden) vroegtijdig bij ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving betrokken en worden de waterbelangen ingebracht in omgevingsvisies, omgevingsplannen en de afwijkingen daarvan. In 2024 zijn de 505 integrale wateradviezen binnen de gestelde termijn afgehandeld.

We zetten de samenwerking aan diverse complexe plannen van onze gebiedspartners voort en zorgden voor integrale en gecoördineerde inbreng van het waterbelang. We hebben voor het planproces van Dunea "Drinkwatervoorziening van de toekomst 2030-2040" begin november de position-paper en een beoordelingswijze vastgesteld met de belangen en standpunten van Delfland ten aanzien van de verschillende alternatieven. Het proces van Dunea loopt in 2025 door. De mogelijkheden voor vaarrecreatie in Monster Noord zijn in beeld gebracht. Deze zijn beperkt en onder strenge voorwaarden mogelijk. De projectontwikkelaar van Monster-Noord beraadt zich over het vervolg. De voorgenomen aanpassing van de A4 en de N14 is door Rijkswaterstaat (RWS) gepauzeerd vanwege bezuinigingen en stikstof-problematiek. Met RWS hebben we de financiële consequenties hiervan conform afspraken afgehandeld. De Blankenburgverbinding is in gebruik genomen. Het proces van samenwerking met RWS en bijbehorende vergunningverlening is hierbij succesvol verlopen.

Met alle gemeenten hadden we regulier contact over samenwerking rondom onze gezamenlijke wateropgaven en het verkrijgen en houden van overzicht over de belangrijkste gezamenlijke ambities en projecten, in de meeste gevallen vastgelegd in een waterplan of wateragenda. De verkennende gesprekken met drie gemeenten (Pijnacker-Nootdorp, Leidschendam-Voorburg en Westland) over de wenselijkheid en mogelijkheden voor het opstellen van een nieuw waterplan hebben om diverse redenen nog niet geleid tot concrete afspraken. Prioriteit voor de waterplannen bij de gemeenten is en blijft een aandachtspunt.

We hebben de regionale samenwerking aan ruimtelijke vraagstukken in de Haagse Regio voortgezet en daarmee organiseren we de inbreng in het programma NOVEX-Zuidelijke Randstad en de hieraan verbonden groenblauwe netwerken waar ook de provincie aan werkt. We continueerden de inbreng van benodigde kennis over het watersysteem in de regio en de borging van onze belangen.

We voerden verkenningen en planvorming uit voor de ontwikkelopgaven voor waterveiligheid, waterkwaliteit en wateroverlast waarbij een actieve rol van de omgeving rand voorwaardelijk is. We hebben in samenspraak met onze gebiedspartners passende en gedragen oplossingsrichtingen met bijbehorende (financierings-)afspraken gemaakt. Voor de waterkering aan de Katwijkerlaan in de gemeente Pijnacker-Nootdorp hebben we in juni 2024 een

samenwerkingsovereenkomst getekend met de gemeente voor gezamenlijk groot onderhoud. De financiën hiervoor zijn beschikbaar gesteld vanuit de investeringsplannen met bijbehorende verzamelkredieten.

We namen deel aan verschillende initiatieven van derden die bijdragen aan de verbetering van de fysieke leefomgeving om te beïnvloeden, kansen te signaleren en waar mogelijk te benutten. Delfland is begin 2024 sturingspartner geworden voor Nationaal Park Hollandse Duinen. In twee Westlandse glastuinbouwpolders (Broekpolder en Oranjepolder) werkte Delfland samen met de gebiedscoöperaties en andere overheidspartijen aan plannen voor een toekomstbestendige inrichting voor met name wateroverlast. Het Ontwikkelperspectief Broekpolder is eind dit jaar afgerond, waarna we de gemeente Westland hebben verzocht om dit uit te werken tot een ruimtelijke gebiedsvisie. In de Landschapstafel van het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland continueerden we het trekker schap van 3 projecten (invoering Ecokleurenkoers, Klimaatslim boeren en Ecologische slootinrichting) en wisselden we als gezamenlijke partners kennis uit, beïnvloeden en ondersteunen we de gezamenlijk ontwikkelde visie. We werkten samen met provincie Zuid-Holland en betrokken gemeentes om een toekomstbestendig Vlietzone te ontwikkelen. Eind 2024 is een uitvoeringsagenda opgesteld om projecten op te starten die bijdragen aan het behalen van de doelen onder andere op het gebied van water, groen en klimaatadaptatie. In 2025 gaan we hiermee verder en worden onderliggende projecten verder opgestart.

In de tweede helft van 2024 is de Jaarrapportage “Weging Waterbelang, Complexe plannen, Waterplannen en Ruimtelijke planvorming” gepubliceerd met daarin een overzicht van de belangrijkste plannen waarbij we als Delfland in een vroeg stadium betrokken zijn, de belangen van Delfland inbrengen en kansen signaleren voor onze eigen opgave. Met betrekking tot de Blue Deal hebben diverse werkbezoeken plaatsgevonden waarbij over en weer kennis wordt gedeeld. Ook zijn diverse internationale delegaties ontvangen onder andere vanuit Frankrijk, India, Jordanië, Japan, de Verenigde Staten, Indonesië en Colombia.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.2.4 Exploitatie programmalijn Verbinding en facilitatie vanuit netwerk en kennis

Verbinding en facilitatie vanuit netwerk en kennis	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	1.105	1.369	1.369	955

Toelichting

In totaal is ca. € 0,4 miljoen minder uitgegeven dan begroot door een lagere doorbelasting van personele kosten. Zie de toelichting hiervoor in paragraaf 3.5.1.

3.2.5 Investeringsuitgaven

Tabel 3.2.5 Investerings programma Waterkwaliteit en biodiversiteit

Programmalijn	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Waterkwaliteit	1.399	2.300	1.627	1.946

Toelichting

De investeringsuitgaven in 2024 zijn bijna € 0,3 miljoen hoger dan de bijgestelde begroting 2024. Enerzijds komt dit door een administratieve correctie van een subsidie van € 0,5 miljoen.

Deze was als ontvangst geboekt, terwijl het project nog niet is afgerond en de eindverantwoording nog niet is ingeleverd.

Aan de andere kant kunnen doordat twee oeverbeschermingen, ieder geraamd op € 0,1 miljoen, uiteindelijk niet uit het investeringskrediet worden betaald en komen de uitgaven ten laste van de exploitatie. Beide projecten zijn inmiddels uitgevoerd.

In 2024 zijn 12 volgende projecten (deels) geactiveerd:

1. NEZ Lierwating;
2. NEZ Strijp;
3. NEZ Honderdland;
4. NEZ Coldenhovelaan;
5. NEZ Plas Molenweg;
6. NEZ Gaagweg;
7. NEZ Madestein Oost;
8. NEZ Oude Spui;
9. NEZ Rotterdamse Schie;
10. Realisatie vispassage gemaal Dijkpolder;
11. Mitigerende maatregel NEZ Woudsepolder;
12. Mitigerende maatregel Dijckerwael.

3.3 Waterkwantiteit en klimaatadaptatie

3.3.1 Programmalijn Waterkwantiteit

Doel

Een robuust, klimaatbestendig watersysteem.

Prestatie-indicator

We bekijken hiervoor het percentage van ons beheergebied (totaal: 40.600 hectare) dat voldoet aan de normen voor inundatie (overstromen) zoals genoemd in de provinciale waterverordening.

Tabel 3.3.1 Prestatie-indicator waterkwantiteit

Prestatie-indicator	Rekening 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Rekening 2024
Voldoet aan normering voor inundatie (in hectare)	40.080 (98,9%)	40.200 (99,0%)	40.100 (98,9%)	40.100 (98,9%)

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

Om deze PI te halen, is een hele serie activiteiten benodigd. De belangrijkste zijn in de begroting opgenomen en komen hieronder kort aan bod.

Watersysteemanalyses waterkwantiteit

Alle polders worden eens in de zes jaar geanalyseerd met een watersysteemanalyse. In totaal waren in 2024 negen watersysteemanalyses onderhanden, waarmee het beheergebied van Delfland in zijn geheel weer up to date in kaart gebracht wordt. Vier van deze watersysteemanalyses (WSA's) zijn in 2024 gereedgekomen. De WSA van de Polder van

Nootdorp liep in 2024 door en wordt in 2025 afgerond. De WSA's van het Boezemsysteem, de Oude polder van Pijnacker, Oostmade/Westmade en Groeneveldse polder/Groeneveldse droogmakerij zijn opgestart en worden naar verwachting in 2025 afgerond. Binnen de WSA's wordt rekening gehouden met nieuwe kaders vanuit klimaat.

Uitvoeringsprogramma wateroverlast 2027

Ook in 2024 werken we aan het uitvoeringsprogramma wateroverlast om in 2027 te voldoen aan de provinciale verordening. We zijn met de gemeenten in gesprek over de te nemen maatregelen. Samen met de gemeenten is gebleken dat deze maatregelen vaak vragen om een herinrichting van de openbare ruimte. Als dit het geval is, is met gemeenten afgesproken om via de toekomstgerichte wateroverlastplannen gezamenlijk maatregelen opstellen op te stellen die verder kijken dan 2027. Dit is de reden dat we de streefwaarde niet gehaald hebben in 2024.

Voor het voldoen aan de normen voor wateroverlast zoals genoemd in de provinciale verordening geldt een inspanningsverplichting. Met het oog daarop is in 2024 gestart met een samenwerking en kennisuitwisseling met andere waterschappen (HHSK, WSHD) en de provincie over wat we verstaan onder die inspanningsverplichting in relatie tot doelmatigheid van maatregelen. Omdat de provincie daar geen antwoord op kan geven, is onder leiding van de provincie, in 2024 een gezamenlijk onderzoek gestart. Begin 2025 vindt op basis van deze uitkomsten een herijking van uitvoeringsprogramma plaats en zal mogelijk ook de streefwaarde worden aangepast.

Naast deze gesprekken zijn in 2024 ook diverse maatregelen in het watersysteem genomen, die zonder problemen konden worden uitgevoerd. Het betreft hier veelal het vervangen van kleine kunstwerken die de kans op wateroverlast verkleinen.

Projecten

Afgelopen jaar zijn er binnen het watersysteem diverse projecten opgeleverd die bijdragen aan een robuust en toekomstbestendig watersysteem. Eén van deze projecten is de renovatie van het monumentale gemaal Nieuwlandse Molen. In 2024 is ook gemaal Oude Lierpolder gerenoveerd en is gemaal Hooipolder compleet vervangen.

Ter bestrijding van de wateroverlast in de Oranjebuurt in De Lier hebben we samen met de gemeente Westland maatregelen genomen zoals bijv. de persleiding onder de provinciale weg. Het realiseren van een duiker ter hoogte van de kruising Burgerdijkseweg heeft bij het verkrijgen van toestemming van de nutsbedrijven vertraging opgelopen. Dus die volgt in 2025.

De bouw van gemaal Commandeurspolder is in 2024 stilgelegd omdat de vergunning voor het zwaar transport niet kan worden afgegeven vanwege stabiliteitsproblemen van de N468. Samen met Rijkswaterstaat en de aannemer onderzoeken we de mogelijkheid om in 2025 te starten. Het huidige gemaal Commandeurspolder wordt tot de het opleveren van het nieuwe gemaal operationeel gehouden zonder verhoogd risico.

Ten behoeve van verbeteren van de zoetwatervoorziening binnen beheergebied van Delfland, is in het najaar 2024 gestart met de voorbereiding van de realisatie van gemaal Bergsluis.

Groeneveldse molen

Delfland hecht veel waarde aan het behouden van haar cultureel erfgoed, zoals het monumentale hoofdkantoor, de historische molens en een aantal monumentale gemalen. Het onderhoud van deze monumenten wordt zorgvuldig, op basis van de bevindingen van inspecties door Monumentenwacht, uitgevoerd. Uitgangspunt is het behouden van de kwaliteit en uitstraling van de monumenten.

Rainlevelr

Rainlevelr is een goede manier om wateroverlast in het glastuinbouwgebied zoveel mogelijk te beperken. In de allerlaatste dagen van 2024 hebben we de 100ste deelnemer mogen verwelkomen en hebben we 25 nieuwe aansluitingen gerealiseerd. Dat betekent een hogere uitgave dan begroot. Afhankelijk van het verzoek vanuit Delfland leveren de huidige deelnemers tussen de 49.000 en 98.000 m3 berging op.

Vanwege de toename van het aantal deelnemers is in 2024 gestart met de ontwikkeling van de procesautomatisering. Het doel is het aflatproces bij de teler te automatiseren en dit beter aan te laten sluiten op de bediening van het watersysteem vanuit de regelkamer.

Peilbesluiten

De peilbesluiten van cluster 2024 zijn vastgesteld in de VV van 28 november 2024. In deze peilbesluiten is extra aandacht besteed aan klimaatadaptatie en natuur. Eén van de vastgestelde peilbesluiten is het peilbesluit Aalkeet-Buitenpolder, peilgebied 4. Dit peilbesluit is in 2023 niet vastgesteld door de VV. In 2024 is er overleg geweest met belanghebbenden en op basis daarvan is het peilbesluit aangepast.

Bediening

In het beheersgebied van Delfland is ruim 1.100 mm neerslag gevallen. Vooral in het voorjaar heeft het veel en langdurig geregend. Om het landgebruik te blijven faciliteren zijn peilgebieden in de graslandpolders enkele maanden langer op het lagere winterpeil gehouden dan normaal zodat grondwaterstanden beter kunnen uitzakken. Dit is in enkele graslandpolders tot in juli volgehouden. In september is er enkele dagen bijzonder wisselvallig weer geweest met grote (voorspelde) neerslaghoeveelheden. Er zijn in november in diverse polders noodpompen uitgereden en is opgeschaald naar fase 2, maar er hebben zich geen grote wateroverlastincidenten voorgedaan.

Onderhoud technische installaties en procesautomatisering

Het onderhoud van de technische installaties verloopt volgens planning, waarbij geen significante vertragingen of problemen zijn opgetreden. Wel viel het onderhoud iets duurder uit dat begroot. Het aantal urgente verstoringen (uitval van kritische bedrijfsfuncties) is door het verder verbeteren van het onderhoud gereduceerd.

In het kader van de visie procesautomatisering hebben wij voor de aansturing van de gemalen in 2024 de eerste voorbereidingen getroffen voor de doorontwikkeling van de verschillende bedieningssystemen naar één systeem. Daar waren minder kosten mee gemoeid dan in de begroting opgenomen. Hiermee wordt de beveiliging, het onderhoud, het functioneel beheer en de benodigde kennis eenvoudiger.

Onderhoud watergangen

De aanbevelingen uit 2023 over de doelmatigheid van baggeren vanuit de rekeningcommissie, zijn in het eerste kwartaal van 2024 vertaald naar een actualisatie van het baggerbeleid. Deze beleidsbrief baggeren is door de verenigde vergadering vastgesteld. Het nieuwe beleid draagt bij aan het baggeren voor meerdere doelen van Delfland (met name waterkwaliteit), geeft ruimte aan maatwerk in de uitvoering van het baggeren, vraagt structureel aandacht aan het saneren van sterk verontreinigde waterbodems en dat we (kostenneutraal) voor gemeenten (en particulieren) gaan baggeren.

De eerste uitwerking van dit beleid heeft al in 2024 plaatsgevonden, de voorbereidingen voor de eerste cyclus ecologisch baggeren is in 2024 afgerond. In het baggerseizoen 2024-2025 is ruim 20 km opgenomen om ecologisch te worden gebaggerd. Door vertragingen bij de aannemers zal het gehele baggerseizoen 2024-2025 in de eerste maanden van 2025 plaatsvinden.

In november 2024 is de uitvoering van de eerste sanering van ernstig verontreinigde waterbodem binnen Delfland gestart. Het betreft hier de sanering van de PFOS-verontreiniging op het bedrijventerrein Forepark en de aangrenzende woonwijk. De sanering loopt voorspoedig en is in januari 2025 afgerond.

De werkzaamheden voor maaien van de watergangen en de oevers is in 2024 volgens planning uitgevoerd. De eerste maaironde (kleinschalig en alleen op locaties waar nodig is voor doorstroming) is zonder problemen afgerond. Tijdens de derde grote maaironde (in deze ronde worden alle watergangen gemaaid) hebben de aanhoudende natte omstandigheden voor enkele weken vertraging gezorgd. Uiteindelijk zijn de maaiwerkzaamheden toch ruim voor het einde van het jaar afgerond.

Er is een nieuw meerjarig contract afgesloten voor het onderhoud van de waterbergingen, terreinen en onze reeds aangelegde NEZ's. We merkte in deze aanbesteding dat er grote krapte is in de markt en er weinig inschrijvers zijn. In combinatie met de hoge inflatie, toegenomen loon- en materiaalkosten, maakt dat er een opwaartse druk is op de uitvoeringskosten van het onderhoud. Met het nieuwe bestek is Delfland in staat om veel meer maatwerk en gericht

onderhoud uit te voeren op onze NEZ's en waterbergingen. In 2024 is een inventarisatie van de onderhoudsstaat van de waterbergingen uitwerkt tot een onderhoudsopgave en planning. Vanaf 2025 zal er, over een periode van drie jaar, vanuit dit nieuwe meerjarige contract groot onderhoud uitgevoerd worden bij alle waterbergingen.

We werken aan de inspecties van oeverconstructies en de vaste kunstwerken om de staat van het onderhoud te bepalen. De inspecties zijn nu vrijwel compleet. Deze inspecties worden in 2025 geanalyseerd. Deze informatie stelt ons in staat om de komende jaren planmatige onderhoud te plegen.

Calamiteitenmiddelen

Om gesteld te staan bij calamiteiten hebben we (mobiele) tijdelijke pompinstallaties, noodstroomaggregaten en sinds 2024 enkele noodpompen (trekkerpompen) in eigen beheer. Voor de inzet van onze eigen noodpompen, maar ook voor de inzet van noodpompen van aannemers, hebben we de afspraken met aannemers in 2024 herzien. In het kader van de hulp aan Oekraïne hebben we in 2023 twee tijdelijke pompinstallaties gedoneerd die in 2024 vervangen zijn. In 2024 hebben ook twee noodstroomaggregaten gedoneerd die we begin 2025 vervangen, tot die tijd garanderen we noodstroom middels huur.

Bruggen

De inventarisatie naar bruggen binnen het beheergebied van Delfland is afgerond. Van de ruim 1200 bruggen is gebleken dat ca. 60% van de bruggen eigendom is van Delfland. Bruggen die een openbaar- of Delflands belang dienen, worden onderworpen aan een kwaliteitsschouw om te bepalen wat de onderhoudsstaat van deze bruggen is. Uit de schouwen die tot eind 2024 zijn uitgevoerd blijkt dat alle tot op heden geïnspecteerde bruggen in voldoende staat verkeren.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.3.1 Exploitatie programmalijn Waterkwantiteit

Waterkwantiteit	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	43.690	41.496	47.733	43.551

Toelichting

De netto lasten zijn € 4,2 miljoen lager uitgevallen ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024. Hiervan is € 3,6 miljoen voor baggeren (€ 4,3 miljoen minder lasten en € 0,7 miljoen minder opbrengsten) die door vertraging bij de aannemers niet in 2024 is gerealiseerd. Deze activiteiten schuiven grotendeels door naar 2025. Het voorstel is om € 3,5 miljoen van dit budget aan de bestemmingsreserve voor baggerwerkzaamheden toe te voegen. Zie paragraaf 7.7 voor het voorstel bestemming jaarresultaat.

De voornaamste oorzaken van de resterende onderschrijding van € 0,6 miljoen zijn hieronder aangegeven.

Lagere kapitaallasten.	0,1
Lagere doorbelasting van personele kosten. Zie de toelichting hiervoor in paragraaf 3.5.1.	0,3
Minder advieskosten voor procesautomatisering doordat minder budget nodig was om de doelen voor 2024 te halen.	0,3
Hogere kosten voor onderhoud aan de technische installaties en vaste kunstwerken doordat er meer reparaties nodig waren dan verwacht.	-0,1
Hogere kosten voor het maaionderhoud doordat bijvoorbeeld meer drijfvuil moest worden weggehaald.	-0,2
Lagere energiekosten voor het bemalen van de polders en boezem dan begroot.	0,1
Het project Rainlevelr had meer aanmeldingen dan waar in de begroting rekening mee was gehouden met hogere kosten tot gevolg.	-0,1
Diverse kleine posten.	0,2
Totaal	0,6

3.3.2 Programmalijn Klimaatadaptatie

Doel

De regio Delfland is klimaatbestendig en water robuust in 2050.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

In 2024 lag de focus op verdere uitwerking en implementatie van de langetermijnstrategie wateroverlast 'Wapenen tegen extreme neerslag' en het uitwerken van de Strategie Zoetwater. Daarnaast hebben we gewerkt aan het versterken van de samenwerking met gemeenten en tussen partijen binnen het netwerk Klimaatkrachtig Delfland op het thema klimaatadaptatie.

Langetermijn wateroverlast

We hebben de kaders voor Watersysteemanalyses geactualiseerd en zijn in 2024 gestart met het implementeren van de nieuwe neerslagstatistiek die op basis van de KNMI'23 scenario's is ontwikkeld. Hiermee zorgen we ervoor dat de gevolgen van klimaatverandering goed worden meegenomen bij onze werkzaamheden. Daarnaast zijn we gestart met het uitvoeren van een watersysteemanalyse voor de boezem en met een verkenning naar de borging van vasthoudmaatregelen.

In september hebben we een bijeenkomst op The Green Village georganiseerd voor statenleden en gemeenteraadsleden uit onze regio waarin we kennis over klimaatverandering en klimaatadaptieve maatregelen met hen hebben gedeeld en verdiept. In deze bijeenkomst hebben we ook verkend waar verdere samenwerking mogelijk is op de thema's zelfredzaamheid, te veel en te weinig water.

Eind 2024 is het eerste Toekomstgerichte wateroverlastplan (TWP) opgeleverd. Een TWP betreft een gebiedsgerichte uitwerking van mogelijke oplossingsrichtingen en maatregelen voor een robuust en toekomstbestendig watersysteem en levert handvaten voor een klimaatadaptieve inrichting van het betreffende gebied. Daarmee vormt het de basis voor keuzes ten aanzien van de inrichting, het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de ruimtelijke ontwikkeling van een gebied, en daarmee ook een uitvoeringsprogramma Toekomstbestendig watersysteem. Deze eerste TWP (Eshofpolder) dient als blauwdruk voor de toekomstig op te stellen wateroverlastplannen. Begin 2025 volgen TWP Veen- en Binckhorst, TWP Mariahoeve en TWP

Plaspoel- en Schaaapweipolder. De leerpunten van deze vier worden meegenomen naar de volgende serie.

In 2024 zijn we gestart met een locatiescan voor bergingsgebieden om beter gesteld te staan voor heftige buien zoals deze in 2021 in Limburg gevallen zijn. Hierdoor groeien we mee met klimaatverandering en proberen we te voorkomen dat waterkeringen doorbreken en maatschappelijke ontwrichting ontstaat. Begin 2025 worden potentiële locaties samen met de betrokken gemeenten verder verkend. Ook verkennen we de technische en financiële haalbaarheid van het onderbemalen van de Plas van Alle Winden en het vergroten van inlaatcapaciteit van bergingsgebied Woudse Polder.

Samen met Noord- en Zuid-Hollandse waterschappen en de Provincie Zuid-Holland hebben we 'model klimaatregels' voor de gebouwde omgeving ontwikkeld. Deze modelregels leveren bouwstenen voor regels die we kunnen opnemen in ons beleid en instrumentarium en hebben betrekking op a) het minder afvoeren van water naar het watersysteem door meer water vast te houden op de plek waar 't valt, b) het behouden van het natuurlijk bufferend vermogen op het land/maaiveld, en c) het verminderen van de afhankelijkheid van aanvoer van zoet water in langdurig droge perioden. In 2025 verkennen we welke (onderdelen van de) modelregels we willen implementeren in ons beleid en regelgeving.

Strategie zoetwater

We hebben een plan van aanpak opgesteld voor de Strategie Zoetwater en zijn samen met interne en externe stakeholders gestart met de uitwerking hiervan. Aan de hand van een kernboodschap gaan we begin 2025 gesprekken voeren met vertegenwoordigers van verschillende zoetwater afhankelijke functies in het beheergebied van Delfland, waaronder scheepvaart en watergebonden industrie, glastuinbouw en natuur. Mede op basis daarvan werken we de strategie verder uit en starten we de bestuurlijke besluitvorming.

We zijn in 2024 – met subsidie vanuit de Provincie - gestart met onderzoek naar de impact van zoutindringing beperkende maatregelen bij de Parksluizen op schutbeperkingen en watervraag. Dit onderzoek geeft inzicht hoe infrastructurele investeringen aan de Parksluizen in verhouding staan tot de frequentie en duur van de schutbeperkingen. Parallel hieraan heeft de Provincie samen met ons een extern onderzoek laten uitvoeren waarin een inschatting is gemaakt van de economische effecten, nu en in de toekomst, van een stremming van de Parksluizen. Op basis van deze onderzoeken wordt – in samenspraak met belanghebbenden – bepaald hoe kosten en baten zich tot elkaar verhouden, en zullen onderlinge afspraken gemaakt moeten over eventuele uitvoering en bekostiging van maatregelen. Dit wordt in 2025 voorzien.

Verder hebben we actief deelgenomen aan het Deltaprogramma Zoetwater. De maatregelen uit het Deltaplan Zoetwater 2022-2027 zijn in uitvoering. Zo werken we samen met waterschap Hollandse Delta en het Havenbedrijf Rotterdam binnen het onderzoeksprogramma Brielse Meer (2023-2026) aan het robuust en klimaatbestendig houden van de watervoorziening vanuit het Brielse Meer en hebben we het planvormingsproces voor het realiseren van een extra aanvoermogelijkheid van zoetwater bij de Bergsluis in Rotterdam afgerond. Daarnaast werken we samen met de partners in de zoetwaterregio West-Nederland aan de voorbereiding van de derde fase van het Deltaprogramma Zoetwater (2028-2033). Hierin vindt herziening van de ambitie, adaptatiepaden en maatregelenprogramma plaats.

Samen met drie andere waterschappen en Rijkswaterstaat hebben we het Waterakkoord KWA (Klimaatbestendige Wateraanvoer) herzien. Hiermee borgen we inzet van de wateraanvoerroute bij grote droogte en verzilting van reguliere aanvoerpunten en kan water vanuit het Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek via het beheergebied van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

worden aangevoerd naar de beheergebieden van Rijnland, Delfland en Schieland. Delfland heeft het Waterakkoord KWA op 4 februari 2025 bestuurlijk vastgesteld.

Klimaatadaptatie

In 2024 hebben we samenwerkingsafspraken gemaakt met de gemeenten Den Haag en Rijswijk en woningcorporaties Haag Wonen, Hof Wonen, Rijswijk Wonen en Vidomes om samen versnelling te brengen in de uitvoering en standaardisering van klimaatadaptatie. In Delft zijn we gestart met het opzetten van een dergelijke samenwerking.

We participeren in het netwerk Klimaatadaptatie DPRA Werkregio Delfland. Dit is één van de netwerken onder de Bestuurlijke Watertafel. Samen met dit netwerk is gestart met het concretiseren van gezamenlijke regionale klimaatadaptatiedoelen. Dit biedt voor Delfland de kans om de ambities en doelen van de langetermijnstrategie wateroverlast en de strategie toekomstbestendige zoetwatervoorziening goed regionaal in te bedden. Tevens zijn voorbereidingen gestart voor een volgende ronde van klimaatstresstesten (zoals afgesproken binnen het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie). Gemeenten zijn hiervoor in de lead. Wij zullen informatie, kennis en inzichten inbrengen over het functioneren van het watersysteem. De stresstesten zullen in 2025 worden uitgevoerd.

Voor de proeftuin Waterstaat (Delft) en het innovatieprogramma VP Delta hebben we, samen met The Green Village (TU Delft), nieuwe programmaplannen voor de periode 2024-2027 uitgewerkt. We continueren de samenwerking en richten ons samen met alle partners vooral op de implementatie van bruikbare innovaties op het gebied van klimaatadaptatie in ons gebied.

We hebben kansen en mogelijkheden om de sponswerking te vergroten en water op het land vast te houden verder verkend. Specifiek is gekeken naar berging op daken, onder pleinen, parken en sportvelden en naar klimaat adaptief parkeren. De uitkomsten worden in 2025 verder vertaald naar een aanpak en uitvoering van concrete pilots.

In 2024 hebben we samen met de provincie en de andere Zuid-Hollandse waterschappen gewerkt aan de borging van Water en Bodem belangen in het omgevingsbeleid van de provincie. Dit loopt door in 2025. Ook is een traject met deze partijen opgestart om op provinciale kaarten weer te geven waar er meer ruimte nodig is voor water, met als doel dit te gebruiken in regionale gebiedsprocessen en als verdieping op de klimaatonderlegger van Zuid-Holland. De Zuid-Hollandse waterschappen en de provincie hebben samenwerkingsafspraken gemaakt met de provincie over het proces ZH Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG).

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.3.3 Exploitatie programmalijn Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	2.717	2.643	2.348	1.769

Toelichting

De netto lasten zijn € 0,6 miljoen lager uitgevallen ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024. De voornaamste oorzaken zijn hieronder aangegeven.

Lagere personeelskosten door beperkt beschikbare personele capaciteit door (tijdelijke) uitval ten gevolge van ziekte, zwangerschapsverlof en vertrek van een medewerker. Deze capaciteit is grotendeels niet vervangen wat weerslag heeft gehad op het aantal externe opdrachten. Daarnaast zorgde een verschuiving van prioriteiten naar de implementatie van de langetermijnstrategie wateroverlast en de uitwerking van de zoetwaterstrategie eveneens voor minder beschikbare capaciteit.	0,5
Diverse kleine posten.	0,1
Totaal	0,6

Het doel van deze programmalijn ligt op 2050. Dit is een dermate lange termijn, dat de impact van deze onderschrijving op het uiteindelijke te halen doel beperkt is.

3.3.3 Programmalijn Bodem en grondwater

Doel

Delfland heeft een integraal beleid voor bodem en grondwater.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

Er is in 2024 verder gewerkt om de grondwateronttrekkingen binnen het gebied van Delfland inzichtelijk te krijgen. Ook is er onderzoek gedaan naar de werkelijk onttrokken hoeveelheden.

Het bestaande beleid van Delfland is getoetst in hoeverre deze nog aansluit bij de huidige ontwikkelingen. Het strategisch beleid voldoet nog. De vertaling naar beleidsregels is niet meer

up to date. In 2025 zullen deze worden aangepast.

Kennis uit de themagroepen van de Unie van Waterschappen zal hierbij gebruikt worden.

Onderlinge afstemming tussen ZH-PLG en het beleidsveld Bodem en grondwater vindt plaats en er is een zienswijze ingediend op het onderdeel 'brijnlozingen' voor het omgevingsbeleid van de provincie Zuid-Holland, en er is input gegeven aan de evaluatie van het onderdeel 'grondwateronttrekkingen en infiltraties' van het omgevingsbeleid van de provincie.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.3.4 Exploitatie programmalijn Bodem en grondwater

Bodem en grondwater	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	0	99	99	162

Toelichting

Hogere doorbelasting van personele kosten. Zie de toelichting hiervoor in paragraaf 3.5.1.

3.3.4 Investeringsuitgaven

Tabel 3.3.5 Investerings programma Waterkwantiteit en klimaatadaptatie

Programmalijn	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Waterkwantiteit	6.738	5.000	4.517	4.263

Toelichting

De realisatie is ca. € 0,25 miljoen lager door onder andere de vertraging van de werkzaamheden in De Lier vanwege de langere wachttijd op goedkeuring door de nutsbedrijven.

In 2024 zijn de volgende projecten (deels) geactiveerd:

1. Onderhoudswerkzaamheden gemaal De Zaaier;
2. Onderhoudswerkzaamheden beschoeiing Zwethkanaal/Galgeweg;
3. Onderhoudswerkzaamheden gemaal Nieuwlandsemolen;
4. Onderhoudswerkzaamheden gemaal Nieuwland Noordland Opmaling;
5. Onderhoudswerkzaamheden gemaal Nieuwland Noordland Oost;
6. Onderhoudswerkzaamheden gemaal Nieuwland Noordland Bagijneland;
7. Onderhoudswerkzaamheden gemaal Dijkpolder;
8. Onderhoudswerkzaamheden filterinstallatie Broekpolder;
9. Onderhoudswerkzaamheden gemaal Oude Lierpolder;
10. Vervanging gemaal Hooipolder.

3.4 Waterketen en circulariteit

3.4.1 Programmalijs Waterketen

Doel

Een doelmatig en toekomstbestendig transport van afvalwater en het zuiveringsproces.

Prestatie-indicatoren

Tabel 3.4.1 Prestatie-indicatoren waterketen – verwijderingsrendement stikstof en fosfaat

Prestatie-indicator	Rekening 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Rekening 2024
Verwijderingsrendement stikstof %	80%	80%	80%-82%	82,4%
Verwijderingsrendement fosfaat %	80%	80%	80%-82%	87,4%

Als gevolg van de hogere belasting van awzi De Groote Lucht wordt een hogere droge stof in de zuivering gehanteerd zodat er voldoende bacteriën zijn om de vuillast 'op te eten'. Vanwege het hogere droge stofgehalte in de zuivering worden extra chemicaliën gedoseerd om de bezinkbaarheid goed te houden. Als gevolg hiervan is het verwijderingsrendement voor stikstof en fosfaat hoger dan de streefwaarde.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

Regulier beheer

We hebben afvalwater getransporteerd, gezuiverd, het beheer en onderhoud uitgevoerd en het slib vergist (biogasproductie), ontwaterd en afgevoerd. Het biogas dat daarbij ontstond, is omgezet in groengas (6,9 miljoen Nm3). Het gas dat we niet zelf nodig hadden, hebben we afgezet op het aardgasnetwerk. Daarbij bleven we binnen de wettelijke kaders en vergunningen en hebben we overlast voor de omgeving vermeden. Ook hebben we actief bijgedragen aan de veiligheidscultuur en het vergroten van de operationele veiligheid.

Het transporteren en zuiveren van het afvalwater is een continu proces evenals het vergisten van het slib, het ontwateren en afvoeren. Doordat dagelijks wordt gemeten, is er een goed inzicht in de belasting en het debiet dat binnenkomt en verwerkt moet worden. De belasting van AWZI De Groote Lucht overschrijdt regelmatig de ontwerpcapaciteit van 258.000 ve (7-daags gemiddelde over 2024 bedraagt 327.000 ve., een overschrijding van 26,7%). Dit vraagt veel van de zuivering qua (complexer) onderhoud, verbruik (elektriciteit en chemicaliën), personele inzet en risico's, zoals ook aangegeven in de Burap. Vooral de bezinkbaarheid is kritisch. Als vanwege hevige regen de verblijftijd in de nabezinktanks te kort wordt, dan vindt er uitspoeling plaats. In 2024 heeft dat enkele keren plaatsgevonden. Om de capaciteit te vergroten zijn en worden de komende jaren meerdere instandhoudingsmaatregelen uitgevoerd. De personele capaciteit is zowel door ziekte als door lastig in te vullen vacatures niet geheel geleverd waardoor sommige activiteiten doorgeschoven zijn naar 2025.

De onderhoudswerkzaamheden zijn volgens planning uitgevoerd. Dit geldt zowel voor de reguliere onderhoudsmaatregelen, als voor de grotere renovaties en vervangingen. Wel is het een uitdaging om het groot onderhoud af te stemmen met de operationele werkzaamheden als gevolg van:

- De overschrijding van de ontwerpcapaciteit van AWZI De Groote Lucht;
- De veelheid van instandhoudingsprojecten;
- Personele inzet (vergrijzing en kennisopbouw).

Binnen de organisatie wordt continu gezocht naar oplossingen om ervoor te zorgen dat zowel de onderhouds- als de operationele processen soepel blijven verlopen.

Doordat inspecties zijn uitgevoerd kan het onderhoud op basis van urgentie (risico gestuurd) ingepland worden. Er is ook gewerkt aan een betere balans tussen correctief en gepland (preventief) onderhoud. De verhouding is nu 19/81%. Deze verhouding is een indicatie dat we qua onderhoud beter in control zijn en niet meer overvallen worden door ongewenste uitval of storingen. De ambitie voor de begroting 2024 was een verhouding van 30/70% realiseren (was 70/30%) zodat meer gepland onderhoud werd uitgevoerd (wat goedkoper is). Idealiter ligt de verhouding tussen 30/70% en 20/80% in. Het geplande onderhoud is in 2024 binnen het budget en volgens de planning uitgevoerd.

Collectieve zuivering

In 2024 is de PACAS-installatie gerealiseerd op AWZI Nieuwe Waterweg en is deze getest voorafgaande van ingebruikname. Realisatie van de installatie heeft langer geduurd dan gepland. De inpassing van de installatie op de AWZI vroeg meer tijd alsmede het voldoen aan de ATEX-richtlijn (Atmosphères Explosibles, Europese richtlijn 1999/92/EG).

Waterharmonica

Nadat begin 2024 het besluit is genomen om de nieuwe AWZI op bedrijventerrein De Vergulde Hand te realiseren, is het ontwerp van de Waterharmonica aangepast en is de kans gepakt deze te optimaliseren vanwege de verscherpte eisen aan het natuurdoeltype. In de zomer van 2024 zijn de voorbereidende werkzaamheden voor de eerste fase van de Waterharmonica gestart.

Waterzuivering Vergulde Hand

In 2024 zijn 4 alternatieven uitgewerkt in een schetsontwerp en beoordeeld op de door het algemeen bestuur vastgestelde criteria van waterzuivering Vergulde Hand. Dit in opmaat naar besluitvorming over het voorkeursalternatief in 2025. Verder zijn conform planning de benodigde stappen in het omgevingsproces en marktverkenning uitgevoerd.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.4.2 Exploitatie programmalijn Waterketen

Waterketen	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	116.730	123.486	110.752	110.272

Toelichting

De netto lasten zijn € 0,5 miljoen lager uitgevallen ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024. De opbrengsten zijn € 0,6 miljoen hoger en de kosten € 0,1 miljoen hoger dan begroot.

Kosten

Hogere kosten voor slibverwerking noordelijke regio door meer afgevoerd slib en een hogere vereveningsbijdrage van HVC. De vereveningsbijdrage is ter dekking van de extra kosten voor het verwerken van slib op andere locaties, omdat de slib drooginstallatie nog niet gereed is. Dit vanuit het principe dat alle GR-deelnemers hetzelfde tarief betalen voor transport en slibverwerking.	-0,3
Hogere dienstverleningsvergoeding PPS vanwege natter jaar.	-1,3
De kosten voor de arbitrage met Delfluent zijn hoger uitgevallen.	-1,1
De kosten voor de Collectieve Zuivering zijn lager door latere ingebruikname (november i.p.v. september 2024)	0,5
Lager verbruik chemicaliën. We hebben maar een deel van het jaar ijzerchloride gedoseerd op de gisting van DGL, omdat de dosering niet het gewenste effect had.	0,3
Het verwijderen van ongebruikte slibgistingstanks op de AWZI Nieuwe waterweg is door gebrek aan personele capaciteit doorgeschoven naar 2025	0,3
Lagere doorbelaste personeelslasten. In paragraaf 3.5.1 wordt dit toegelicht.	0,6
Lagere kapitaallasten door hogere rentebaten dan in de begroting opgenomen.	0,1
Lagere kosten voor beheer door onvoldoende beschikbare capaciteit voor het voorbereiden en uitzetten van diverse advies- en onderzoeksopdrachten. De opdrachten zijn vooruitgeschoven in de tijd.	0,6
Lagere kosten van het lichtplan. Door nader onderzoek medio 2024 op de aankoop van materialen en inschatting van de uren is het lichtplan voor 1/3 van de oorspronkelijke raming uitgevoerd.	0,1
Lagere onderhoudskosten zuiveringsinstallaties doordat vanwege de hogere belasting van DGL minder onderhoud is uitgevoerd.	0,1
Totaal	-0,1

Opbrengsten

Hogere opbrengsten vanuit de anti-afhaakregeling overeenkomst met Nutricia. De oude overeenkomst is nog niet vernieuwd. De afrekening met Nutricia heeft plaatsgevonden op basis van de overeenkomsten voor Grensoverschrijdend afvalwater. Daarnaast is door een hoger werkelijk aantal ve's de afrekening 2020 van de GOAW-overeenkomst Zoetermeer hoger uitgevallen.	0,6
De bijdrage vanuit het Rijk voor Covid bemonstering is hoger uitgevallen door een verrekening over 2023 en de kostenbijdrage voor de KRW- doelen.	0,2
Lagere groengasproductie en minder gunstige afzet op de markt dan prognose.	-0,5
Hogere opbrengsten uit overeenkomsten voor onderhoud van zuivering technische werken door verrekeningen voor voorgaande jaren en hogere doorbelaste kosten voor elektriciteit.	0,1
Overige kleine voordelige afwijkingen in de opbrengsten.	0,2
Totaal	0,6

3.4.2 Programmalijn Transitie waterketen

Doel

Transitie van een lineaire naar een circulaire waterketen.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

In november 2024 is de herziening van de richtlijn stedelijk afvalwater vastgesteld. Deze richtlijn wordt, binnen 3 jaar, vertaald naar Nederlandse wet- en regelgeving, wat duidelijke kaders voor Delfland biedt. De richtlijn stelt extra eisen aan de verwijdering van fosfaat, stikstof en microverontreinigingen. Het project systeem- en levensduuranalyse, een studie naar de impact van deze extra eisen, gestart in 2024, toont aan dat de zuiveringscapaciteit moet worden uitgebreid, ondanks beperkte ruimte op huidige locaties van de RWZI's. In 2025 zal deze studie zich richten op mogelijke oplossingen.

Het project Waterzuivering Vergulde Hand heeft als doel effluent te leveren als zoetwaterbron voor de Krabbeplass. Dit is opgenomen in het voorkeursalternatief. De opgestelde (concept) Strategie Zoetwater en Droogte voorziet voorlopig geen extra effluentlevering aan het eigen watersysteem.

Delfland heeft behoefte aan meer grip op influent vanwege de invloed van effluent op de waterkwaliteit en de eisen van de KRW. In 2024 is een samenwerking gestart tussen provincie Zuid-Holland, omgevingsdiensten, waterschappen en gemeenten om de impact van RWZI's en indirecte lozingen op de waterkwaliteit te bepalen. Dit resulteert in 2025 in een gezamenlijk uitvoeringsprogramma om knelpunten te mitigeren.

Het project "Water in bedrijf" onderzoekt een toekomstbestendige samenwerking binnen het NAD, met een bredere verdeling van activiteiten over de betrokken partners. Dit project is gestart in 2024 en wordt in 2025 afgerond.

Op het gebied van innovatie en onderzoek zijn in 2024 diverse stappen gezet. Metingen op RWZI Nieuwe Waterweg en Harnaschpolder geven inzicht in lachgas- en broeikasgasemissies. Delfland neemt deel aan onderzoek met TU Delft, gericht op het verwijderen van microverontreinigingen. De opschaling van Harkos vindt plaats bij Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, realisatie beoogd in 2026. Het project Ultieme Waterfabriek heeft in 2024 een demo-locatie in Emmen opgeleverd voor drinkwaterproductie uit afvalwater. Het project Blue City Closed Loop onderzoekt de werking van een zuiveringsinstallatie op gebouwniveau, conclusies en aanbevelingen worden verwacht in 2025.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.4.3 Exploitatie programmalijn Transitie waterketen

Transitie waterketen	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	553	652	652	741

Toelichting

De overschrijding wordt hoofdzakelijk verklaard door hogere directe kosten voor onderzoeken, waaronder aanschaf meetsensoren voor monitoring lachgas op RWZI Harnaschpolder.

3.4.3 Programmalijs Energie- en klimaatneutraal

Doel

Delfland is energieneutraal in 2025 en klimaatneutraal in 2050 (*streven* naar 2035).

Prestatie-indicatoren

Energieneutraal in percentage en klimaatvoetafdruk (in tonnen CO₂-equivalent) inclusief methaan- en lachgasemissies (waarden conform rekenmethodiek Klimaatmonitor).

Tabel 3.4.4 Prestatie-indicatoren energieneutraal en hoeveelheid CO₂-uitstoot

Prestatie-indicator	Resultaat 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Prognose 2024
Energieneutraal in %	93,7	97,6	97,6	97,6
Hoeveelheid broeikasgasuitstoot in tonnen CO ₂ -equivalent (CO ₂ , methaan en lachgas)	4.718 ⁽¹⁾	58.350	58.350	58.350

(1) In de jaarrekening 2023 is de CO₂-uitstoot nog exclusief methaan en lachgas gerapporteerd en daarom is de hoeveelheid CO₂ uitstoot voor 2023 lager.

Tabel 3.4.5 Prestatie-indicatoren energieneutraal en CO₂ –uitstoot meerjarig verloop

Prestatie-indicator	Resultaat 2019	Resultaat 2020	Resultaat 2021	Resultaat 2022	Resultaat 2023	Prognose 2024
Energieneutraal in %	n.v.t.	71	92	93	93,7	97,6
Hoeveelheid broeikasgasuitstoot in tonnen CO ₂ -equivalent (CO ₂ , methaan en lachgas)	8.478	6.547	7.122	6.752	4.718 ⁽¹⁾	58.350

(1) Zie voetnoot hierboven.

Toelichting

We zijn *energieneutraal* wanneer het energieverbruik gelijk is aan de energieopwekking uit onze duurzame bronnen. Dit bereiken we door op het energieverbruik te besparen en duurzame energiebronnen te verwerven.

We zijn *klimaatneutraal* wanneer we niet meer bijdragen aan klimaatverandering (geen uitstoot van broeikasgassen). We verbeteren onze klimaatvoetafdruk door de ontwikkelstappen die we zetten. De streefwaarden voor 2024 zijn een prognose, omdat de gegevens over 2024 pas in het najaar van 2025 beschikbaar zijn in de Klimaatmonitor.

De definitieve cijfers over 2023 laten zien dat Delfland op koers ligt met een percentage van 93,7% energieneutraliteit. Deze positieve ontwikkeling wordt veroorzaakt doordat we het uitvoeringsprogramma Energieneutraal uitvoeren én energie besparen. We blijven inzetten op de vermindering van energieverbruik en voeren projecten uit voor het vergroten van onze duurzame opwek en energiereductie. Bij een 'gemiddeld' jaar, wat betreft neerslag, is de prognose dat energieneutraal in 2025 een haalbaar doel is.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

- De projecten uit het uitvoeringsprogramma Energieneutraal zijn conform de meerjarenplanning in voorbereiding of in uitvoering.
- Onze certificering op niveau 3 van de CO2-prestatieladder is opnieuw bevestigd. De voorbereidende stappen om niveau 4 te realiseren zijn opgeschort. SKAO (organisatie van de methodiek CO2 prestatieladder) is afgelopen jaar gestart met het volledig herzien van de certificering en bijbehorende methodiek van de CO2 prestatieladder. In afwachting van die herziening wordt opnieuw overwogen welke stappen binnen Delfland worden gezet om ook reductie in de keten te realiseren.
- De gemeente Den Haag heeft sportcomplex De Blinkerd op een duurzame manier gerenoveerd. Voor de verwarming van het complex werkt de gemeente samen met Delfland door warmte te winnen uit het influent van het nabijgelegen rioolgemaal Belgisch Park (Thermische Energie uit Afvalwater). In de zomer van 2024 is het systeem operationeel geworden.
- Ook hebben we actief deelgenomen aan het Ambtelijk Netwerk Energie, ambtelijk opdrachtgeversteam, het Bestuurlijk Netwerk Energie en de bestuurlijk stuurgroep van de Regionale Energie Strategie (RES).

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.4.6 Exploitatie programmalijn Energie- en klimaatneutraal

Energie- en klimaatneutraal	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	307	191	34	269

Toelichting

De afwijking van de kosten ten opzichte van de bijgestelde begroting is het gevolg van hogere doorbelaste personele kosten. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 3.5.1.

3.4.4 Programmalijn Circulaire economie

Doel

Delfland draagt actief bij aan de ontwikkeling van een circulaire economie door producten, materialen en grondstoffen zo hoogwaardig mogelijk te hergebruiken.

Prestatie-indicator

Het aandeel toegepaste secundaire en bio-based¹ materialen in GWW-projecten, uitgedrukt in een percentage van de totale hoeveelheid toegepast materiaal in GWW-projecten in het te rapporteren jaar.

In 2025 willen we dat minimaal 10% van ons materiaalgebruik in GWW-projecten (Grond-, Weg- en Waterbouw) secundair of bio-based is. Dat is een tussenstap op weg naar het doel 50% minder primair grondstoffengebruik in 2030.

Tabel 3.4.7 Prestatie-indicator circulaire economie

Prestatie-indicator	Rekening 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Rekening 2024
Aandeel toegepaste secundaire en bio-based materialen in GWW-projecten	5%	7%	7%	14,3%

Toelichting

Het aandeel toegepaste secundaire en bio-based materialen in GWW-projecten is in 2024 aanzienlijk hoger dan vooraf ingeschat. De schatting van de prestatie indicator is gecompliceerd, omdat het *soort* project én het *aantal* projecten van grote invloed is op het percentage. Afgelopen jaar was het aantal opgeleverde projecten vanuit de Waterketen relatief laag, waar over het algemeen het grootste aandeel *primaire* materiaal wordt gebruikt. Het relatief grote aandeel projecten binnen Waterveiligheid, waar een groot aandeel bio-based materialen (hout) wordt toegepast, bepaalt dit jaar de overall score op de prestatie-indicator (het aandeel toegepaste secundaire en bio-based materialen in GWW-projecten).

Uit de tabel blijkt dat de afgelopen jaren een positieve opgaande trend te zien is de toepassing van secundaire en bio-based materialen in GWW-projecten.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

- We hebben onze kennis op het gebied van circulaire economie verbreed en door het benutten, verstevigen en uitbreiden van ons externe netwerk. In 2024 zijn nadere afspraken gemaakt over samenwerking met Aquaminerals. Het meest kansrijk bleek de levering van vloeibare CO₂ van AWZI Houtrust naar Aquaminerals. Dit wordt in 2025 verder gerealiseerd.
- De eerste stappen om te komen tot circulaire strategieën voor assets (werken), producten (diensten en leveringen) en reststromen zijn gezet. Zo is bijvoorbeeld de circulaire strategie voor het baggeren vastgelegd als addendum behorend bij de ROK Baggeren 2023-2031.
- We hebben verdere stappen gezet naar een duurzame en circulaire werkwijze in onderhoud, beheer en projecten. We hebben de toepassing van secundaire en bio-based materialen vertaald naar kaders en eisen voor de projecten, toepasbaar in onze dagelijkse praktijk. Aanvullend zijn we gestart met het ontwikkelen van een handelingskader voor de concrete toepassing in de projecten.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.4.8 Exploitatie programmaliijn Circulaire economie

Circulaire economie	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	487	1.065	1.065	516

¹ Onder bio-based verstaan we materialen die uit hernieuwbare grondstoffen komen of biologisch zijn.

Toelichting

De afwijking van de kosten ten opzichte van de bijgestelde begroting is voornamelijk het gevolg van lagere doorbelaste personele kosten. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 3.5.1.

3.4.5 Investeringsuitgaven

Tabel 3.4.9 Investerings programma Waterketen en circulariteit

Programmalijn	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Waterketen en circulariteit	6.540	13.040	9.545	7.787
Energie- en klimaatneutraal		960	200	798
Circulaire economie	0	0	400	401
Subtotaal	6.540	14.000	10.145	8.986
De Vergulde Hand	1.289	3.900	4.714	4.109
Totaal	7.828	17.900	14.859	13.095

Toelichting

Voor de programmalijn Waterketen is ten opzichte van de Burap sprake van een onderbesteding van circa € 1,8 miljoen. Reden is dat het vervangen van installatieonderdelen op de vol belaste AWZI Groote Lucht een zorgvuldige afstemming vereist om het zuiveringsproces (en daarmee de prestaties) niet te verstoren. De instandhoudingsmaatregelen voor AWZI Nieuwe Waterweg zijn verder in de tijd verschoven omdat de realisatie van de collectieve zuivering meer tijd in beslag heeft genomen.

Voor project de Vergulde Hand is sprake van een onderbesteding van € 0,6 miljoen. Dit komt door lagere personele kosten (zoals risicomanager en projectsecretaris), langdurige ziekte van enkele medewerkers en de bewuste keuze om bepaalde functies later in te vullen (o.a. KAM-specialist, kwaliteitsmanager en adviseur werktuigbouwkunde). Een tweede oorzaak is het later starten en afronden van enkele werkpakketten.

In 2024 hebben we de volgende projecten (deels) geactiveerd:

1. Aanpassing slibontwatering DGL
2. Vervangen persleiding Perdiksepad
3. Aanpassingen RG Merellaan
4. Vervangen en vergroten CV-ketels
5. Veilige toestand biogasinstallatie DGL en NWA
6. Zonne- energie Waterketen (Harnaschpolder & Houtrust)

3.5 Financiën

3.5.1 Programmalijn Financiën

Doel

Een duurzaam financieel evenwicht.

Prestatie-indicatoren

Tabel 3.5.1 Prestatie-indicatoren financiën

Prestatie-indicator	Rekening 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Rekening 2024
Netto schuldquote in %	195%	184%	182%	171%
Kapitaallasten in % totale lasten	23%	21%	19%	22%
Vrije kasstroom (in € miljoen)	5,6	-28,0	-21,7	-28,4

Toelichting

De netto schuldquote (NSQ²) daalt meer dan begroot. Dat komt doordat enerzijds de belastingopbrengsten € 3 miljoen hoger zijn dan begroot en anderzijds de netto schuldpositie ca. € 30 miljoen lager uitkomt dan begroot.

De kapitaallasten als percentage van de totale lasten zijn conform verwachting. Het percentage dat in de bestuursrapportage is opgenomen, is onjuist en moet gelijk zijn aan de initiële begroting zijnde 21%.

De opbouw van de vrije kasstroom staat in de volgende tabel.

² De NSQ wordt berekend door de totale netto schuldpositie te delen door het totaal aan belastingopbrengsten.

Tabel 3.5.2 Kasstroomoverzicht

Kasstroom (bedragen * € 1 miljoen)	Rekening 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Rekening 2024
<i>1 - Kasstroom uit exploitatie</i>				
Totale opbrengsten	306,3	320,5	318,8	328,6
Totale lasten	-303,2	-311,4	-305,5	-305,1
Afschrijvingen	40,3	39,6	39,5	39,5
Invloed vorderingen en schulden ¹	28,9			-20,7
Invloed voorzieningen ²	0,1			1,1
Totaal kasstroom exploitatie	72,4	48,6	52,8	43,4
<i>2 - Kasstroom uit investeringen</i>				
Investeringen	-26,5	-36,8	-34,7	-32,0
Subtotaal kasstroom voor verplichte aflossingen	45,9	11,8	18,1	11,4
<i>3 - Kasstroom uit financiering</i>				
Aflossingen PPS-leningen en overige leningen	45,9	-39,8	-39,8	-39,8
Totale vrije kasstroom	5,6	-28,0	-21,7	-28,4

¹ In de geprognosticeerde balans in de begroting gaan we ervanuit dat de posities van de kortlopende vorderingen en van de kortlopende schulden onveranderd blijven. Hierdoor is de begrote kasstroom nihil. In de praktijk ontstaat bijna altijd een verschil tussen de standen aan het eind van het jaar.

² De onttrekkingen en toevoegingen aan de voorzieningen worden niet begroot. Pas bij het opstellen van de jaarrekening krijgen wij inzicht in de hoogte van de voorzieningen en de benodigde toevoegingen.

De vrije kasstroom is € 6,7 miljoen lager dan de prognose uit de bestuursrapportage (ten opzichte van de initiële begroting is de kasstroom vrijwel gelijk gebleven). Het verschil zit vooral in de kasstroom uit exploitatie. De belangrijkste oorzaken binnen de exploitatie zijn:

- De kasstroom uit het resultaat is € 10,2 miljoen hoger (dit is het verschil tussen de opbrengsten en kosten.)
- Daarentegen is de kasstroom als gevolg van de ontwikkeling van de vorderingen en schulden € 20,7 miljoen negatief. Dat komt doordat:
 - de kortlopende vorderingen met € 13,1 miljoen zijn toegenomen (minder geld binnengekomen).
 - de kortlopende schulden met € 7,6 miljoen zijn afgenomen (meer geld uitgegaan).

Per saldo leidt dit tot € 9,4 miljoen minder kasstroom uit exploitatie dan begroot.

Aan de andere kant zijn de investeringen € 2,7 miljoen lager uitgekomen (minder geld uit).

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

In navolging van hetgeen wij in 2023 zijn gestart binnen financiën zijn we in 2024 verder gegaan met het verbeteren van de financiële sturing en beheersing via periodieke ambtelijke management rapportages. Deze dienen als leidraad voor de gesprekken binnen het management. Zo zijn wij bezig geweest met het verder uniformeren van deze rapportages waarbij het aanscherpen van definities op de diverse onderdelen ook onderdeel van is geweest om ervoor te zorgen dat als er over een onderwerp uit een rapportage wordt gesproken, iedereen het dan ook over hetzelfde heeft en er dus dezelfde betekenis (definitie) aan koppelt.

Ook stond 2024 in het teken van het verder stroomlijnen en optimaliseren van onze Planning- & Control processen. Aan het eind van het jaar heeft er een verdere optimalisatie plaatsgevonden op de planning met daarin de te uitvoeren acties gedurende het jaar. Dus onder anderen strakker sturen op tussentijdse deadlines en de kwaliteit van de aangeleverde cijfers en tekstuele onderbouwingen.

Tevens zijn we verdergegaan met de inrichting en implementatie van Lias, een softwarepakket dat het planning en control proces professioneler ondersteunt.

We hebben als doel om met ingang van 2025 de begroting van 2026 volledig in Lias op te stellen en daaropvolgend de overige P&C-producten. Dit zal leiden tot een verhoogde efficiency in de doorlooptijd en de kwaliteit van de producten.

De ontwikkeling rond het project De vergulde Hand heeft onder andere gevolgen voor ontwikkeling van onze schuldpositie. In 2024 zijn we ook bezig geweest met het uitwerken van scenario's met de daarbij behorende investeringen. Dat heeft er onder anderen toe geleid dat we intensief begonnen met diverse marktverkenningen in het kader van hoe op een juiste wijze invulling te geven aan onze leningenportefeuille tegen, voor het Waterschap, zo gunstig mogelijke tarieven en voorwaarden.

Tot slot is het Treasurystatuut herzien en vastgesteld in de VV van november 2024.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.5.3 Exploitatie programmalijn Financiën

Financiën	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	10.256	10.757	10.795	10.699

Toelichting

De netto lasten zijn € 0,1 miljoen lager uitgevallen ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024. Enerzijds zijn de lasten € 0,4 miljoen hoger dan begroot. Daartegenover staan € 0,5 miljoen hogere opbrengsten.

Meer personeelskosten doorbelast. Zie hieronder voor een toelichting	-0,3
Een begrotingswijziging bij de Financiële Eenheid heeft geleid tot een hogere bijdrage.	-0,1
Een niet begrote verkoop van een voormalig dienstwoning in Vlaardingen.	0,5
Totaal	0,1

Toelichting op doorbelasten personeelskosten

De Financiële Eenheid voert voor de Hoogheemraadschappen van Rijnland, Schieland en de Krimpenerwaard en Delfland de financiële administratie. Hiertoe behoort ook het beheer van het systeem waaronder de urenmodule. Wij zijn echter zelf verantwoordelijk voor een goede urenbegroting en realisatie door middel van tijdschrijven. Aan de hand van de geschreven uren worden namelijk de afdelingskosten (personeelslasten, inhuur personeel, baten uit detachering e.d.) doorbelast naar de programmalijnen. Volledigheid en juistheid van tijdschrijven is dus essentieel.

In 2024 is 14% van de totale begrote uren niet geschreven door de medewerkers (dit is € 9,3 miljoen). Om toch alle afdelingskosten aan de programmalijnen toe te rekenen, vindt achteraf een analyse plaats van de geschreven en ontbrekende uren (de zogenaamde nacalculatie). Hieruit volgt een boeking die er voor zorgt dat wel alle afdelingskosten worden doorbelast, maar tot een afwijking op een programmalijn kan leiden die niet direct te koppelen is aan de uitgevoerde activiteiten. Deze systematiek is gelijk aan die van voorgaande jaren.

3.5.2 Programmalijn Algemene dekkingsmiddelen

Doel

Financiering van de waterschapstaken door het tijdig, juist en volledig opleggen van belastingaanslagen.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

De belastingaanslagen zijn tijdig, juist en bijna volledig opgelegd (zie paragraaf 7.5 onder het kopje overlopende activa de toelichting). Daarnaast heeft de RBG (net als in voorgaande jaren) ook aandacht besteed aan de Kinderopvangtoeslagaffaire (KOTA). Die leidt al een paar jaar tot extra kwijtschelding en terugbetalingen, waardoor wij belastinginkomsten mislopen. Het Rijk heeft hiervoor een compensatieregeling ingesteld, waardoor we ook volledig zijn gecompenseerd voor de KOTA-kosten over 2024.

In paragraaf 4.5 worden de waterschapsbelastingen verder uitgewerkt.

Wat heeft het opgeleverd?

Tabel 3.5.4 Exploitatie programmalijn Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto baten	-270.606	-294.338	-289.476	-292.526

Toelichting

De netto baten zijn € 3,0 miljoen hoger uitgevallen ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024.

Lagere legesopbrengsten. Het verschil wordt voor een groot deel veroorzaakt door de verwerking van aanvragen uit 2024 die nog vallen onder het oude, veel lagere tarief. Daarnaast is een aantal activiteiten niet meer vergunning plichtig maar melding plichtig. Voor melding plichtige activiteiten zijn geen leges verschuldigd	-0,5
Hogere belastingopbrengsten voor de watersysteemheffing. Deze worden in paragraaf 4.4 nader toegelicht.	3,0
Hogere belastingopbrengsten uit de zuiveringsheffing. Deze worden in paragraaf 4.4 nader toegelicht.	1,6
De hier centraal geraamde detacheringsoopbrengsten van personeel zijn administratief verantwoord bij diverse overige programmalijnen (dus lagere opbrengsten binnen de algemene dekkingsmiddelen).	-1,0
Diverse kleine posten.	-0,1
Totaal	3,0

3.6 Organisatie en bedrijfsvoering

3.6.1 Programmalijn Organisatie

Doel

Een professionele, toekomstbestendige, rechtmatig handelende en resultaatgerichte organisatie.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

De belangrijkste activiteiten zijn:

- In 2024 is gestart met het leiderschapsprogramma (24/25) voor directeuren en managers. Het programma richt zich naast persoonlijke ontwikkeling onder andere op het versterken van de wendbaarheid van de organisatie en de gezamenlijke sturing. Ook is op basis van de evaluatie Samenspel onderzoek gedaan naar de span of control van de afdelingsmanagers en zijn de oplossingsrichtingen uitgewerkt. Deze gaan onder andere over een extra inzet van coördinatoren binnen de huidige formatie, het mogelijk opsplitsen van afdelingen die te groot zijn geworden en het vergroten van de rolduidelijkheid in het samenwerkingsmodel.
- Er zijn continu verbeterspecialisten opgeleid onder aansturing van de adviseur continu verbeteren. Zij zijn opgeleid in de lean six sigma methodiek op het niveau van green of black belt en begeleiden het proces van verbeterinitiatieven en het opstellen van processen voor de organisatie. In 2024 zijn vier verbeterspecialisten opgeleid en nog eens zeven zijn in 2024 gestart met de opleiding. Ongeveer tien processen zijn aangepakt en opgeleverd, in 2025 worden alle belangrijke processen geïnventariseerd en daarna gefaseerd opgepakt door de verbeterspecialisten. Kaders voor procesmanagement zijn vastgesteld.
- De medewerkers en managers hebben een workshop integriteit gevolgd. In totaal hebben ruim 550 medewerkers (ruim 83%) de workshop tot nu toe gevolgd. Daarnaast is een e-learning voor alle medewerkers uitgezet waarin dilemma's zijn geoefend en kennis en bewustwording van integriteit is vergroot. Vertrouwenspersonen worden specifiek onder de aandacht gebracht. Voor nieuwe medewerkers wordt de integriteitworkshop een vast onderdeel van de onboarding.
- Calamiteiten: dit jaar is er gewerkt aan het verbeteren van de calamiteiten paraatheid. We hebben medewerkers aangenomen die operationele paraatheid ondersteunen. Het gaat daarbij erom dat we zorgen dat we ook gesteld staan bij langdurige calamiteiten (denk hierbij bijvoorbeeld aan extreme neerslag zoals de Limburg bui).

- Vrijwilligersbeleid is vastgesteld. Er is een plan van aanpak opgesteld waarvoor ook informatie en ervaringen van andere vergelijkbare organisaties is opgehaald. We hebben 91 vrijwillige dijkwachters geworven. In 2025 worden ze getraind om ingezet te worden.
- 1OBS: In 2024 is met enige vertraging verder gewerkt aan het ontwikkelen van een onderhoudsbeheersysteem door vooral data over te zetten en goed te structureren en werkprocessen uit te schrijven.
- Er zijn twee Delfland talentontwikkelprogramma's gestart: één programma voor (beleids)adviseurs en één voor medewerkers in de buitendienst. Daarin gaat het zowel over persoonlijk leiderschap, belangrijke (gespreks)vaardigheden en kennis van de Delfland omgeving met als doel sterkere gesprekspartners voor management, directie en bestuur. Dat leidt tot ontwikkeling van de deelnemers én tot effectiever bijdragen aan de kwaliteit van de organisatie.
- In 2024 is de Delfland-visie op Diversiteit & inclusie vastgesteld evenals een actieplan om de visie in 2025 tot leven te brengen.

Deze activiteiten hebben bijgedragen aan het doel van een professionele, toekomstbestendige, rechtmatig handelende en resultaatgerichte organisatie. Met name het investeren in de kwaliteit van ons management, het investeren in talentontwikkeling, het beschrijven en optimaliseren van onze processen en het vergroten van bewustwording van integer handelen hebben direct hieraan bijgedragen. Het versterken van calamiteitenparaatheid en het werken met vrijwilligers zorgt met name dat we beter gesteld staan voor toekomstige uitdagingen als gevolg van het veranderende klimaat.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.6.1 Exploitatie programmalijn Organisatie

Organisatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Lasten	9.760	11.638	11.629	12.575

Toelichting

De netto lasten zijn € 1,0 miljoen hoger uitgevallen ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024.

Hogere kosten voor calamiteitenbestrijding. Betreft o.a. de opgeschaalde calamiteit aan de N468 Maasland. Kosten die samenhangen met Calamiteitenbestrijding zelf worden niet begroot, deze vallen onder de risico's.	-0,3
Als gevolg van de implementatie van een nieuw E-HRM systeem (Visma Youforce) en het daarvoor schaduwdraaien en vervanging bij verzuim is extern personeel ingezet met hogere kosten als gevolg. Alle personele lasten worden verdeeld over de drie deelnemende Hoogheemraadschappen HHD, HHR en HHSK aan de gezamenlijke salarisadministratie (CSF). Het aandeel HHD is 31% Salarisadministratie en 33,3% voor functioneel beheer.	-0,2
Door vertraging in het project 1 OBS in 2024 zijn de begrote advieskosten niet volledig uitgeput. Daartegenover staat een extra uitgave aan software voor dit project die niet in de begroting was opgenomen.	0,2
Diverse kleine over- en onderschrijdingen van budgetten.	0,1
Hogere doorbelaste personele kosten van € 0,8 miljoen (zie toelichting in paragraaf 3.5.1).	-0,8
Totaal	-1,0

3.6.2 Programmalijn Informatievoorziening

Doel

Een betrouwbare, wendbare en efficiënte informatievoorziening.

Prestatie-indicator

Verbetering van de cyberweerbaarheid als gevolg van dreigingen en risico's.

Tabel 3.6.2 Prestatie-indicator mate van cyberweerbaarheid

Prestatie-indicator	Rekening 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Rekening 2024
Mate van cyberweerbaarheid	n.v.t.	16-18	16-18	13-16

Toelichting PI:

Het speelveld van cyber security is continu in beweging. Delfland voert daarom voortdurend maatregelen door ter verbetering van de cyber security als gevolg van dreigingen en risico's. Daarom wordt deze KPI ieder kwartaal geactualiseerd of frequenter als hiervoor aanleiding is. Hierbij streeft Delfland minimaal naar de KPI-score behorend bij cyberweerbaarheid. Deze scores zijn als volgt gedefinieerd: <9 Kritiek, 9-13 Erg kwetsbaar, 13-16 Kwetsbaar, 16-18 Weerbaar, 18-20 Sterk.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

A. Informatiebeveiliging

In 2024 zijn diverse maatregelen uit de AVG, BIO en de CSIR geïmplementeerd om onze informatiebeveiliging en privacy te versterken. Een van de meest significante verbeteringen betreft de introductie van een geavanceerde logging- en monitoringtool voor procesautomatisering (PA).

- Er is hard gewerkt aan het behouden van volwassenheidsniveau 3. Op het terrein van interne aansturing is er noodzaak tot verdere aanscherping.
- De prestatie-indicator (PI) voor cyberweerbaarheid wordt eind 2024 nog als 'kwetsbaar' beoordeeld. De laatste essentiële maatregel om deze PI naar 'weerbaar' te brengen is begin 2025 afgerond.
- In anticipatie op de implementatie van de Europese NIS2-richtlijn is in 2024 een begin gemaakt met businesscontinuïteitsmanagement. Daarnaast is decentraal risicomanagement structureel ingebed binnen de informatievoorziening (IV).
- In 2024 zijn externe pentesten uitgevoerd. De geïdentificeerde verbetermaatregelen zijn datzelfde jaar direct geïmplementeerd. De jaarlijkse DigiD-audit is wederom succesvol afgerond.
- Sinds juni 2024 is een duidelijke stijging zichtbaar in het gebruik van e-learningmodules door verschillende afdelingen, wat bijdraagt aan bewustwording en kennisdeling. Tegelijkertijd zien we dat nog niet alle afdelingen hierin voldoende zijn meegekomen, waardoor het organisatiegemiddelde nog onder het beoogde niveau van 90% ligt. In 2025 wordt hier extra op ingezet, met als doel in de volle breedte meer aandacht te vestigen op informatiebeveiliging.

B. Toekomstgericht informatievoorziening

- De nieuwe ICT-werkplek, is in 2024 ontwikkeld na een initiële vertraging in de opstartfase. Het werkplekconcept is vastgesteld en wordt begin 2025 uitgerold binnen de organisatie.
- Project IV 'Basis op orde' heeft in 2024 gericht op het versterken van functioneel en gegevensbeheer en het beter oppakken en integreren van digitale innovaties binnen de

bestaande organisatie. Er zijn nieuwe processen geïmplementeerd die de dienstverlening ondersteunen (ITIL standaard).

- Er worden verschillende innovatie pilots uitgevoerd bijvoorbeeld rondom salatiemonitoring, datagedreven werken, inzet generatieve AI en inzet van drones.
- Delfland heeft een virtualisatie strategie ontwikkeld gericht op het terugdringen van het gebruik en daarmee de kosten, waaronder een strategie voor de inzet van de nieuwe ICT werkplek en de modernisering van het ICT beheer.
- De uitfasering van netwerkschijven en de migratie van documenten naar SharePoint is zo goed als afgerond.
- Processen rondom het aanvragen, afhandelen en publiceren van Woo (Wet Open Overheid) -verzoeken, zijn ingebed in de organisatie.

Met de uitvoering van deze activiteiten hebben we vooruitgang geboekt richting een steeds professionelere IV organisatie op alle genoemde resultaatgebieden.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.6.3 Exploitatie programmalijn Informatievoorziening

Informatievoorziening	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	17.888	19.963	19.266	18.279

Toelichting

De netto lasten zijn € 1,0 miljoen lager uitgevallen ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024.

De verwachte stijging van o.a. licentiekosten voor VMWare heeft zich niet voorgedaan. Daarnaast viel de afrekening met Vodafone eveneens lager uit dan verwacht.	0,8
Door gerichte keuzes is een besparing gerealiseerd onder informatiebeveiliging en privacy. Er waren twee externe onderzoeken voor de NIS2 voorzien. Het eerste onderzoek gaf (voorlopig) echter al voldoende informatie om verder te gaan met de implementatie.	0,1
Hogere kosten voor GEO-informatie door de verhoging van de Rijksfactuur m.b.t. de bijdrage voor basisregistraties en de verhoging van het aantal uitgegeven licenties (inclusief doorgevoerde inflatiecorrectie en aanpassing van het licentiemodel door leveranciers).	-0,1
Hogere bijdrage aan het Waterschapshuis vooral door een toename van het aantal opdrachten.	-0,2
Lagere doorbelaste personele kosten. Zie toelichting in paragraaf 3.5.1.	0,2
Diverse kleine over- en onderschrijdingen van budgetten.	0,2
Totaal	1,0

3.6.3 Programmalijn Regulering en dienstverlening

Doel

Een effectieve en efficiënte regulerings- en dienstverleningsketen als schakel tussen buiten en binnen.

Prestatie-indicatoren

Als PI bekijken we het percentage vergunningen dat binnen de wettelijke termijn verstrekt is.

Tabel 3.6.4 Prestatie-indicator vergunningen

Prestatie-indicator	Rekening 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Rekening 2024
e vergunningen worden binnen de wettelijke termijn van 8 weken verstrekt	95%	95%	90%	92%

Door de complexiteit van een deel van de vergunningaanvragen en handhavingsacties is de termijn soms niet haalbaar. Daarom geldt een streefwaarde van 95%.

Vanwege de toenemende complexiteit en de beperkte bezetting, was de KPI bijgesteld van 95 naar 90%. Uiteindelijk is het gelukt om over het hele jaar gezien, 92% binnen de termijn te behandelen. Eind 2024 lag het percentage op 95 %.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

A. Regulering

Het jaar 2024 stond in het teken van de implementatie van de Omgevingswet en dan vooral het daadwerkelijk daarmee aan de slag gaan. Aan het eind van 2023 zijn door bedrijven veel aanvragen voor vergunningen ingediend onder het oude “Waterwet regime” Dit betekende dat in 2024 zowel vergunningen op basis van de oude en nieuwe wetgeving zijn behandeld. Dit is door de gedegen voorbereiding van de afgelopen jaren zowel inhoudelijk maar ook qua digitale infrastructuur nagenoeg probleemloos verlopen.

In 2024 zijn 1615 aanvragen voor Omgevingsvergunningen behandeld en circa 1150 meldingen voor algemene regels behandeld. Daarnaast zijn er 30 grote projecten in behandeling die niet altijd of pas op lange termijn leiden tot aanvragen.

B. Toezicht en handhaving

In het veld heeft Toezicht en Handhaving ook leren werken onder de omgevingswet, met name inzake de werking daarvan binnen zorgplicht en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Er is een inwerkprogramma en kennisomgeving ingericht om onze nieuwe collega's goed op te kunnen leiden tot controleur of handhaver. En naast de activiteiten die we in de tabel hieronder benomen (tabel 3.6.5) noemen hebben we naast inzet op waterkwaliteit ook weer de nodige inzet gepleegd op onze overige (wettelijke) toezichttaken als groot-infrastructureel zoals WarmtelinQ, N211 en grotere woningbouwlocaties. Andere voorbeelden zijn de zomer-, najaars- en snoeischouw, niet-waterkerende objecten, zorgplicht primaire keringen, toezicht op de kust en duinen, registratie en controle op grondwateronttrekkingen en er zijn in dat kader ook 50 wasstraten gecontroleerd. Naast vaarsurveillance hebben we toezicht gehouden tijdens het Varend Corso en een veegactie op weesbootjes gehouden met de gemeente Westland. We werken aan vernieuwing in toezicht met inzet van drones maar ook onderzoeken we hoe AI ons kan ondersteunen in onze toezichtstaken.

Tabel 3.6.5 Toezicht en handhaving - surveillance

Surveillance	Opgave in 2024	Realisatie 2024
Aantal handhavingsdagen	6	4*
Aantal inspectievluchten	10	8**
Aantal uur watersurveillance	500	300***
Incidentenbehandeling 90% afgehandeld	90%	100%
Aantal uitgevoerde controles op afgegeven vergunningen	1100	100%

* We hebben twee handhavingsdagen minder uitgevoerd, de vier die wel zijn gehouden waren gericht op de glastuinbouw/waterkwaliteit en een gericht op regulier toezicht.

** Een tweetal vluchten zijn geannuleerd wegens slechte weersomstandigheden

*** Weersomstandigheden hebben gezorgd voor minder recreatievaart waardoor er ook minder uren vaarsurveillance nodig waren.

Toezicht glastuinbouw

Tabel 3.6.6 Toezicht en handhaving - toezicht glastuinbouw

Toezicht glastuinbouw	Opgave in 2024	Realisatie 2024
Bedrijven uo (uitvoeringsorganisatie)-rapportages (=100%)	95%	95% (1.314)
Controles van ingediende uo-rapportages	35	35
Controles risico gestuurde aanpak bij 30% van de bedrijven in 3 á 4 polders per jaar	30% van de bedrijven	Gehaald + extra n.a.v. incidenten /overschrijdingen (drie polders geheel afgerond)
Reguliere controles glastuinbouw (aantal bedrijven)	-	164

Overige kengetallen

Tabel 3.6.7 Toezicht en handhaving - overige kengetallen

	Aantal
Gegronnd verklaard	2
Ongegrond verklaard	1
Niet ontvankelijk	-
In behandeling	-
Handhavingsverzoeken	3
Woo-verzoeken	2
Overtredingen bestuursrechtelijk	336
Vaar proces-verbaal	5
Bestuurlijke strafbeschikking	0
Uitgebreid proces verbaal	20
Strafrechtelijk afgehandeld	25

C. Waterschapsverordening en Omgevingswet

Delfland heeft gelijktijdig met de invoering van de Omgevingswet ook een nieuwe Waterschapsverordening vastgesteld. Zoals te verwachten bleek dat bij het daadwerkelijk werken met deze verordening zaken naar voren komen die om aanpassing van de verordening vroegen. Dit is in 2024 uitgewerkt en gereed voor bestuurlijke vaststelling begin 2025. Daarnaast is de vergunningplicht voor compensatie bij verhardingsactiviteiten omgezet in regelgeving en is de bescherming van afvalwatertransportleidingen omgezet van een vergunningplicht naar een specifieke zorgplicht. Ook deze onderwerpen zijn in 2024 afgerond voor besluitvorming. Het merendeel van de wijzigingen is in februari 2025 door de VV vastgesteld. De besluitvorming over uitbreiding van de vergunningsplicht voor verhardingen is uitgesteld naar juli 2025. Dit om meer tijd te nemen om de werking van de aangepaste regelgeving goed uit te leggen aan de betrokken stakeholders.

De Omgevingswet is vanaf 1 januari 2024 in werking getreden en de voorbereiding van de afgelopen jaren heeft zijn vruchten afgeworpen. Hoewel de Omgevingswet beoogt regelgeving eenvoudiger te maken, is dit vooral gericht op aanvragers. De invoering van deze regelgeving betekent wel een structureel hogere belasting voor de overheid. Dit wordt vooral veroorzaakt door meer afstemming, coördinatie en complexere regels.

D. Leges

Tegelijkertijd met de invoering van de Omgevingswet en de Waterschapsverordening heeft Delfland in 2023 ook een nieuwe legesverordening met een nieuwe berekeningssystematiek vastgesteld. Deze is in 2024 geactualiseerd. Met deze systematiek wordt beoogd de kosten van vergunningverlening meer voor rekening te laten komen van de initiatiefnemers (kostendekkendheid)

Na invoering van deze verordening bleek dat er op een aantal verduidelijking nodig was. Dit moment is benut om de toelichting te herschrijven in "begrijpelijke taal" Hiermee is de legesverordening het eerste juridische document met een toelichting in "B1-taal"

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.6.8 Exploitatie programmalijn Regulering en dienstverlening

Regulering en dienstverlening	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	9.085	10.472	10.024	9.437

Toelichting

De netto lasten zijn € 0,6 miljoen lager uitgevallen ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024.

Diverse kleine over- en onderschrijdingen van budgetten.	0,1
Lagere doorbelaste personele kosten. Zie toelichting in paragraaf 3.5.1.	0,5
Totaal	0,6

3.6.4 Programmalijn Interne dienstverlening

Doel

Een betrouwbare, wendbare en efficiënte interne product- en dienstverlening en een juiste, tijdige en transparante besluitvorming.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

Onderstaande activiteiten hebben bijgedragen aan het doel, daarmee is de interne product- en dienstverlening verder verbeterd. De besluitvorming die is gekoppeld aan externe deadlines (zoals begroting, implementatie wetgeving etc.) is tijdig uitgevoerd.

Naast de reguliere adviserende en ondersteunende werkzaamheden binnen de bestuurlijke besluitvorming waarmee zowel organisatie, dagelijks bestuur als algemeen bestuur wordt bediend, is vorig jaar een drietal processen beschreven en geoptimaliseerd voor de ambtelijke organisatie. Het gaat om het proces technische vragen, proces schriftelijke vragen en proces moties en amendementen. Ook zijn het reglement van orde VV (vaststelling in de VV van april 2025), en de verordening fractievergoeding geactualiseerd.

De juridische advisering heeft zich gericht op alle onderwerpen die bij het waterschap aan bod komen. Daarnaast is het mandaat- en volmacht besluit aangepast. Ook is in de meeste gevallen van een ingediend bezwaar het gelukt om het een informeel traject met elkaar op te lossen. Meer informatie over bezwaar en klachten kunt u lezen in de jaarverslagen 2024 van de onafhankelijke bezwaarschriften- en klachtencommissie van Delfland.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.6.9 Exploitatie programmalijn Interne dienstverlening

Interne dienstverlening	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	9.288	9.485	10.156	10.523

Toelichting

De netto lasten zijn € 0,4 miljoen hoger uitgevallen ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024.

Er heeft een storting in de voorziening Pensioen bestuurders plaatsgevonden. Dit is het gevolg van o.a. een waardeoverdracht in 2024, daling van de rekenrente en de toevoeging van een reservewaarde.	-0,6
Lagere doorbelaste personele kosten. Zie toelichting in paragraaf 3.5.1.	0,2
Totaal	-0,4

3.6.5 Programmalijn Communicatie

Doel

Communicatie wordt ingezet als een strategisch instrument voor doelrealisatie en draagt bij aan de reputatie van Delfland als deskundige, betrouwbare en transparante overheid en partner.

Prestatie-indicatoren

Tabel 3.6.10 Prestatie-indicator klanttevredenheid

Prestatie-indicator	Rekening 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Rekening 2024
Rapportcijfer voor het contact met het Hoogheemraadschap van Delfland	(1)	7,6	7,5	9,2 ⁽²⁾

(1) Het onderzoek is uitgevoerd, maar door de geringe respons zijn de resultaten niet representatief.

(2) Sinds medio juli 2024 meten we de mate van tevredenheid van inwoners en bedrijven over hun contact met ons en onze dienstverlening. Van alle inwoners die contact met ons hadden, zegden ongeveer 250 inwoners toe om mee te doen. Uiteindelijk namen 87 personen daadwerkelijk deel aan het onderzoek. De deelnemers geven gemiddeld een 9,2 voor het contact met de klantadviseurs van het Klantcontact centrum. Inwoners waarderen de professionaliteit en behulpzaamheid van klantadviseurs met een 9,3. Verleende service wordt lager, maar nog steeds ruim boven de landelijke gemiddelde gewaardeerd: 8,5.w

Door de geringe deelname is het onderzoek niet geheel representatief. De resultaten beschouwen we dan ook als indicatief en niet absoluut. De gemiddelde score over de tevredenheid na contact met overheden in Nederland ligt tussen de 7,0 en 8,0.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

In het afgelopen jaar hebben we meetbaar veel gecommuniceerd over onze focusthema's schoon water en klimaatadaptatie. Hieronder een selectie van activiteiten generiek en per focusthema.

Generieke activiteiten en resultaten:

- Nieuwe communicatiestrategie is vastgesteld door D&H.
- Het educatiebeleid is vastgesteld door de VV.
- In 2024 bestonden we 735 jaar. Dit jubileumjaar hebben we aangegrepen om ons verhaal over de organisatie en werk over te brengen.
- Het vrijwilligersbeleid in uitvoering gebracht: vrijwilligers voor Delflands Dijkwacht (91 leden) en het klankbord (45 leden) geworven, stichting voor oud Delflanders opgericht.
- We hebben alle standaardbrieven herschreven om de boodschap duidelijk en toegankelijk aan te kunnen bieden. Dit heeft ertoe geleid dat we als organisatie een pluim hebben ontvangen voor onze duidelijke communicatie.

Activiteiten voor het focusthema verbeteren van Schoon Water:

- Doelgroepgerichte communicatie-aanpak glastuinbouwers opgesteld en gestart met uitvoering. Zo hebben we i.s.m. DTNL een inzamelactie georganiseerd om restanten van gewasbeschermingsmiddelen in te zamelen.

- Discussie over gebruik en lozing van gewasbeschermingsmiddelen aangejaagd door mee te werken aan publicaties in de lokale, landelijke en vak media.
- Gecommuniceerd over de opening van PACAS Installatie.
- Een Open dag op onze locatie Harnaschpolder georganiseerd.

Focusthema omgaan met klimaatverandering:

- Een bijeenkomst georganiseerd voor lokale en regionale politici over hoe om te gaan met de gevolgen van klimaatverandering en ieders rol hierbij.
- Lezingen over de toekomstige klimaatbestendigheid van onze regio verzorgd:
 - o Hoe maken we onze regio klimaat robuust (wateroverlast en droogte).
 - o We nemen actieve maatregelen om de impact en schade in onze regio zo klein mogelijk te houden.
- Aandacht geschonken aan klimaat adaptief ingericht terrein rondom het Schiegemaal
- Deelgenomen aan de Nationale Klimaatweek. Hierbij zijn inspirerende verhalen van Wij & Water op de kanalen gedeeld.

Wat betreft het klantcontact hebben we zichtbare stappen gezet in het zo snel mogelijk en het liefst meteen (in één keer, zonder terugbelverzoek te hoeven maken) juist helpen bij de beantwoording van vragen van inwoners. We stelden als doel om 20 procent van 'klantvragen' in één keer te beantwoorden. Eind van het jaar werden bijna van alle vragen in één keer beantwoord. Dit is veroorzaakt doordat o.a. front office-taken van een aantal afdelingen zijn overgeheveld naar het Klantcontact Centrum. Ook is er een kennisbank aangelegd die de medewerker helpt om de gevraagde informatie meteen op te zoeken.

Eind 2024 is overigens de naam van het Klantcontact Centrum gewijzigd in Servicepunt. Dit omdat Delfland de inwoners en bedrijven niet beschouwt als klanten, maar als samenwerkingspartners. Daarnaast is het contact geen doel op zich, wel de eerste stap in de dienstverlening.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.6.11 Exploitatie programmalijn Communicatie

Communicatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	2.285	2.111	2.379	2.520

Toelichting

De netto lasten zijn € 0,2 miljoen hoger uitgevallen ten opzichte van de bijgestelde begroting 2024.

Diverse kleine over- en onderschrijdingen van budgetten.	0,1
Hogere doorbelaste personele kosten. Zie toelichting in paragraaf 3.5.1.	-0,3
Totaal	-0,2

3.6.6 Programmalijn Personeel

Doel

Een toekomstgerichte, aantrekkelijke en veilige werkgever.

Prestatie-indicatoren

Tabel 3.6.12 Prestatie-indicatoren personeel

Prestatie-indicator	Rekening 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Rekening 2024
Werkgeverschap*	8,0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
TRCF (de mate van veiligheid in de organisatie, uitgedrukt in het aantal ongelukken per miljoen gewerkte uren)	2,5	2,3	2,3	4,5**

* Voor werkgeverschap houden wij één keer per twee jaar een waterschap breed sectoraal medewerkers onderzoek.

** De TRCF is gebaseerd op 6 meldingen met verzuim en/ of doktersbehandelingen.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

De stijging van de TRCF ten opzichte van vorig jaar komt voort uit een toename van de meldingen van verzuim, al dan niet met doktersbezoeken. Omdat we binnen Delfland met kleine aantallen incidenten een kengetal berekenen, heeft een beperkte toename in aantal een groot effect op het kengetal (TRCF).

Elk kwartaal worden gesimuleerde phishingmails verstuurd en worden medewerkers getraind om in een veilige en gecontroleerde omgeving dergelijke mails te herkennen, zonder de risico's van een echte aanval. Mede door deze actie wordt het bewustzijnsniveau van de medewerkers op het gebied van digitaal veilig werken vergroot.

Voor talentmanagement is bepaald met welke doelgroepen binnen de organisatie we willen starten (dat zijn talenten op HBO/WO niveau en talenten op MBO-niveau) en wat de doelen zijn per doelgroep voor het programma. Het programma is in 2024 gestart en wordt in 2025 afgerond.

De manier waarop we ons als werkgever willen neerzetten op de arbeidsmarkt is bepaald verder vorm gegeven met o.a. beeldmateriaal en een nieuwe video over werken bij Delfland. Via social media zijn we zichtbaar als werkgever. We merken dat de arbeidsmarkt de afgelopen periode is gestabiliseerd. Er reageren veel meer kandidaten op onze vacatures. Voor specifieke functies waar de krapte groot is wordt gebruik gemaakt van searchen (actief potentiële kandidaten benaderen). Verder merken we dat refferal recruitment succesvol is. Dat is het via medewerkers nieuwe medewerkers binnenhalen. Vacatures die lastig in te vullen zijn betreffen specialistische functies en functies op gebieden als ICT, Handhaving, Inkoop.

Recruitment en inkoop werken samen bij het aanbesteden van inhuur. Het bureau dat hier eerder tussen zat is er tussenuit waardoor we zelf meer grip hebben op het proces. Voor ZZP'ers is in het kader van de wet DBA een onderzoek opgestart wat begin 2025 wordt afgerond.

In 2024 is de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) voor de gehele organisatie afgerond en is instemming door de OR hiervoor bereikt. De BHV (bedrijfshulpverlening) organisatie is opnieuw ingericht, instemming hierover door OR is bereikt en er is een hoofd BHV benoemd. De centrale V&G adviseurs en de decentrale Veiligheidscoördinatoren zijn getraind t.a.v. veiligheidscultuur en hebben een training t.a.v. cultuuraudits gevolgd. We zijn eind 2024 begonnen met het uitvoeren van deze audits in de organisatie. In het begin van het jaar is een assessment uitgevoerd in het kader van de veiligheidscultuur, op basis waarvan interventies en acties zijn genomen met de afdelingen om te komen naar trede 3 op de veiligheidscultuurladder. In november zijn we geaudit door een extern bureau in het kader van de veiligheidscultuurladder en hebben we niveau 3 van de veiligheidscultuurladder behaald.

Met het bereiken van niveau 3 op de veiligheidscultuurladder en een 8,0 voor goed werkgeverschap hebben we belangrijke stappen gezet om een aantrekkelijke en veilige werkgever te zijn. Met ons arbeidsmarktbeleid laten we dit ook aan de omgeving zien. Bij programmalijn organisatie staan meer de activiteiten die bijdragen aan de toekomstgerichte organisatie.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.6.13 Exploitatie programmalijn Personeel

Personeel	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	1.829	2.563	2.777	2.253

Toelichting

De totale afwijking van € 0,5 miljoen ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt door lagere doorbelaste personele kosten.

3.6.7 Programmalijn Digitale transformatie

Doel

Delfland hanteert digitale transformatie als strategisch instrument voor de verbetering van primaire en ondersteunende werkprocessen en systemen.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

- De Digitale Vaarkaat is besproken met het algemeen bestuur tijdens een informatieve VV. Voor het Delfland management, directie en dagelijks bestuur is een leerlijn ontwikkeld. De vaarkaat vormt de basis voor de nieuwe visie op digitale transformatie.

- Er is een aanzet gemaakt voor een nieuwe visie op digitale transformatie (2025-2030), aansluitend bij de bestuurlijke, landelijke en Europese uitgangspunten. Hierbij is zoveel mogelijk samengewerkt met het Waterschapshuis.
- Het programmaonderdeel 'Data gedreven werken' is nu een vast onderdeel van de organisatie en is ondergebracht bij de nieuwe afdeling Datamanagement en Archivering (DMA).
- Satelliet monitoring is opgepakt als een innovatieproject waarin meerdere toepassingen in businesscase worden uitgewerkt.
- De herinrichting van de Business Consultancy binnen IV stelt de organisatie in staat om innovatiewensen steeds beter om te zetten in concrete toepassingen.
- Het centrale dataplatform is opgeleverd. Alle in beheer genomen data-analyse zal worden overgezet naar de nieuwe omgeving.
- Er zijn experimenten met Artificial Intelligence (AI) en machine learning (ML) gestart in een testomgeving om ervaring op te doen met onder meer de technische en privacyaspecten van de nieuwe technologie.
- Voor medewerkers wordt een training aangeboden die past bij de ontwikkelfase waarin Delfland zich bevindt.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.6.14 Exploitatie programmalijn Digitale transformatie

Digitale transformatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	579	742	842	648

Toelichting

Totale afwijking van € 0,2 miljoen ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt door lagere doorbelaste personele kosten van € 0,2 miljoen (zie de toelichting hiervoor in paragraaf 3.6.6).

3.6.8 Programmalijn Innovatie

Doel

Ontwikkelen van kennis en stimuleren van innovaties gericht op het creëren van maatschappelijke meerwaarde.

Wat hebben we gedaan aan activiteiten?

- Ons Innovatiefonds heeft circa 20 innovaties in portefeuille.
- We financieren diverse nieuwe innovaties, zoals het versnellingsprogramma lachgasemissies, MKBA voor toepassing van baggerspecie in keringen en een overstort filtersysteem uit het innovatiefonds.
- We hebben innovaties geïmplementeerd in onze primaire processen, zoals de toepassing van "gebonden wiepen³" als oeverbescherming op basis van de uitkomsten van ons meerjarige onderzoek op de pilotlocatie aan de Zweth.
- We hebben deelgenomen aan innovaties in externe netwerken, zoals Netwerk Waterketen Delfland en VP-Delta met daaraan gelieerd de Waterstraat. Het programma van VP-Delta en de Waterstraat is herzien met meer aandacht voor waterkwaliteit en droogte.
- We zoeken waar mogelijk de verbinding met andere waterschappen om innovaties te doen en verder te brengen, onder meer via de Unie, de STOWA en het Waterschapshuis.

³ Een wiep is een rol van in elkaar gedraaid rijshout (wilgenhout), machinaal omwikkeld met touw. Het rijshout is afkomstig uit grienden die 2 tot 4 jaar zijn. Wiepen worden toegepast in de klassieke zinkstukken en doekstukken, maar ook in beschoeiingen.

- We hebben Inspiratiesessies georganiseerd over onder andere energie, antropologie en in-situ technieken baggerspecie
- We hebben de winnaar van de AI-challenge van 2023 samen met een innovatiepartner uitgewerkt tot bruikbaar product en de ingediende ideeën gebundeld in een inspiratieboek.
- We hebben met onze inzending van eDNA-lozing de Waterinnovatieprijs 2024 gewonnen.
- We hebben op het thema baggerspecie geëxperimenteerd met Technology Scouting waaruit drie verder te onderzoeken technieken zijn geselecteerd
- We experimenteren in diverse innovatietrajecten met een ontwerpende aanpak en meer focus op de sociale aspecten van innovatie.

Wat heeft het gekost?

Tabel 3.6.15 Exploitatie programmalijn Innovatie

Innovatie	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Netto lasten	2.506	2.758	2.608	2.519

Toelichting

De afwijking van de kosten ten opzichte van de bijgestelde begroting zijn voornamelijk het gevolg van lagere doorbelaste personele kosten. Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 3.6.6.

3.6.9 Investeringsuitgaven

Tabel 3.6.16 Investerings programma Organisatie en bedrijfsvoering

Programmalijn	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Informatievoorziening	461	2.900	2.900	1.816
Interne dienstverlening		0	1.019	547
Totaal	461	2.900	3.919	2.363

Toelichting programmalijn informatievoorziening

De nieuwe ICT-werkplek, ICT-infrastructuur, optimalisatie van de audiovisuele middelen, vervanging mobiele telefoons

In totaal was € 2,9 miljoen begroot voor deze projecten. De uitgaven voor 2024 bedragen € 1,8 miljoen. Het verschil wordt veroorzaakt doordat het project vertraging heeft opgelopen en doordat besloten is de smartphones op een later moment te vervangen. De werkzaamheden lopen in 2025 door.

In 2024 zijn wel de werkzaamheden voor de ICT-infrastructuur afgerond en is het project afgesloten en geactiveerd. Dit is inclusief de optimalisatie van de audiovisuele middelen in de vergaderruimten.

Hetzelfde geldt voor de vervanging van de mobiele telefoons. Ook dit project is in 2024 afgesloten en geactiveerd.

Toelichting programmalijn Interne dienstverlening

Parkeergarage Gemeenlandshuis

De parkeergarage van het Gemeenlandshuis is toekomstbestendig gemaakt. Het resultaat is een zichtbaar veilig te gebruiken parkeergarage die aansluit op de gewenste (en verplichte) verduurzaming van ons wagenpark en behoeften van de gebruikers met een dienstauto. Er is een vrijdragende betonvloer gerealiseerd en de parkeergarage heeft aanvullende laadfaciliteiten

en opbergruimte voor materiaal gekregen. De investering is € 0,3 miljoen lager uitgevallen dan begroot.

Laadvoorzieningen wagenpark Delfland

Op basis van het laadplan realiseert Delfland laadvoorzieningen waarbij de elektrische dienstvoertuigen kunnen opladen. Voor 2024 is de realisatie € 0,7 miljoen lager uitgevallen dan begroot. Dit project loopt door in 2025.

4 Jaarverslag: Paragrafen

4.1 Staat van incidentele baten en lasten

Het resultaat over 2024 is beïnvloed door incidentele baten en lasten. Daarmee bedoelen we baten en lasten van materiële betekenis die eenmalig in maximaal drie begrotingsjaren voorkomen.

Tabel 4.1 Staat van incidentele baten en lasten

Programma	Omschrijving	Bedrag
Resultaat 2024 totaal		-10.353
Financiën	Vorderingen gedupeerden Kinderopvangtoeslagaffaire 2024	-243
	Rentebaten op schatkistbankieren	-4.056
	Verkoop dienstwoning	-465
Reserves	Algemene reserve vrij besteedbaar	-2.455
	Tariefdempingreserve watersysteem	-1.200
	Tariefdempingreserve zuiveringsbeheer	2.999
	Egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder	8.533
	Reserve kapitaallasten investeringen watersysteem	500
	Reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer	4.851
Totaal incidentele baten en lasten		8.464
Resultaat 2024 exclusief incidentele baten en lasten		-18.817

* Zie paragraaf 7.7 voor een toelichting op de stortingen in en onttrekkingen aan de reserves (die geen betrekking hebben op het bestemmingsresultaat 2024).

We zien toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves als incidenteel, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit (bestemmings)reserves die minimaal drie jaar plaatsvinden om structurele lasten te dekken. Baten uit de verkoop van grond en andere eigendommen zien we als incidentele baten.

4.2 Uiteenzetting van de financiële positie

4.2.1 Financiering

Inleiding

Onze kaders voor het treasurybeleid zijn vastgelegd in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido), de verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie (op basis van artikel 108 van de Waterschapswet), het Waterschapsbesluit en het Treasurystatuut van Delfland. Het Treasurystatuut is in 2024 geactualiseerd en vastgesteld in de VV van 28 november. In deze paragraaf gaan we in op onze financieringsactiviteiten in 2024.

Beleid

Op het moment dat we onvoldoende eigen middelen beschikbaar hebben, trekken we waar mogelijk kort geld aan. In 2024 hadden we het hele jaar voldoende eigen middelen, waardoor er geen aanvullende financiering nodig was.

Ontwikkelingen

In 2024 hebben we geen nieuwe langlopende leningen of kasgeldleningen afgesloten. In totaal hebben we € 20 miljoen afgelost op de onderhandse geldleningen en € 19,8 miljoen op de PPS-leningen. De rentelast over 2024 was € 26,7 miljoen (2023: € 28,4 miljoen).

Het restantsaldo van de langlopende leningenportefeuille was per 31 december € 565 miljoen. Het gewogen gemiddelde rentepercentage van alle langlopende geldleningen bedraagt 4,4%.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

De Wet fido beperkt de kortlopende financiering via de kasgeldlimiet. In 2024 was onze kasgeldlimiet € 71,6 miljoen (23% van het begrotingstotaal). De kasgeldlimiet mag maximaal drie kwartalen achter elkaar worden overschreden. In 2024 is dat niet gebeurd. De tabel hieronder geeft het verloop weer van de werkelijke kortlopende financiering en de kasgeldlimiet per kwartaal.

Tabel 4.2 Overzicht kasgeldlimiet

Omschrijving (Bedragen * € 1 miljoen)	1e kwartaal 2024	2e kwartaal 2024	3e kwartaal 2024	4e kwartaal 2024
Toegestane kasgeldlimiet 23% begrotingstotaal	-71,6	-71,6	-71,6	-71,6
Werkelijke kortlopende financiering	87,8	136,0	123,7	105,2
Overschrijding (+) of onderschrijding (-/-)	-159,4	-207,7	-195,3	-176,8

Renterisico

De renterisiconorm is een wettelijk vastgestelde norm die betrekking heeft op onze vaste schuld. De looptijd van langlopende geldleningen is gespreid, waardoor we de renterisico's beperken. De renterisiconorm is het maximumbedrag van de jaarlijkse aflossingen en de herfinanciering van vaste geldleningen. Voor 2024 was de renterisiconorm 30% van het begrotingstotaal van € 311 miljoen, dus € 93,4 miljoen. We hebben voor € 39,8 miljoen afgelost op de leningen, wat ruimschoots past binnen de renterisiconorm.

Derivaten

Conform het Treasurystatuut gebruikt Delfland geen derivaten.

Kredietrisico

In 2024 hebben we alleen gelden ondergebracht bij het Rijk (Rijks schatkist). Hierdoor liepen we geen kredietrisico.

Koersrisico

De aandelen die we bezitten (van onder meer de Nederlandse Waterschapsbank (NWB)) worden niet op de beurs verhandeld en zijn daarom niet onderhevig aan koersrisico's.

Valutarisico

Delfland handelt niet in vreemde valuta. Er is dus geen valutarisico.

Kasbeheer

Rekening-courant

Over 2024 bedroeg de maximaal aangevraagde kredietlimiet € 71,6 miljoen. Op 31 december had Delfland in totaal een tegoed van € 68,3 miljoen. Dit saldo betreft een schuld in rekening-courant bij de NWB van € 2,0 miljoen en een tegoed bij de schatkist van € 70,3 miljoen. De rente die we in 2024 over het gemiddelde saldo hebben ontvangen, bedraagt € 4,1 miljoen.

Kasgeldlening

In 2024 heeft Delfland geen kasgeldleningen aangetrokken.

Toerekening rentekosten

We rekenen de rentekosten van de langlopende geldleningen (exclusief PPS-leningen) vooraf toe aan de twee taken van Delfland via een rente omslagpercentage van 3,5%. De werkelijk betaalde rente in 2024 hebben we op basis van nacalculatie toegerekend aan de twee taken. De totale rentekosten bedroegen € 26,7 miljoen. Hiervan had € 7,1 miljoen betrekking op de PPS, wat direct aan de exploitatie is toegerekend. Onderstaande tabel geeft de berekening van het renteresultaat weer.

Tabel 4.3 Overzicht renteresultaat

Omschrijving (Bedragen * € 1 miljoen)	Rekening 2023	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	28,5	26,8	26,7
b. De externe rentebaten (idem)	-4,1	-3,8	-4,1
<i>Saldo rentelasten en rentebaten</i>	<i>24,4</i>	<i>20,5</i>	<i>22,6</i>
c2. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (PPS)	-8,1	-7,2	-7,1
c3. De rentebaat van door verstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0,0	0,0	0,0
<i>Aan taakvelden toe te rekenen externe rente</i>	<i>16,3</i>	<i>13,3</i>	<i>15,5</i>
d1. Rente over eigen vermogen +/-	0,0	0,0	0,0
d2. Rente over voorzieningen +/-	0,0	0,0	0,0
<i>Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente</i>	<i>16,3</i>	<i>15,8</i>	<i>15,5</i>
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-16,3	-15,8	-15,5
f. Renteresultaat op het taakveld Treasury	0,0	0,0	0,0

Verloop van schuldpositie

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het verloop van onze totale schuldpositie over 2024. Die is met in totaal € 32,4 miljoen afgenomen. Dit bedrag is het saldo van onze aflossingen op leningen (€ 39,8 miljoen) en een toename van de kortlopende netto schuld. Die laatste wordt veroorzaakt doordat het totaal aan vlottende passiva (schulden) meer is toegenomen dan de vlottende activa (vorderingen) ten opzichte van 2023. Zie hoofdstuk 7 voor de toelichting op de balansposten.

Tabel 4.4 Verloopstaat netto schuldpositie

Verloop netto schuldpositie	31-12-2023	31-12-2024	Mutatie
Kortlopende netto schuld	-40.569	-33.221	7.348
Langlopende schuld	605.011	565.221	-39.790
Totaal	564.441	532.000	-32.441

Netto schuldquote

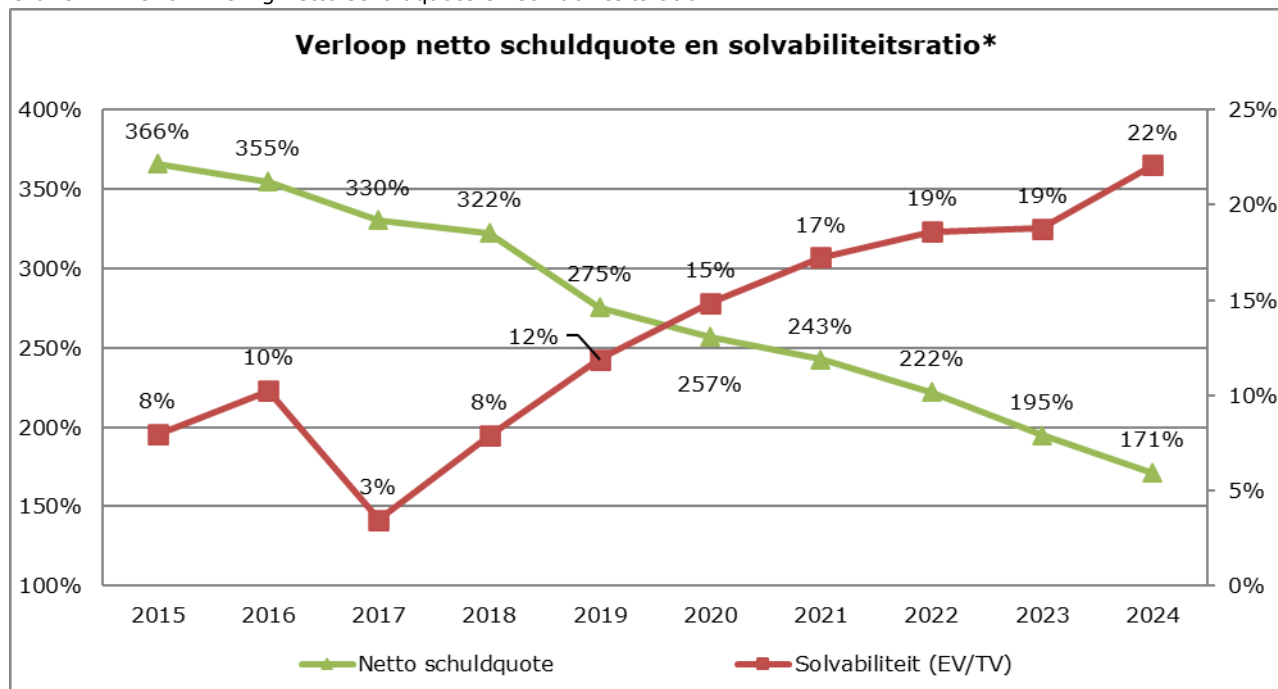
Een kengetal om de hoogte van de schulden van een waterschap te beoordelen, is de netto schuld in verhouding tot de (belasting)inkomsten. De hoogte van deze inkomsten bepaalt in belangrijke mate hoeveel schulden een waterschap kan dragen. Hoe hoger het inkomen, hoe meer schulden een waterschap kan aangaan. Dit kengetal wordt uitgedrukt in procenten. Voor waterschappen geldt geen wettelijke norm voor de netto schuldquote.

In 2024 was onze netto schuldquote 171% (tegenover 195% eind 2023). Dit is lager dan de streefwaarde van 182% uit de bijgestelde begroting 2024. Deze daling wordt veroorzaakt door zowel een lagere netto schuldpositie als hogere belastingopbrengsten dan begroot.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio laat zien in hoeverre we aan onze financiële verplichtingen kunnen voldoen. Als er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), dan hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor onze financiële positie. De gemiddelde solvabiliteitsratio (eigen vermogen/totaal vermogen) was in 2024 22% (2023: 19%). Het verloop van de netto schuldquote en de solvabiliteitsratio over de periode 2015-2024 is hieronder grafisch weergegeven.

Grafiek 4.1 Ontwikkeling netto schuldquote en solvabiliteitsratio

* NSQ aflezen tegen linker as, solvabiliteitsratio aflezen tegen rechter as.

EMU-saldo

Het EMU-saldo betreft het vorderingensaldo op transactiebasis van de hele overheid. Hierbij horen de centrale overheid, de sociale fondsen en de lokale overheden. De onderstaande tabel geeft de berekening van ons EMU-saldo over 2024.

Tabel 4.5 Overzicht EMU-saldo

Opbouw EMU-saldo	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024
Exploitatiesaldo voor bestemming*	3.005	9.034	23.581
<i>Invloed investeringen</i>			
Bruto-investeringsuitgaven	-26.451	-36.800	-31.604
Investeringsbijdragen	551		1.076
Verkoop van materiële en immateriële vaste activa			
Afschrijvingen	40.337	39.577	39.518
<i>Invloed voorzieningen</i>			
Toevoegingen aan voorzieningen ten laste van exploitatie	506	0	1.244
Onttrekkingen aan voorzieningen ten gunste van exploitatie	0	0	0
Onttrekkingen rechtstreeks uit voorziening	-388	0	-298
<i>Deelnemingen en aandelen</i>			
Boekwinst			
Boekverlies			
Totaal EMU-saldo	17.560	11.810	33.516

* Een positief saldo betekent meer opbrengsten dan kosten.

4.2.2 Risicobeheersing en weerstandsvermogen

We hanteren een organisatie breed risicobeleid waarmee we onze risicopositie en het benodigde weerstandsvermogen op een consistente manier in beeld brengen. Hiermee voldoen we aan de

wettelijke verplichting voor waterschappen om risico's in kaart te brengen en beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken. Halfjaarlijks actualiseren we de top-risico's (risiconiveaus hoog en zeer hoog, of anderszins strategisch relevant) en de beheersmaatregelen die we daarvoor getroffen hebben. Een overzicht van deze top-risico's per eind 2024 is te vinden in onderstaande tabel.

Tabel 4.6 Overzicht van top-risico's

Risico ID	Top Risico's	Verwaarloosbaar	Laag	Medium	Hoog	Zeer Hoog	Ontoelaatbaar	Trend
RID-2311	Wateroverlast							↑
RID-2307	Niet voldoen KRW verplichtingen							↔
RID-2301	Doorbraak primaire waterkering							↔
RID-2302	Doorbraak regionale waterkeringen							↔
RID-2406	Ontbreken gedragscode Nb-wet							↔
RID-2305	Lokale verontreiniging watergang door incident							↔
RID-2321	Microverontreinigen bij baggerwerken							↔
RID-2310	Explosie/groei blauwalg en kroos							↔
RID-2316	Onvoldoende Zoet Water beschikbaar door droogte							↔
RID-2325	Veroudering zuiveringsinstallaties							↔
RID-2326	Lange-termijn systeemeisen waterketen							↔
RID-2405	Assets AHR onvoldoende kwaliteit bij einde PPS contract*							↔
RID-2403	Geen afvoermogelijkheid HNP naar zee							↔
RID-2315	Functionele mismatch van installaties incl. RG Morsestraat							↔
RID-2312	Verleggen persleiding op aangeven derden							↔
RID-2313	Fluctuatiedienstverlening vergoeding PPS							↔
RID-2306	Ongeval tijdens werkzaamheden							↔
RID-2308	Vertrouwelijkheid en integriteit van de informatievoorziening							↔
RID-2322	Beschikbaarheid van de informatievoorziening							↔
RID-2401	Microverontreinigen							↔
RID-2404	Waterzuivering Vergulde Hand is in 2030 niet operationeel							↔
RID-2304	Pandemie							↔

 = Status juli 2024
 = Status januari 2025
* = Nieuwe risico

In bovenstaande tabel is het risico dat de belasting van AWZI De Groote Lucht regelmatig de ontwerpcapaciteit overschrijdt en daardoor de kans bestaat dat uitspoeling moet plaatsvinden niet opgenomen (zie paragraaf 3.4.1). In de halfjaarlijkse actualisatie van de top-risico's zal worden beoordeeld of dit risico ook als top-risico zal worden gekwalificeerd.

Het totaal aan risico dat we lopen – onze risicopositie – geeft de mate aan waarin we voorbereid moeten zijn op ongewenste gebeurtenissen (risk events). Hiervoor treffen we preventieve maatregelen (zoals controles) en reactieve maatregelen (zoals de voorbereiding van de

crisisorganisatie op scenario's van rampenbestrijding). Het weerstandsvermogen zorgt voor voldoende financiële ruimte om de schade op te vangen die ondanks alle maatregelen optreedt. Hierbij hanteren we een mate van zekerheid van minstens 95%. In bijlage III zijn de belangrijkste incidenten en opschalingen uit 2024 opgenomen, alsmede de manier waarop Delfland hierop heeft gereageerd. Daarbij leggen we steeds een link met het risico waar de gebeurtenis betrekking op heeft.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen blijft in lijn met het risicoprofiel en is niet aangesproken door de risico's die zich in 2024 voordeden. De kosten zijn opgevangen binnen de begrotingen van de verschillende programma's.

Conform de nota Reserves en voorzieningen en de beleidsnotitie Risicomanagement Delfland worden de bestemmingsreserves niet meegerekend als we het weerstandsvermogen bepalen. De structurele weerstandscapaciteit omvat de middelen die permanent kunnen worden ingezet om tegenvallers op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van onze taken. De tabel toont onze weerstandscapaciteit (eind 2024).

Tabel 4.70 Overzicht weerstandsvermogen

Onderdeel weerstandsvermogen (bedragen * € 1 miljoen)	31-12-2024	31-12-2023
Algemene reserve weerstandsvermogen watersysteem	27,6	27,6
Algemene reserve weerstandsvermogen zuiveringsbeheer	7,4	7,4
Algemene reserve vrij besteedbaar	4,7	2,0
Nog te bestemmen resultaat 2024 en 2023	10,4	3,7
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit	50,1	40,7

Benodigd weerstandsvermogen

De minimaal benodigde weerstandscapaciteit is vastgesteld op € 25 miljoen. Elk jaar berekenen we of dit bedrag met ten minste 95% zekerheid voldoende is om de financiële schade door risico's op te kunnen vangen. Daarbij wegen we enkel risico's mee met een potentiële financiële impact tussen de € 1 miljoen en € 100 miljoen per incident. Incidenten met een lagere impact kunnen we veelal binnen de begroting opvangen. Incidenten met een impact hoger dan € 100 miljoen overstijgen de draagkracht. Daarvoor moeten we een beroep doen op landelijke regelingen.

Beoordeling weerstandsvermogen

Blijkt € 25 miljoen inderdaad voldoende te zijn, dan beoordelen we vervolgens nog de verhouding tussen het benodigd weerstandsvermogen en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Onze weerstandsratio per eind 2024 is:

Ratio weerstandsvermogen =

Beschikbare

weerstandscapaciteit

Benodigde

weerstandsvermogen

=

€ 50,1 mln.

€ 25 mln.

= 2,0

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, bekijken we de gewenste ratio, waarbij we onderstaande waarderingstabel gebruiken.

Tabel 4.8 Waardering weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Waardering
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

Delfland streeft naar een ratio tussen de 1,0 en 1,4. De berekende ratio van 2,0 ligt hierboven en is daarmee ruim voldoende tot uitstekend.

4.3 Reserves en voorzieningen

De nota reserves en voorzieningen bevat het beleid met betrekking tot het instellen, opheffen en beschikken over reserves en voorzieningen. Vanwege recente ontwikkelingen in wet- en regelgeving zijn alle waterschappen, waaronder het Hoogheemraadschap van Delfland, verplicht hun beleidsstukken aan te passen.

De herziene nota reserves en voorzieningen is vastgesteld in de VV van 10 april 2025.

Reserves

Reserves maken deel uit van het eigen vermogen en worden gevormd, aangevuld of verminderd op basis van besluiten van het algemeen bestuur. We onderscheiden drie soorten reserves:

1. algemene reserves;
2. bestemmingsreserves voor tariefegalisatie;
3. overige bestemmingsreserves.

Ze worden hieronder toegelicht. De mutaties in 2024 zijn toegelicht in paragraaf 7.7 Eigen vermogen.

Algemene reserves

De algemene reserves dienen vooral om eventuele toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen. We hebben drie algemene reserves: weerstandsvermogen watersysteem, weerstandsvermogen zuiveringsbeheer en de algemene reserve vrij besteedbaar. De beide reserves weerstandsvermogen zijn voldoende qua omvang om de risico's op te vangen zoals hiervoor is beschreven.

De algemene reserve vrij besteedbaar mag slechts worden gevuld met eventuele efficiencyvoordelen uit een positief jaarresultaat. Dit is per definitie niet te begroten. Uit het resultaat 2023 is € 5,1 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve vrij besteedbaar.

Bestemmingsreserves voor tariefegalisatie

Om de tarieven te egaliseren, hebben we per taak drie reserves tot onze beschikking: de kostenegalisatiereserves, tariefdempingreserves en tariefegalisatiereserves.

Kostenegalisatiereserves

De kostenegalisatiereserves zijn ingesteld om de begrote kosten te reserveren voor werkzaamheden die zijn uitgesteld of vertraagd. Als de werkzaamheden in het volgende begrotingsjaar alsnog worden uitgevoerd, kunnen die kosten uit deze reserves worden gedekt.

Tariefdempingreserves

De tariefdempingreserves worden gevuld met niet-efficiencyvoordelen uit een positief jaarresultaat. Meestal is dat budget dat niet is uitgegeven, omdat activiteiten niet of minder zijn uitgevoerd dan begroot. De nota reserves en voorzieningen schrijft voor dat we dat geld binnen

vijf jaar inzetten om één of meer belastingtarieven te verlagen. Hiermee laten we het te veel in rekening gebrachte belastinggeld terugvloeien naar de belastingbetalers.

Tariefegalisatiereserves

In tegenstelling tot de tariefdempingreserves worden de dotaties aan de tariefegalisatiereserves vooraf geraamd en maken dus onderdeel uit van de begroting. Zowel de onttrekkingen aan de tariefegalisatiereserves als tariefdempingreserves hebben als doel het belastingtarief gelijkmatig te laten ontwikkelen.

Overige bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves bouwen we op om bijvoorbeeld de kapitaallasten van toekomstige investeringen te dekken. Het gaat hierbij om nieuwe investeringen en uitbreidingsinvesteringen.

Egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder

Door de herfinanciering van de PPS hebben we in de periode 2016-2030 een jaarlijks exploitatievoordeel. Over de jaren 2031, 2032 en 2033 zien we juist een exploitatienadeel. Per saldo is het effect over de totale periode nihil. Daarom hebben we in 2016 een egalisatiereserve AWZI Harnaschpolder ingesteld. Daarin storten we tot en met 2030 jaarlijks zodat we in de periode 2031-2033 kunnen onttrekken om de hogere lasten in die periode te compenseren.

Reserve Zoetwaterfabriek

Deze reserve is bedoeld om de kapitaallasten van investeringen in de Zoetwaterfabriek te dekken. De uitwerking wordt onderdeel van het project De Vergulde Hand, de nieuw te bouwen AWZI in Vlaardingen.

Reserves om toekomstige investeringen te dekken

De reserves voor toekomstige investeringen zijn bedoeld om de afschrijvings- en rentekosten te dekken van toekomstige investeringen voor watersysteem en zuiveringsbeheer.

Reserve voor baggerwerkzaamheden

Dit is een nieuwe reserve. Deze is ingesteld, omdat baggerwerkzaamheden vaak meerdere jaren overschrijden en onder een open einde-regeling vallen. Dit betekent dat kosten en opbrengsten niet elk jaar dezelfde zijn en kunnen fluctueren door externe factoren, zoals weeromstandigheden of onvoorziene omstandigheden. De reserve biedt de mogelijkheid om financiële tegenvallers of meevallers over meerdere jaren op te vangen.

Met deze reserve wordt ervoor gezorgd dat de financiële gelden beschikbaar blijven voor het oorspronkelijke doel: het uitvoeren van baggerwerkzaamheden.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen. Zij hebben een duidelijk kostenkarakter en worden gevoed door dotaties die rechtstreeks ten laste van de exploitatie worden gebracht. Voorzieningen worden specifiek gevormd om toekomstige financiële of wettelijke verplichtingen te dekken. Hoewel deze verplichtingen bekend zijn, is het exacte moment van optreden en de omvang van de kosten vaak nog onzeker. Wij hebben twee voorzieningen op de balans staan. Ze worden hieronder toegelicht. De mutaties in 2024 zijn toegelicht in paragraaf 7.8 Voorzieningen.

Voorziening wachtgeld

Deze voorziening dekt de toekomstige aanspraken op wachtgeld van voormalige medewerkers en collegeleden.

Voorziening pensioen

(Oud-)bestuurders hebben pensioen opgebouwd bij een verzekeraar. De opbouw hiervan is in 2022 gestopt. Het opgebouwde bedrag blijft bij de verzekeraar staan en kan worden aangesproken bij een eventueel verzoek voor waardeoverdracht. Om aan onze huidige en toekomstige pensioenverplichtingen te voldoen, hebben we een voorziening getroffen. De voorziening is opgebouwd uit twee delen: de premie die gestort is bij de verzekeraar en een bedrag in de voorziening om het tekort aan te vullen door indexatie (benodigd kapitaal minus beschikbaar kapitaal).

4.4 Waterschapsbelastingen

We heffen de belastingen die in onderstaande tabel zijn opgenomen.

Tabel 4.09 Waterschapsbelastingen - belastingsoorten

Belastingsoort	Heffingsmaatstaf	Belastingplichtig
Watersysteemheffing		
• Ingezetenen	Woonruimte	Ingezetenen (hoofdbewoner)
• Gebouwd	Waarde WOZ	Eigenaar gebouwde onroerende zaken
• Ongebouwd (overig)	Oppervlakte van de onroerende zaak (aantal hectares)	Eigenaar ongebouwde onroerende zaken
• Ongebouwd (wegen)	Oppervlakte van de onroerende zaak (aantal hectares)	Eigenaar ongebouwde onroerende zaken
• Natuur	Oppervlakte van de onroerende zaak (aantal hectares)	Eigenaar natuurterrein
Verontreinigingsheffing	Vervuilingseenheden (ve's)	Lozers vanuit woonruimten (hoofdbewoner) en bedrijven
Zuiveringsheffing	Vervuilingseenheden (ve's)	Lozers vanuit woonruimten (hoofdbewoner) en bedrijven
Legesheffing	Watervergunningaanvraag of -wijziging	Aanvrager van de dienst

Belastingeenheden en -opbrengsten watersysteem en zuivering

In de volgende tabellen zijn de geraamde en de werkelijke aantallen belastingeenheden en belastingopbrengsten van de watersysteem- en zuiveringsheffing vermeld.

De verantwoording over de te heffen leges is opgenomen in paragraaf 3.5.2 *Algemene dekkingsmiddelen*.

Tabel 4.10 Waterschapsbelastingen – aantallen belastingeenheden

Belastingsoort	Eenheid	Rekening 2023*	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024**
<i>Watersysteemheffing</i>					
Ingezetenen	Huishoudens	543.200	544.051	544.051	548.700
• Kwijtschelding	Huishoudens	-45.600	-57.100	-45.600	-43.300
• Oninbaar	Huishoudens	-9.100	-7.000	-9.100	-9.500
Gebouwd	WOZ (miljoen)	241.648	243.784	244.781	252.150
Ongebouwd (overig)	Hectare	13.700	14.000	13.700	13.800
Ongebouwd (wegen)	Hectare	4.900	4.650	4.900	4.800
Natuur	Hectare	3.000	3.000	3.000	3.100
Verontreinigingsheffing	Vervuilingseenheden	500	400	500	600
<i>Zuiveringsheffing</i>					
Woningen	Vervuilingseenheden	1.226.700	1.237.230	1.227.000	1.237.900
• Oninbaar	Vervuilingseenheden	-13.300	-22.100	-13.300	-16.200
Bedrijven	Vervuilingseenheden	283.800	302.100	287.500	287.600
• Oninbaar	Vervuilingseenheden	200	-3.100	-1.200	-1.600

* In de jaarrekening 2023, vastgesteld door de VV in mei 2024, waren de werkelijk gerealiseerde belastingeenheden 2023 nog niet bekend. Die zijn teruggerekend op basis van de opbrengsten en tarieven. De eenheden die hier zijn opgenomen, zijn de werkelijk gerealiseerde belastingeenheden 2023.

** Bij het opstellen van de jaarrekening 2024 zijn de werkelijk gerealiseerde belastingeenheden nog niet bekend. De belastingeenheden van de jaarrekening 2024 zijn teruggerekend op basis van de opbrengsten en de tarieven.

Belastingopbrengsten

Tabel 4.11 Waterschapsbelastingen – opbrengsten watersysteemheffing

Belastingsoort	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Ingezetenen	65.554	72.571	72.571	73.189
Kwijtschelding	-5.320	-7.617	-6.083	-5.591
Oninbaarheid ingezetenen	-1.101	-934	-1.214	-1.272
Gebouwd	59.160	58.752	58.992	60.768
Oninbaar gebouwd				-24
Ongebouwd (overige)	1.256	1.348	1.319	1.333
Ongebouwd (wegen)	2.253	2.238	2.358	2.329
Natuur	13	14	14	14
Verontreinigingsheffing	43	42	53	64
Opbrengsten voorgaande jaren	1.438			238
Totaal watersysteem	123.296	126.415	128.010	131.048

De belastingopbrengsten uit de watersysteemheffing zijn € 3,0 miljoen hoger uitgekomen dan de gewijzigde begroting 2024. Dit zijn de belangrijkste oorzaken daarvoor:

- de opbrengsten uit de categorie Ingezetenen zijn € 0,6 miljoen hoger doordat meer ingezetenen een aanslag hebben ontvangen dan we hadden begroot;
- de kwijtschelding valt € 0,5 miljoen lager uit. Dit is inclusief een vergoeding van € 0,2 miljoen voor de kwijtschelding van publieke schulden vanuit de Kinderopvangtoeslagaffaire. (De werkelijke kwijtschelding is dus € 5,8 miljoen.) De kwijtschelding was na de neerwaartse bijstelling in de Burap alsnog te hoog ingeschat;

- we ontvingen meer opbrengsten uit de categorie gebouwd (€ 1,8 miljoen). De ramingen van de WOZ-waarden van alle woningen en (bedrijfs)panden waren gebaseerd op de meicirculaire van 2023. De definitieve waarden bleken hoger te liggen. Deels was dit al gecorrigeerd in de bestuursrapportage;
- uit voorgaande jaren is € 0,2 miljoen aan belastingen alsnog ontvangen (bijvoorbeeld na een invorderingstraject). Omdat de ontvangsten uit voorgaande jaren moeilijk in te schatten zijn, worden die niet begroot.

Tabel 4.12 Waterschapsbelastingen – opbrengsten zuiveringsheffing

Belastingsoort	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Zuiveringsheffing	149.414	163.231	160.598	161.764
Oninbaarheid	-1.295	-2.672	-1.537	-1.888
Opbrengsten voorgaande jaren	-964			741
Totaal zuivering	147.155	160.559	159.061	160.617

De opbrengsten uit de zuiveringsheffing zijn € 1,6 miljoen hoger dan de gewijzigde begroting 2024. Dit zijn de belangrijkste oorzaken daarvoor:

- ten opzichte van de gewijzigde begroting is € 1,2 miljoen hogere belastingopbrengsten uit de zuiveringsheffing ontvangen, doordat er meer aanslagen zijn opgelegd dan was begroot. Daarnaast is vanuit de RBG in 2024 nog meer aandacht besteed aan tijdig/gespreid betalen bij de klanten. Hierdoor zijn meer bedragen geïnd;
- voor zowel woning als bedrijven heeft de in de bestuursrapportage verwachte daling voor oninbaarheid in mindere mate plaatsgevonden. De oninbaarheid bedrijven is 400 ve hoger en de oninbaarheid bedrijven 2.900 ve hoger dan begroot. Dit leidt tot circa € 0,4 miljoen hogere oninbaarheid;
- uit voorgaande jaren is € 0,7 miljoen aan belastingopbrengsten ontvangen, die niet in de begroting waren meegenomen.

4.5 Bedrijfsvoering

Sociale paragraaf

Personeelsopbouw

In december 2024 hadden we 679 medewerkers (633 fte) in dienst. Een jaar eerder waren dat er 603 (568 fte). De groei in capaciteit van het aantal medewerkers in dienst bedraagt daarmee 13%. Het percentage vrouwen is wederom iets gestegen (2024: 39,8%, 2023: 39,1%, 2022: 38,2%). De gemiddelde leeftijd van onze medewerkers (exclusief inhuur en stagiairs) is opnieuw gedaald (2024: 46,3 jaar, 2023: 47,1 jaar, 2022: 47,7 jaar). Het totale personeelsverloop is weer iets gedaald (2024: 8,0%, 2023: 10,2%, 2022: 6,6%). In 2024 werd 10,4% van de totale arbeidscapaciteit ingehuurd. Dit is gelijk aan het percentage in 2023.

Ziekteverzuim

In 2024 was het ziekteverzuim 5,3% (2023: 4,4%, 2022: 4,8%). Daarmee is het verzuim boven de Verbaannorm (4,6%) gestegen. De verzuimfrequentie was 1,03 (2023: 1,06, 2022: 1,19). In 2024 heeft 42,6% van de medewerkers zich niet ziek gemeld (2023: 45,4%, 2022: 29,5%). De gemiddelde verzuimduur in 2024¹ bedraagt in dagen 28,8 (2023: 21,2; 2022: 16,4). In verband met het stijgend verzuim (met name langdurig verzuim), maar ook de resultaten uit de medewerkers-onderzoeken gaan we aan de slag met acties gericht op verzuimpreventie. In 2025 gaat het programma 'sta sterk in je werk' van start (zie ook hieronder). Daarnaast wordt een training verzuimbegeleiding voor managers opgenomen in het leiderschapsprogramma, maar wordt ook in samenwerking met de Delfland academie een weerbaarheidstraining voor medewerkers aangeboden. Bovendien is met management en directie afgesproken om samen met de afdeling POC extra aandacht te geven aan de medewerkers die zijn uitgevallen of

dreigen uit te vallen.

¹ Aangepast t.o.v. eerdere rapportages naar definitie AenO-fonds: ook verzuimde kalenderdagen van ziekmeldingen uit eerdere jaren (doorlopend en afgesloten in 2024) worden nu meegeteld.

Duurzame inzetbaarheid

Duurzame inzetbaarheid is in 2024 een groter thema geworden. De onderzoeken die eind 2023 zijn uitgevoerd (Sectoraal Medewerkers Onderzoek, Gezondheidscheck) en de verzuimcijfers lieten ons zien dat er veel goed gaat maar ook dat een aantal risico factoren steeds duidelijker naar voren komen. Met name de mentale inzetbaarheid van medewerkers is in het geding, het verzuim stijgt en in ongeveer 50% van de gevallen (die bij de bedrijfsarts komen) is er sprake van een mentale oorzaak. De druk die mensen ervaren zit in het werk maar ook in de werk-privé balans. We zien dat een aantal doelgroepen meer worstelen met het combineren van de uitdagingen in het werk en vanuit thuis. In 2024 zijn we daarom gestart met de integrale aanpak van de duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers. Onder begeleiding van een adviesbureau hebben we een analyse gedaan van de huidige situatie en een plan van aanpak gemaakt voor 2025. In 2025 zal het programma met de naam 'sta sterk in je werk' bij de medewerkers bekend worden. Het is een gericht programma waarin we de basis van duurzame inzetbaarheid sterk neerzetten, de knelpunten aanpakken en de verschillende doelgroepen activeren zodat de duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers vergroot wordt.

Diversiteit & inclusie

Van de medewerkers met een topfunctie is 36,4% een vrouw. Daarmee hebben we opnieuw onze doelstelling (35%) bereikt. De doelstelling gaan we de komende jaren stap voor stap verhogen. Om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen én te voldoen aan het quotum van het ministerie van SZW, werken we onder meer samen met Werkse en SWOM. Dit zijn organisaties die participanten begeleiden naar betaald werk en bij hun werk. In 2024 hadden we 21,5 participatiebanen ingevuld (van 25,5 uur per week). Dit betreft 24 medewerkers. Hiermee voldoen we voor 92% aan het quotum. Het draagvlak voor participatiebanen bij de afdelingen is goed.

In 2024 heeft Delfland een visie op diversiteit & inclusie vastgesteld. In 2025 gaan we aan de slag met de eerste acties die daaruit voortvloeien. Deze acties zijn onder andere gericht op het zodanig aanpassen van onze werving- & selectieprocessen dat we onbewuste vooroordelen zoveel mogelijk vermijden, dat we kansen gaan creëren voor statushouders en zorgen voor een werkomgeving waarin iedereen zich veilig voelt en zichzelf durft te zijn.

Werving en selectie

In 2024 stonden 155 vacatures open zowel intern als extern en daarvan zijn 151 vacatures ingevuld. We hebben 228 nieuwe Delflanders mogen verwelkomen waarvan: 142 via reguliere werving (deels nog vanuit wervingsinspanningen in 2023), 61 externe inhuur (uitzendkracht, detachering of zzp) en 25 trainees. In de volgende paragraaf worden de stagiaires die gestart zijn bij Delfland benoemd. In 2024 zijn er 27 collega's intern doorgestroomd. Op de openstaande vacatures hebben 1446 kandidaten gereageerd. Wij staan voor een goede kandidaatreis en vinden het daarom belangrijk dat iedere kandidaat met zorg wordt behandeld. Referral recruitment (collega's brengen kandidaten aan) is een belangrijk kanaal voor Delfland om vacatures in te vullen. Dit zetten we in 2025 door.

Stages bij Delfland en onze relatie met het onderwijs

In 2024 hebben 26 studenten stage gelopen bij Delfland, variërend van WO-stages tot snuffelstages voor middelbare scholieren en leer-arbeidsplaatsen. Om de ontwikkeling en de verspreiding van kennis over water te stimuleren, heeft Delfland een scriptieprijs in het leven geroepen voor universitaire studenten. In 2024 heeft een vakkundige jury uit acht inzendingen een winnaar gekozen.

Vertrouwenspersoon

In 2024 zijn de interne vertrouwenspersonen 21 keer geraadpleegd over situaties in het kader van de regeling Klachtbehandeling Ongewenst Gedrag (2023: 23). Daarnaast is de externe vertrouwenspersoon één keer geconsulteerd (2023: 4). In 2024 waren er geen consultaties in het kader van de Klokkenluidersregeling. De (meer uitgebreide) rapportage van de interne vertrouwenspersoon wordt jaarlijks besproken met de portefeuillehouder, de secretaris-directeur/het DT en de ondernemingsraad (or). Alle medewerkers kunnen deze rapportage inzien via het intranet.

Medezeggenschap

Delfland heeft een ondernemingsraad van elf leden. De or overlegt regelmatig met de WOR-bestuurder (secretaris-directeur) en periodiek met de directieleden. Sommige onderwerpen worden voor advies of akkoord voorgelegd aan de or, andere onderwerpen zet de or zelf op de agenda. De or heeft naast een dagelijks bestuur de vaste commissies voor veiligheid, gezondheid, welzijn en milieu, personele zaken en de communicatiecommissie. Daarnaast heeft de or een afvaardiging van vier leden in de arbeidsvoorwaardencommissie (avc), waarin ook enkele or-taken zijn belegd. De avc voert ook eigenstandige taken uit en bestaat uit zeven leden, waarbij regelmatig bondsbestuurders aansluiten. Ook de avc overlegt periodiek met de werkgever (secretaris-directeur). De or heeft de mogelijkheid om naar behoefte werkgroepen per onderwerp in te richten, zoals in 2024 de werkgroep strategie. In de werkgroepen en de commissies worden de onderwerpen voor de or-vergaderingen voorbereid. In 2024 zijn er drie or-leden vertrokken bij Delfland en na tussentijdse verkiezingen zijn er drie nieuwe leden ingestroomd.

In 2024 heeft de or een instemmingsverzoek ontvangen voor de uitvoeringsregeling van de wachtdienst en instemming verleend aan het verzuimprotocol, de risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) en de BHV-organisatie. De or heeft advies uitgebracht over de vernieuwing van het functieboek. De or is geïnformeerd over de ontwikkeling van de nieuwe zuivering de Vergulde Hand en was in de voorbereiding betrokken bij onder andere het onderzoek naar de span of control van managers, de vernieuwing van de ICT-werkplek en de visie op huisvesting.

De or besteedt in de zittingsperiode 2023-2026 extra aandacht aan vier thema's:

- transparantie en eenduidigheid;
- veiligheid;
- ontwikkeling van de organisatie;
- ontwikkeling van medewerkers.

Informatiebeveiliging en privacy

In 2024 hebben we 144 beveiligingsincidenten geregistreerd, waarvan een aanzienlijk deel verband hield met phishingmails. Al deze incidenten zijn effectief aangepakt volgens de vastgestelde procedures voor incidentafhandeling. Daarnaast hadden twaalf incidenten betrekking op datalekken van persoonsgegevens, die eveneens conform de procedures zijn behandeld. In drie gevallen is melding gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens. De overige datalekken betroffen interne datalekken die ingevolge artikel 33 en 34 Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) niet aan de AP behoeven te worden gemeld. Er was in die situaties geen risico voor de rechten en vrijheden voor de betrokkenen. Het aantal datalekken dat is gemeld, is hoger dan in 2023. Zowel de beveiligingsincidenten, als de datalekken hadden geen impact op onze bedrijfsvoering.

Delfland heeft in 2024 verdere stappen gezet in de implementatie en het beheer van de BIO- en CSIR-maatregelen. Hiermee wordt invulling gegeven aan de zorgplicht die voortvloeit uit de NIS2-wetgeving.

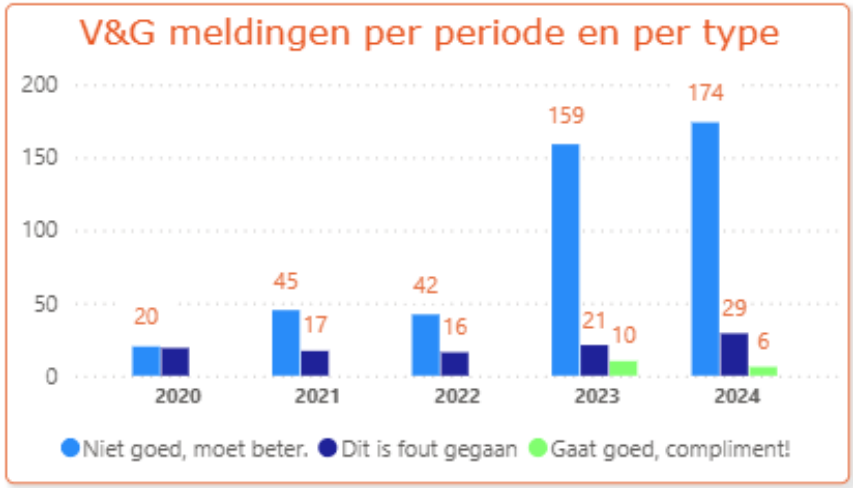
Om de digitale weerbaarheid van de organisatie te vergroten, is het voor alle medewerkers verplicht om de online trainingsmodules van Arda te volgen. De deelname aan de aangeboden e-Learning voor informatiebeveiliging en privacy blijft structureel achter ten opzichte van de organisatiedoelstelling van 90%. Dit wordt onder aandacht gebracht bij afdelingsmanagers met als doel om de gestelde doelstelling alsnog in 2025 te halen.

Veiligheid & Gezondheid

In november 2024 hebben we certificering behaald voor trede 3 op de veiligheidscultuurladder voor de gehele organisatie. We zijn hierdoor aantoonbaar aan het klimmen richting een proactieve veiligheidscultuur.

Een direct gevolg van de verbetering in veiligheidscultuur is dat het aantal meldingen in de veiligheidsapp blijft stijgen. We merken duidelijk dat meer collega's de app weten te vinden en deze gebruiken. Alle meldingen worden actief opgevolgd door het team V&G. De meldingen worden ook elk kwartaal met de afdelingen besproken. Hierbij wordt ook bevestigd dat de drempel voor het doen van meldingen is verlaagd. Zo werken we elke dag aan het verbeteren van de veiligheid & gezondheid van onze collega's én opdrachtneemers. De toename zien we dus als positief, omdat er sprake was van ondermelding. Een en ander is zichtbaar gemaakt in onderstaande grafiek en tabel.

Grafiek 4.2 Totaal meldingen veiligheid en gezondheid

Tabel 4.13 Totaal aantal meldingen (door Delfland en door/bij externe partijen)

Meldingen - Delfland	2021	2022	2023	2024
Doktersbehandeling	4	4	4	6
Verzuim	2	0	0	3
EHBO of gering letsel	5	9	11	9
Bijna-ongeval	3	4	11	6
Gevaarlijke situatie	42	37	124	118
Schade	5	3	6	12
Medische oorzaak	1	1	0	2
Verbetervoorstel (beschikbaar vanaf maart 2023)	-	-	24	47
Complimenten (beschikbaar vanaf maart 2023)	-	-	10	6
Totaal	62	58	190	209

4.6 Wet open overheid

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. We zijn met de implementatie daarvan aan de slag gegaan. Daarbij is afgesproken dat waterschappen een incidentele compensatie ontvangen. Voor Delfland gaat het om een bedrag van € 405.755 voor de periode 1 januari 2022 tot en met 31 december 2026. De structurele bijdrage voor 2024 was € 70.170. Die gebruiken we onder meer om onze processen en organisatie te verbeteren, om systemen aan te schaffen of aan te passen en om medewerkers op te leiden.

Verantwoording

In deze openbaarheidsparagraaf leggen we verantwoording af over de stappen die we in 2024 hebben gezet om de Woo verder te implementeren:

1. de actieve openbaarmaking van de elf verplichte categorieën documenten (artikel 3.3 Woo);
2. de inspanningsverplichting om andere documenten bekend te maken dan de elf categorieën (artikel 3.1 Woo);
3. de passieve openbaarmaking (hoofdstuk 4 Woo);
4. de informatiehuishouding (hoofdstuk 6 Woo);
5. de aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon (artikel 4.7 Woo);
6. eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren.

Daarnaast laten we in deze paragraaf zien hoe we met de middelen van het Rijk een bijdrage hebben geleverd aan de implementatie en de verbeteringen.

1) De actieve openbaarmaking van de elf verplichte categorieën documenten

De Wijzigingswet Woo noemt elf categorieën documenten die actief bekendgemaakt moeten worden. De waterschappen hebben daar een fasering in aangebracht. Deze planning is opgenomen in het meerjarenplan Digitale informatiehuishouding waterschappen, dat in 2020 is vastgesteld door de UvW. Delfland volgt deze planning en versnelt die waar mogelijk. We maken jaarplannen en verslagen, organisatiegegevens, verordeningen, en wet- en regelgeving al publiek beschikbaar. De overige categorieën volgen conform de planning. De stukken van de VV worden al op onze sites gepubliceerd. In 2024 is in de Project Start Architectuur (PSA) voor Delfland IBABS aangewezen als applicatie waar actieve openbaarmaking van de WOO worden gemaakt. Ibabs is hiervoor aangepast en medio 2024 is hier een nieuw overzicht in gemaakt voor de publicatie van de informatiecategorie Woo-verzoeken.

2) Inspanningsverplichting tot openbaarmaking voor andere documenten dan de elf categorieën

Binnen Microsoft 365 is een Teams/Sharepoint omgeving ingericht waar alle Woo gerelateerde zaken worden geadministreerd. Publicatie van alle stukken (binnen en buiten de elf informatie categorieën) vindt plaats in Ibabs en op onze Website.

3) De passieve openbaarmaking

Het volledig passief openbaar beschikbaar stellen van alle Woo-verzoeken en onderliggende stukken verwachten we te vervolmaken in 2025. In 2024 hebben we bijna alle Woo verzoeken gepubliceerd die sinds de ingang van de Woo zijn geregistreerd. We publiceren het betreffende besluit en de onderliggende stukken. Dit zijn de geanonimiseerde stukken i.v.m. de wet- en regelgeving rond de AVG. Speciale aandacht blijft uitgaan naar Metadata in de documenten.

Eind 2024 hebben we een controle uitgevoerd op de registratie van de verschillende URL's van document verzamelingen in de landelijke Woo-index. Delfland voldoet nu aan de richtlijnen van de WOO index. Jaarlijks zullen we daarop een controle doen. Om dit mogelijk te maken,

investeerden we in 2024 veel tijd in het op orde krijgen van de juiste processen en het verder trainen van de medewerkers op dit onderwerp.

4) De informatiehuishouding

Het op orde brengen van de informatiehuishouding is een grote opgave. In 2024 is er binnen Delfland een CIO-office opgericht. Eind 2024 is er in de jaarplannen 2025 een nieuwe ambitie voor dit onderwerp opgesteld. Vanaf 2025 zal er een nieuw project worden opgericht om de informatiehuishouding verder op orde te brengen. Het is een grote opgave binnen Delfland wegens de verschillende informatiebronnen, de veranderingen die nu al plaatsvinden in het applicatielandschap en de complexiteit van de samenhang daarvan. In grote lijnen is hiervoor de architectuur al opgesteld en gaan we aansluiten op standaarden en zoveel mogelijk samenwerken met andere waterschappen binnen het Waterschapshuis. Het op orde krijgen van de informatiehuishouding zal naar verwachting 3 jaar in beslag nemen.

5) De aanstelling en het in dienst hebben van een Woo-contactpersoon

Delfland heeft sinds juni 2022 formeel een Woo-coördinator die tevens als Woo-contactpersoon fungeert (1 fte). In 2024 hebben we daarnaast een waarnemend Woo-contactpersoon aangesteld om de continuïteit te waarborgen. Voor 2024 en verder waren dit vaste medewerkers die deze rol meerdere jaren gaan invullen.

6) Eventuele andere activiteiten om de Woo te implementeren

In 2024 is het Woo-proces binnen Delfland nog verder verbeterd. We hebben een dashboard ontwikkeld om te rapporteren over de aantallen, de onderwerpen en de wijze van afhandeling. In 2024 zijn wederom alle Woo-verzoeken binnen de termijnen afgehandeld. Een mini-tevredenheidsonderzoek liet zien dat de indieners tevreden zijn over de afhandeling van hun verzoek. In 2024 hebben we ook weer ingezet op het continu verbeteren van het proces door dit na elk Woo-verzoek te evalueren.

De Woo-coördinator heeft ook in 2024 als spin in het web alle Woo-verzoeken ontvangen, informatie verzameld en antwoorden geformuleerd. Hierbij zien we in 2024 een stijgende vraag naar informatieverzoeken die worden afgehandeld via de Woo-coördinator.

Voor het anonimiseren (lakken) van privacygevoelige gegevens en andere Woo uitzonderingsgronden in de verschillende documenten is in 2023 een laktool Datamask aangeschaft. In 2024 is een API koppeling ontwikkeld naar de Microsoft 365 omgeving. De Licenties en functionaliteiten werden uitgebreid om zodoende meer medewerkers te kunnen laten anonimiseren en bewustwording te vergroten. De implementatie en training van de medewerkers voor die tool zal doorlopen in 2025.

Sinds 2024 kunnen Woo verzoeken ook via een webformulier 'Ik heb een vraag' worden ingediend. De Woo verzoeken komen digitaal binnen (via het webformulier of per mail) of per post. Er wordt altijd een digitaal dossier aangemaakt en de WOO verzoeken worden waar mogelijk ook digitaal beantwoord. Per 2024 zijn alle geanonimiseerde Woo verzoeken digitaal opvraagbaar en downloadbaar op onze publieksinformatiewebsite <https://delfland.bestuurlijkeinformatie.nl/>. Delfland voldoet nu aan de eis dat Woo-verzoeken elektronisch zijn in te dienen en af te handelen.

4.7 Verbonden partijen

Algemeen

We kunnen niet alle vraagstukken en uitdagingen alléén oplossen. Voor de uitvoering van bepaalde werkzaamheden kan het handig zijn om langdurig samen te werken met andere waterschappen of met maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners. Delfland werkt samen met anderen aan doelen op gebieden als klimaatadaptatie, de energietransitie en

biodiversiteit. Ook op het gebied van ICT, belastingen en laboratoriumdiensten werken we samen. Een deel van die taken wordt uitgevoerd door verbonden partijen.

Een verbonden partij is een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie waarin Delfland een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

1. Met een bestuurlijk belang bedoelen we: zeggenschap om met de verbonden partij onze doelen te behalen, via vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht.
2. Met een financieel belang bedoelen we: een ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat; het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Direct verbonden partijen

Bij direct verbonden partijen heeft Delfland een bestuurlijk én een financieel belang. Eind 2024 namen we deel aan negen direct verbonden partijen. Aan vier daarvan zijn financiële garanties verleend. Zie hiervoor paragraaf 7.12.

Andere samenwerkingsvormen

Daarnaast heeft Delfland ook andere samenwerkingsvormen. Daarbij is wel sprake van een financieel belang, maar ontbreekt het directe bestuurlijke belang, bijvoorbeeld doordat de andere partij een stichting is. Een verbonden partij kan ook een aandeelhouder of bestuurder zijn van een achterliggende en daarmee indirect verbonden partij. Hoewel er strikt genomen geen sprake is van een verbonden partij, is het bestaan van een financieel belang reden genoeg om ook aan deze andere samenwerkingsvormen aandacht te besteden.

In bijlage III vindt u een overzicht van alle verbonden partijen en andere samenwerkingsvormen.

Risico's

Iedere vorm van samenwerking brengt risico's met zich mee. Vooraf proberen wij deze risico's in te schatten. Bij bestaande verbonden partijen en andere samenwerkingsvormen nemen we beheersmaatregelen om risico's te voorkomen of te beperken:

- Portefeuillehouders of andere afgevaardigden van Delfland wonen overleggen en bestuursvergaderingen bij.
- We beoordelen vergaderstukken (zoals begrotingen, jaarverslagen en nota's) die in de bestuursvergaderingen van de verbonden partij worden behandeld en adviseren de portefeuillehouder daarover.
- We vragen verbonden partijen om een periodieke verantwoording aan de deelnemende partijen.
- Iedere verbonden partij en andere samenwerkingsvorm wordt periodiek uitgenodigd om in de VV een presentatie te houden over hun werkzaamheden en de bijdrage die ze leveren aan onze doelen.

Zodra een specifiek risico zich voordoet, vermelden we dat in de paragraaf Risico's en weerstandvermogen.

5 Jaarverslag: Investerings

5.1 Investeringsuitgaven 2024 per programma

In 2024 hebben we € 32,1 miljoen aan investeringen gerealiseerd. Dit is lager dan begroot, maar wel weer hoger dan 2023. In onderstaande tabel laten we per programma de realisatie 2024 zien. In de programmaverantwoordingen in hoofdstuk 3 lichten we de investeringen en afwijkingen toe.

Tabel 5.1 Overzicht investeringen

Programma	Rekening 2023	Begroting 2024	Bijgestelde begroting 2024	Rekening 2024
Waterkeringen en waterbewustzijn	10.026	8.700	9.800	11.013
Waterkwaliteit en biodiversiteit	1.399	2.300	1.627	1.946
Waterkwantiteit en klimaatadaptatie	6.738	5.000	4.517	4.263
Waterketen en circulariteit	6.540	14.000	10.145	8.986
Organisatie en bedrijfsvoering	461	2.900	3.919	2.363
Subtotaal	25.164	32.900	30.008	28.571
Waterzuivering Vergulde Hand	1.289	3.900	4.714	4.109
Totaal	26.453	36.800	34.722	32.680

5.2 Gereedgekomen projecten

In bijlage I in hoofdstuk 8 ziet u een overzicht van de projecten die in 2024 volledig zijn afgerond en geactiveerd. In 2024 zijn elf projecten volledig afgerond en geactiveerd voor een bedrag van € 7,1 miljoen. Het beschikbare krediet voor deze projecten bedroeg € 6,9 miljoen. De realisatie heeft dus binnen budget plaatsgevonden.

5.3 Restantkredieten

Bijlage II in hoofdstuk 8 geeft een overzicht van de 107 restantkredieten die nog niet (financieel) zijn afgerond en die doorlopen naar 2025. Het restant-investeringskrediet van in totaal € 203,2 miljoen wordt door de vaststelling van de jaarstukken 2024 overgeheveld naar 2025.

5.4 Projectenoverzichten verzamelkredieten

Deze projecten worden in afzonderlijke rapportages verantwoord en als bijlagen bij de behandeling van de jaarstukken opgenomen.

6 Jaarrekening: De exploitatierekening

6.1 Exploitatierekening naar programma's

Tabel 6.1 Exploitatierekening per programma gesplitst naar baten en lasten

Programma	Begroting 2024			Begroting 2024 na wijziging			Rekening 2024		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
Waterkeringen en waterbewustzijn	29.630	700	28.930	28.771	400	28.371	29.690	473	29.217
Waterkwaliteit en biodiversiteit	16.252	0	16.252	14.666	0	14.666	13.058	62	12.996
Waterkwantiteit en klimaatadaptatie	45.224	986	44.238	52.500	2.320	50.180	47.237	1.755	45.482
Waterketen en circulariteit	150.975	25.581	125.395	135.742	23.238	112.504	135.639	23.841	111.797
Financiën	9.289	292.870	-283.581	16.443	295.124	-278.681	20.015	301.842	-281.826
Organisatie en bedrijfsvoering	60.063	330	59.733	60.063	330	59.733	59.421	667	58.753
Resultaat voor bestemming	311.434	320.467	-9.034	308.185	321.412	-13.227	305.060	328.639	-23.581
Mutaties reserves*	14.284	5.250	9.034	22.968	9.741	13.227	22.968	9.741	13.227
Resultaat na bestemming	325.717	325.717	0	331.153	331.153	0	328.028	338.380	-10.353

* Een bedrag in de kolom lasten betekent één of meerdere stortingen in de reserves. Een bedrag in de kolom baten betekent één of meerdere onttrekkingen aan de reserves.

Een nadere analyse van de verschillen per programma staat in hoofdstuk 3.

6.2 Netto kosten per programma per hoofdtaak

Tabel 6.2 Exploitatierkening per programma naar hoofdtaken inclusief doorbelasting overhead

Programma (Bedragen * € 1.000)	Watersysteem- beheer	Zuiverings- beheer	Totaal
Waterkeringen en waterbewustzijn	29.173	44	29.217
Waterkwaliteit en biodiversiteit	12.994	2	12.996
Waterkwantiteit en klimaatadaptatie	45.336	146	45.482
Waterketen en circulariteit	601	111.196	111.797
Financiën	-126.238	-155.589	-281.826
Organisatie en bedrijfsvoering	35.224	23.530	58.753
Resultaat voor bestemming	-2.910	-20.671	-23.581
Toevoegingen aan reserves	900	22.068	22.968
Onttrekkingen aan reserves	-6.316	-3.425	-9.741
Resultaat na bestemming	-8.326	-2.027	-10.353

6.3 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstensoorten

Tabel 6.3 Exploitatierkening naar EMU-indeling - kostensoorten

EMU-omschrijving (bedragen * € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Externe rentelasten	28.520	24.356	24.356	26.664
Afschrijvingen van activa	40.337	39.577	39.519	39.518
Afschrijvingen van boekverliezen	86	0	0	0
Salarissen huidig personeel en bestuurders	42.714	52.731	52.392	48.694
Sociale premies	11.502	15.021	15.156	13.311
Overige personeelslasten	2.851	3.351	3.457	3.555
Personeel van derden	17.146	8.760	8.966	14.401
Duurzame gebruiksgoederen	6.809	5.164	5.865	6.913
Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	151	118	118	208
Energie	4.636	5.309	7.604	7.311
Huren en rechten	20,31237	83	83	101
Leasebetalingen operational lease	62.992	64.481	52.901	54.277
Pachten en erfpachten	3,06151	4	4	3
Verzekeringen	471,96143	501	421	414
Belastingen	1.632	2.194	2.094	2.046
Onderhoud door derden	12.522	19.341	25.789	9.078
Overige diensten door derden	46.749	48.014	44.453	52.399
Bijdragen aan bedrijven	944	506	506	794
Bijdragen aan het Rijk	12.815	12.100	13.000	12.904
Bijdragen aan overheden	10.212	10.892	10.842	10.638
Bijdragen aan overige	-369	560	560	1.069
Toevoegingen aan voorzieningen	506	0	0	763
Onvoorzien	0	-1.630	100	0
Totaal kosten (a)	303.249	311.434	308.185	305.059

Tabel 6.4 Exploitatierekening naar EMU-indeling – opbrengstensoorten

EMU-omschrijving (bedragen * € 1.000)	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024
Externe rentebaten	4.141	0	1.421	4.054
Dividend	827	827	827	827
Baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	334	500	1.000	492
Uitlening van personeel	704	411	645	1.379
Verkoop van grond	509	300	300	130
Verkoop van duurzame goederen	1	0	0	467
Verkoop van overige goederen	5.817	7.408	7.408	7.130
Opbrengst uit grond en water	346	323	323	539
Huuropbrengst uit overige eigendommen	237	180	180	223
Diensten voor derden	19.271	18.993	16.651	18.804
Bijdragen van overheden	2.622	1.993	3.027	910
Bijdragen van overige	289	50	50	328
Waterschapsbelastingen totaal	277.181	298.195	295.904	300.363
Oninbaar/ kwijtschelding	-6.730	-11.223	-8.834	-8.645
Geactiveerde lasten	705	2.510	2.510	1.639
Totaalopbrengsten (b)	306.254	320.467	321.412	329.639
Exploitatieresultaat voor bestemming (b-a)	-3.005	-9.034	-13.227	-23.581
Toevoegingen aan reserves	15.284	14.284	22.568	22.968
Onttrekkingen aan reserves	-15.984	-5.250	-9.341	-9.741
	-3.705	0	0	-10.353

In hoofdstuk 3 lichten we op programmalijnniveau de verschillen tussen de realisatie en de bijgestelde begroting toe. Waar nodig worden bovenstaande kosten- en opbrengstensoorten meegenomen in de verklaringen. Hieronder lichten we de (belangrijkste) afwijkingen tussen de realisatie en de bijgestelde begroting toe die in de programmaverantwoording minder aan bod komen.

Toelichting kostensoorten

Rentelasten

In de rentelasten zijn € 2,4 miljoen aan begrote rentebaten meegenomen. Deze hadden aan de opbrengstzijde moeten worden begroot. Als daarmee rekening wordt gehouden, dan zijn de begrote rentelasten in feite € 26,7 miljoen. De realisatie is eveneens € 26,7 miljoen.

Voor nadere informatie over de betaalde rentelasten en ontvangen rentebaten zie paragraaf 4.2.1 over toerekening rentekosten.

Salarissen, sociale premies, overige personeelslasten en personeel van derden

Door de krappe arbeidsmarkt is het een flinke uitdaging om vacatures ingevuld te krijgen. Dit heeft ertoe geleid dat de loonkosten (inclusief sociale lasten en overige personeelslasten) € 5,4 miljoen lager zijn uitgevallen dan begroot. Om ervoor te zorgen dat het werk toch wordt gedaan, hebben we tijdelijk extern personeel ingezet. Hierdoor zijn de kosten voor ingehuurd personeel € 5,4 miljoen hoger uitgekomen dan gepland.

Duurzame gebruiksgoederen

De uitgaven zijn € 1 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door de volgende redenen:

- € 0,5 miljoen meer aan bouwkundige en technische voorzieningen;
- € 0,4 miljoen meer aan werktuigbouw;
- € 0,3 miljoen meer overige bijkomende kosten;
- € 0,3 miljoen meer aan overige kosten en automatisering/telecommunicatie.

Deze overschrijdingen worden gecompenseerd door € 0,5 miljoen minder is uitgegeven aan apparatuur, gereedschappen, vervoer, kantoorinrichting, computers en programma apparatuur.

Energiekosten

Door het relatief natte maar zachte weer hoefden de gemalen minder hard te werken om het waterpeil op peil te houden. Hierdoor zijn de energiekosten € 0,3 miljoen lager dan oorspronkelijk was begroot.

Leasebetalingen

Deze post bestaat volledig uit de overeenkomst met Delfluent. We zien dat de kosten € 1,4 miljoen hoger zijn uitgevallen dan begroot. De jaarlijkse afrekening van de dienstverleningsvergoeding valt hoger uit doordat het een natter jaar was dan verwacht.

Onderhoud door derden en Overige diensten door derden

Op de post Onderhoud door derden en overige diensten door derden is er een onderbesteding van € 8,8 miljoen. Hiervan wordt ongeveer € 4,3 miljoen veroorzaakt door minder uitgaven aan baggerwerkzaamheden (zie financiële toelichting in paragraaf 3.3.1). De resterende € 4,5 miljoen aan onderbesteding is verdeeld over diverse andere programma's.

Bijdragen aan derden

De bijdrage aan derden hebben een overschrijding van € 0,5 miljoen. Dit komt doordat er meer bijdragen zijn verleend dan oorspronkelijk begroot. Deze bijdragen omvatten onder andere proces- en gebiedskosten, een bijdrage aan NAD 2024, een subsidie aan Glastuinbouw Nederland voor inzet watercoaches, een stimuleringsbijdrage voor klimaatadaptatie en diverse andere kleine bijdragen. De realisatie van deze bijdragen wordt gedekt door het budget dat was onder begroot onder onderhoud door derden.

Toevoegingen aan voorzieningen

Op basis van de meest recente actualisatie is een extra bedrag van € 0,8 miljoen nodig voor de pensioenvoorzieningen van (oud-)leden van het dagelijks bestuur. Deze storting is het gevolg van een aantal factoren, zoals een waardeoverdracht in 2024, een daling van de rekenrente en de toevoegingen van een reservewaarde.

Toelichting opbrengstensoorten

Externe rentebaten

De rentebaten op het schatkistbankieren bedragen € 4,1 miljoen. Er is begroot € 3,8 miljoen. Hiervan is echter € 2,4 miljoen abusievelijk onder de rentelasten begroot. Als hier rekening mee wordt gehouden, dan komen de rentebaten € 0,3 miljoen hoger uit dan begroot. De gerealiseerde rentebaten zijn € 0,1 miljoen lager dan in 2023.

Personeelsbaten

Onder personeelsbaten vallen de categorie 'baten i.c.m. salarissen en sociale lasten' (bijv. UVW uitkering in verband met zwangerschapsverlof of ziekte) en 'uitlening van personeel'. Het voordelige baat van € 0,2 miljoen komt voornamelijk door verlengingen of nieuw uitlening van personeel.

Verkoop van grond en verkoop dan duurzame goederen

De netto-opbrengst van deze twee categorieën is € 0,3 miljoen hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk door de verkoop van een dienstwoning. Wanneer een dienstwoning leeg komt te staan, bijvoorbeeld door het vertrek van de bewoner of huurder, en deze woning geen primaire functie meer heeft, wordt deze verkocht. In 2024 is een dienstwoning verkocht nadat deze vrijkwam, wat een opbrengst van ongeveer € 0,5 miljoen heeft opgeleverd. Deze opbrengst was niet in de begroting opgenomen.

Diensten voor derden

Er is 2,1 miljoen meer ontvangen uit samenwerkingsovereenkomsten dan begroot. In dit bedrag bevat een bijdrage van overheden van circa € 2,1 miljoen, die oorspronkelijk was begroot onder bijdrage van overheden, maar is geboekt als diensten voor derden. Ook zijn de ontvangsten voor grensoverschrijdend afvalwater € 0,6 miljoen (zie paragraaf 3.4.1) hoger dan begroot. De inkomsten voor baggerwerkzaamheden zijn € 0,6 miljoen (zie paragraaf 3.3.1) lager uitgevallen dan begroot. De kosten worden pas na afloop van de werkzaamheden verhaald.

Bijdrage van overheden

De bijdrage van overheden is € 2,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt doordat de ontvangsten van medeoverheden geboekt zijn onder samenwerkingsovereenkomsten (diensten van derden) in plaats van onder bijdragen van overheden.

Waterschapsbelastingen totaal

De afwijkingen op de belastingopbrengsten lichten we toe bij het programma Financiën.

Geactiveerde lasten

Vanwege de omvang van het project De Vergulde Hand is besloten om af te wijken van het activabeleid en zijn de uren te geactiveerd. Hierdoor zijn de geactiveerde lasten € 0,9 miljoen lager uitgevallen dan begroot. Voor toelichting over de afwijking zie paragraaf 3.4.5 investeringsuitgaven.

6.4 Belastingopbrengsten

De belastingopbrengsten lichten we toe in de paragraaf 4.4.

6.5 Wet normering topinkomens

Met ingang van 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht. De WNT normeert de beloningen en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen in de (semi)publieke sector. Als zo'n beloning en/of ontslagvergoeding de wettelijke norm overschrijdt, moet het meerdere worden teruggevorderd. In de wet is ook geregeld wie er onder de topfunctionarissen vallen. Voor een waterschap geldt de secretaris-directeur als topfunctionaris. Het maximum voor 2024 bedraagt € 233.000. Onderstaande tabel laat zien dat de beloning van de secretaris-directeur binnen de norm blijft.

Tabel 6.5 Overzicht Wet normering topinkomens

	2024	2023
Gegevens (bedragen x € 1)	ir. P. Janssen	ir. P. Janssen
Functiegegevens	Secretaris-directeur	Secretaris-directeur
Aanvang en einde functie vervulling in 2023	01/01 – 31/12	01/01 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	186.188	178.662
Beloningen betaalbaar op termijn	23.375	22.489
<i>Subtotaal</i>	<i>209.564</i>	<i>201.152</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	209.564	201.152
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

6.6 Begrotingsrechtmatigheid

In de bestuursrapportage 2024 zijn de bijgestelde lasten en baten opgenomen. Bestedingen boven het begrotingsbedrag per programma zijn onrechtmatige uitgaven. Ook overschrijdingen op investeringskredieten zijn onrechtmatig. Beïnvloedbare afwijkingen boven de € 500.000 worden vooraf voorgelegd aan de VV. Voor investeringen ligt deze grens op 10% van het investeringsbedrag (met een maximum van € 500.000) en voor de netto exploitatielasten is dit 10% van de begrote kosten van een programma (met een maximum van € 500.000). Voor zover de budgetten niet in de bestuursrapportage 2024 zijn bijgesteld, wordt hierover verantwoording afgelegd in deze jaarrekening.

In de tabel hieronder ziet u voor welke programma's er sprake is van een overschrijding. Deze worden afzonderlijk toegelicht. Afhankelijk van de oorzaak en de mate waarin de overschrijdingen te beïnvloeden zijn, tellen ze al dan niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant. Met het vaststellen van de jaarrekening 2024 autoriseert de VV deze onrechtmatigheden.

Tabel 6.6 Begrotingsrechtmatigheid per programma

Begrotingsrechtmatigheid per programma (bedragen * € 1.000)	Begroting 2024 na wijziging	Rekening 2024	Begrotings- afwijking*
Waterkeringen en waterbewustzijn	28.371	29.217	846
Waterkwaliteit en biodiversiteit	14.666	12.996	-1.670
Waterkwantiteit en klimaatadaptatie	50.180	45.482	-4.697
Waterketen en circulariteit	112.504	111.797	-707
Financiën	-278.681	-281.826	-3.146
Organisatie en bedrijfsvoering	59.733	58.753	-979
	-13.227	-23.581	-10.353

* Een minteken geeft een onderschrijding aan en is daardoor een voordelig verschil.

Begrotingsafwijking programma's

Programma Waterkeringen en waterbewustzijn heeft een overschrijding van de netto lasten van € 0,8 miljoen. Dit nadeel wordt voor € 0,6 miljoen veroorzaakt door hogere doorbelaste personeelslasten, gebaseerd op tijdschrijven en nacalculatie. Omdat de nacalculatie alleen bij de jaarafsluiting plaatsvindt, is deze overschrijding niet eerder te constateren.

Daarnaast is er een overschrijding van € 0,2 miljoen voor de aanleg en onderhoud van waterkeringen. Deze overschrijding heeft in het najaar plaatsgevonden.

Beide overschrijdingen waren nog niet bekend bij het opstellen van de bestuursrapportage.

De overschrijding wordt gecompenseerd door onderschrijdingen in andere programma's.

Deze afwijkingen blijven binnen het afwijkingsbeleid en tellen niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

Investeringsprojecten

In bijlage I zijn de geactiveerde projecten opgenomen. Hier zijn geen overschrijdingen.

In bijlage II zijn de investeringskredieten weergegeven. Het investeringskrediet van drietal sub-projecten is overschreden. Het gaat om:

- 0.702084/011 Grootschalige Vervanging van Beschoeiingen € 62.560
- 0.702093/001 Nieuw Gemaal Hooipolder (nazorg) € 17.910
- 0.770001/001 Verkenning De Groote Lucht € 3.163

Voor het sub-project Grootschalige Vervanging van Beschoeiingen is een kredietverhoging in voorbereiding. Het totale investeringskrediet van dit sub-project bedraagt € 5,3 miljoen. De overschrijding blijft binnen de 10% van het investeringskrediet.

Bij het project Nieuw Gemaal Hooipolder is een onvoorziene situatie ontstaan door het aantreffen van een tweetal stalen leidingen. Het totale investeringskrediet van dit sub-project bedraagt € 1,0 miljoen. De overschrijding blijft binnen de 10% van het investeringskrediet.

Het krediet voor de Verkenning De Groote Lucht maakt onderdeel uit van het totale krediet van € 68 miljoen voor De Groote Lucht/De Vergulde Hand.

De afwijking blijft binnen het afwijkingenbeleid en telt niet mee in het rechtmatigheidsoordeel van de accountant.

7 Jaarrekening: balans en toelichting

7.1 Balans per 31 december 2024

Tabel 7.1 Balans per 31 december 2024

Activa	31-12-2024	31-12-2023	Passiva	31-12-2024	31-12-2023
<i>Vaste activa</i>			<i>Vaste passiva</i>		
Materiële vaste activa	718.437	726.351	Algemene reserves	39.651	37.015
Financiële vaste activa	565	565	Bestemmingsreserves voor tariefegalisatie	12.785	12.371
			Overige bestemmingsreserves	122.764	108.881
			Nog te bestemmen exploitatieresultaat	10.353	3.705
			<i>Totaal eigen vermogen</i>	<i>185.552</i>	<i>161.972</i>
			Voorzieningen	1.450	503
			Vaste schulden met een looptijd van een jaar of langer	565.221	605.011
Totaal vaste activa	719.002	726.916	Totaal vaste passiva	752.223	767.485
<i>Vlottende activa</i>			<i>Vlottende passiva</i>		
Uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar	70.338	98.702			
Kortlopende vorderingen	25.731	23.789	Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan een jaar	33.918	22.526
Liquide middelen	2	4	Overlopende passiva	53.969	73.266
Overlopende activa	25.035	13.867			
Totaal vlottende activa	121.107	136.361	Totaal vlottende passiva	87.886	95.792
Totaal	840.109	863.277	Totaal	840.109	863.277
Niet uit de balans blijken de verplichtingen*				9.612	7.185

* Dit betreft de verleende garanties. In het jaarverslag 2023 is van één geldlening het gegarandeerde deel per 31-12-2023 niet meegenomen in de optelling. In de tabel hierboven is die lening wel meegenomen.

7.2 Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De jaarrekening 2024 is opgesteld in euro's en is in overeenstemming met het Waterschapsbesluit en de Waterschapswet. De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarden, tenzij anders vermeld.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden alléén opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die vóór het einde van het begrotingsjaar vallen, worden meegenomen als zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. De dividendopbrengsten van deelnemingen verantwoorden we als opbrengst op het moment waarop dit dividend uitbetaald wordt. De personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden sinds 1 januari 2019 niet meer geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatierekening gebracht.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn opgenomen tegen de vervaardigings- of de verkrijgingsprijs, verminderd met de eventuele bijdragen van derden. De vervaardigingsprijs omvat de aanschafkosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Sinds 2016 worden geen rentekosten meer toegerekend aan de onderhanden projecten. Sinds 2019 worden geen personeelskosten meer toegerekend aan de onderhanden investeringsprojecten. Voor de bouw van de nieuwe Waterzuivering Vergulde Hand in Vlaardingen hebben we hiervoor een uitzondering gemaakt. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt dit op het saldo afgeschreven.

De netto investering wordt door jaarlijkse afschrijvingen ten laste van de exploitatie gebracht. De afschrijvingen vinden over het algemeen lineair plaats en worden bepaald door de verwachte levensduur. De afschrijving vindt plaats met ingang van het eerste jaar na de ingebruikname. De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de nota Activabeleid. De investeringen met een totale vervaardigingsprijs van minder dan € 100.000 worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van de exploitatie gebracht.

Waar nodig houden we rekening met duurzame waardeverminderingen en afwaardering van activa bij buitengebruikstellingen.

Afschrijvingstermijnen

Van de belangrijkste activa hebben we in onderstaande tabel de afschrijvingstermijn opgenomen.

Investering in	Termijn
Gronden	0
Grondwerken (BGO)	15
Waterberging	40
Machines	10
Vervoermiddelen	5
Gebouwen/woningen bouwkundig	40
Gebouwen/woningen elektro/mechanisch	15
Waterkering	35
Boezemkades reconstructie	25
Persleidingen (PPS)	50

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van nv's en bv's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen volgens het Waterschapsbesluit) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Mocht de intrinsieke waarde van de aandelen onverhoopt structureel dalen tot onder de verkrijgingsprijs, dan vindt een afwaardering plaats.

Uitzettingen met een looptijd die korter is dan één jaar

De uitzettingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voor de verwachte oninbaarheid van debiteuren wordt op het debiteurensaldo een voorziening dubieuze debiteuren in mindering gebracht.

Liquide middelen

Deze activa worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Reserves en voorzieningen

De reserves vormen gezamenlijk ons eigen vermogen, dat uit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden is. Bij de reserves maken we onderscheid tussen de algemene reserves en de bestemmingsreserves. De VV heeft aan verschillende reserves een specifieke bestemming gegeven. De reserves zijn nominaal gewaardeerd.

De voorzieningen zijn bedoeld om grotere fluctuaties in de exploitatielasten op te vangen. De omvang van de voorzieningen wordt bepaald door toekomstige financiële verplichtingen en risico's. De voorzieningen zijn nominaal gewaardeerd.

Vaste schulden met een looptijd die één jaar of langer is

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met aflossingen en hebben een looptijd van één jaar of langer.

Overige balansposten

De waardering van alle overige balansposten vindt plaats tegen de historische verkrijgingsprijs. Als we hiervan afwijken, lichten we dit toe bij de betreffende balanspost.

Borg- en garantstellingen

Voor zover we borg staan, hebben we buiten de balansstelling het totaalbedrag opgenomen van de geborgde schuldrestanten per einde van het boekjaar. Hierin is naast de borg- en garantstellingen ook de inkoop van contractverplichtingen opgenomen. U leest hier meer over in de toelichting op de balans.

Rekening van baten en lasten

Voor de rekening van baten en lasten is het jaar waarin de prestaties (goederen en diensten) zijn verricht bepalend voor de toerekening aan het betreffende jaar, ook als zij niet tot een ontvangst of uitgave hebben geleid in het verslagjaar. De belastingopbrengsten zijn gebaseerd op de laatst bekende (aanvullings)kohieren. Winsten worden alléén meegenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die vóór het einde van het begrotingsjaar vallen, worden alléén meegenomen als zij voor het opmaken van de rekening bekend zijn.

7.3 Materiële vaste activa

Het onderstaande overzicht toont het totale verloop van de materiële vaste activa over 2024.

Tabel 7.2 Verloopstaat materiële activa

Gereedgekomen werken	Boekwaarde 01-01-2024	(De)activering projecten	Afschrijving 2024	Boekwaarde 31-12-2024
Gronden en terreinen	69.761	0	198	69.563
Machines, apparaten en werktuigen	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	16.817	0	1.110	15.707
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	594.212	37.935	37.806	594.341
Overige materiele activa	907	740	403	1.244
Totaal	681.697	38.675	39.517	680.855

Het totale onderhanden werk heeft het volgende verloop:

Tabel 7.3 Verloopstaat onderhanden werk

Onderhanden werken	Boekwaarde 01-01-2024	Uitgaven onderhanden werk	Bijdragen onderhanden werk	Des- investering	Activering	Boekwaarde 31-12-2024
Verloop onderhanden werk	44.654	32.680	-1.076	0	-38.674	37.583
Totaal onderhanden werken	44.654	32.680	-1.076	0	-38.674	37.583
Totaal materiële vaste activa	726.351					718.437

Zie hoofdstuk 5 en de bijlagen I en II voor nadere toelichting.

7.4 Financiële vaste activa

Het onderstaande overzicht toont het verloop van de financiële vaste activa over 2024.

Tabel 7.4 Verloopstaat financiële activa

Financiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-2024	Toename	Afname	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2024
Nederlandse Waterschapsbank	92				92
Ontwikkelingsmij. Het Nieuwe Westland C.V.	401				401
Aquaminerals B.V.	72				72
Totaal	565	0	0	0	565

Kapitaalverstrekking Nederlandse Waterschapsbank N.V.

Delfland bezit 755 aandelen A en 60 aandelen B van de Nederlandse Waterschapsbank N.V. De nominale waarde hiervan is € 86.825 (aandelen A) en € 27.600 (aandelen B). De historische aanschafprijs van deze aandelen is € 92.458.

Kapitaalverstrekking Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland C.V.

Delfland heeft sinds 2001 een belang in Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland C.V. Dit belang bedraagt € 0,9 miljoen. De boekwaarde daarvan is in 2019 afgewaardeerd naar € 0,4 miljoen door negatieve resultaten uit het project Het Nieuwe Westland. Eind 2024 is er geen aanleiding tot een aanpassing van de waarde van deze kapitaalverstrekking.

Aquaminerals B.V.

In 2022 hebben we een aandelenbelang genomen in Aquaminerals B.V., waardoor we eigenaar zijn geworden van 653 aandelen. Deze zijn gekocht tegen een verkrijgingsprijs van € 109,99 per aandeel met een totale aanschafwaarde van € 71.823. Eind 2024 is er geen aanleiding tot een aanpassing van de waarde van deze kapitaalverstrekking.

7.5 Kortlopende vorderingen

Uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar

Tabel 7.5 Overzicht uitzettingen in 's Rijks schatkist

Uitzettingen met een looptijd korter dan 1 jaar	31-12-2024	31-12-2023
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	70.338	98.702
Totaal	70.338	98.702

Kortlopende vorderingen

Tabel 7.6 Overzicht kortlopende vorderingen

Kortlopende vorderingen	31-12-2024	31-12-2023
Vorderingen op belastingdebiteuren	22.708	23.772
Af: voorziening dubieuze debiteuren belasting	-5.007	-6.123
Vorderingen belastingen, sociale en pensioenpremies	707	761
Vordering m.b.t. btw-suppletieaangifte	4.170	3.296
Overige debiteuren	3.154	2.084
Totaal	25.731	23.789

Alle vorderingen zijn per direct opeisbaar.

Vorderingen op belastingdebiteuren

Deze post betreft het openstaande saldo van de belastingdebiteuren per 31 december. De invordering en de aanslagoplegging worden uitgevoerd door de RBG. Vorderingen die per balansdatum door de RBG als inbaar worden ingeschat, kunnen door bijvoorbeeld inflatie gedurende 2025 minder inbaar blijken.

Een deel van de vordering die Delfland heeft op de belastingdebiteuren (RBG), hebben we al ontvangen, maar nog niet in de debiteurenstand van RBG verwerkt. De feitelijke vordering die wij hebben, is eigenlijk € 4,7 miljoen lager. Aan de creditzijde is diezelfde € 4,7 miljoen opgenomen onder 'Overlopende passiva' op de post 'Diverse vooruit ontvangen bedragen'.

Voorziening dubieuze debiteuren belastingen

De hoogte van de voorziening wordt bepaald op basis van kengetallen per belastingjaar en de belastingsoort van het openstaande saldo. Deze berekening zetten we af tegen de hoogte van

de voorziening van het vorige jaar. Het verschil voegen we aan de voorziening toe of we onttrekken het.

Vorderingen belastingen, sociale en pensioenpremies

Het bedrag betreft vooral te verrekenen btw en vennootschapsbelasting.

Vordering met betrekking tot btw-suppletie

Ten opzichte van 2023 neemt de omvang van de btw-suppletie toe. Oorzaken zijn de toename van de terug te vorderen btw over bagger- en maaierwerkzaamheden voor gemeenten en de ophoging van de dienstverleningsvergoeding PPS.

Daarnaast is met de belastingdienst nog geen overeenstemming bereikt voor wat betreft de btw over dat deel van de dienstverleningsvergoeding PPS dat betrekking heeft op de groen gas activiteiten.

Overige debiteuren

Het openstaande saldo overige debiteuren is het saldo op 31 december. Per 3 maart 2025 is hiervan € 3,0 miljoen ontvangen.

Overlopende activa

Tabel 7.7 Overzicht overlopende activa

Overlopende activa	31-12-2024	31-12-2023
Nog op te leggen en te ontvangen aanslagen belastingen	2.079	535
Nog te ontvangen bedragen algemeen	18.815	9.293
Nog te ontvangen subsidies	1.317	1.163
Vooruitbetaalde kosten	2.824	2.876
Totaal	25.035	13.867

Nog op te leggen en te ontvangen aanslagen belastingen

Deze post betreft de aanslagen die RBG nog op moet leggen. Van de inliggende gemeenten moet de RBG nog 876 WOZ-waarden over 2024 ontvangen. De ingezetenen die nog geen WOZ-waarde hebben ontvangen van hun gemeente hebben van de RBG wel de gebruikersaanslagen ontvangen.

Verder moet nog € 1,5 miljoen zuiveringsheffing bij bedrijven worden opgelegd. Deze bedrijfs-aanslagen voor de zuiveringsheffing van de waterschappen worden veelal achteraf (na afloop van het belastingjaar) geregeld op grond van aangiften, heffingsadviezen en waterbankgegevens (waterverbruik opgave nutsbedrijven).

Nog te ontvangen bedragen algemeen

Dit zijn diverse nog te ontvangen bedragen waarvoor nog geen factuur is verstuurd. Hieronder vallen posten onder zoals baggerwerkzaamheden voor gemeenten, de opbrengsten van de verkoop van groengas en duurzaamheidscertificaten van het derde en vierde kwartaal 2024 en nog te ontvangen rente van het schatkistbankkieren. De grootste post hierin betreft de afrekening van de dienstverleningsvergoeding Delfluent 2024 ad € 11,3 miljoen.

Nog te ontvangen subsidies

Sinds 2022 lopen er drie Europese subsidieprojecten. De kosten die daarvoor worden gemaakt, zijn 50% subsidiabel met een maximumbedrag op basis van een (voorlopige) beschikking. Voor het project NEZ Lierwatering hebben we begin 2024 de definitieve beschikking ontvangen. De subsidie is ook ontvangen in 2024. Voor de andere twee POP3 projecten zijn de vaststellingsbesluiten aangevraagd.

Tabel 7.8 Verloopstaat nog te ontvangen subsidies

Nog te ontvangen subsidies	Saldo 01-01-2024	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2024
POP3 NEZ Lierwatering	232		232	0
POP3 Vismigratie	891	386		1.277
POP3 Aquatisch Ecologisch netwerk	40			40
Totaal	1.163	386	232	1.317

Vooruitbetaalde kosten

Dit zijn facturen die we in 2024 hebben betaald, maar die betrekking hebben op 2025.

7.6 Liquide middelen

Tabel 7.9 Overzicht liquide middelen

Liquide middelen	31-12-2024	31-12-2023
ING Bank	2	4
Centrale kas	0	0
Totaal	2	4

Het negatieve rekening-courantsaldo bij de NWB hebben we verantwoord onder de kortlopende schulden. Bij de NWB hebben we een kredietfaciliteit van € 67,6 miljoen.

In 2024 was er sprake van verplicht schatkistbankieren, zoals blijkt uit de volgende tabel.

Tabel 7.10 Overzicht schatkistbankieren in relatie tot drempelbedrag

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren					
(1)	Drempelbedrag	6.220			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	552	1.305	515	955
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	5.668	4.915	5.705	5.265
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0
(1) Berekening drempelbedrag					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	311.000			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	311.000			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	0			
(1)	Drempelbedrag	6.220			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	50.236	118.724	47.347	87.856
(5b)	Dagen in het kwartaal	91	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	552	1.305	515	955

(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van € 250.000

7.7 Eigen vermogen

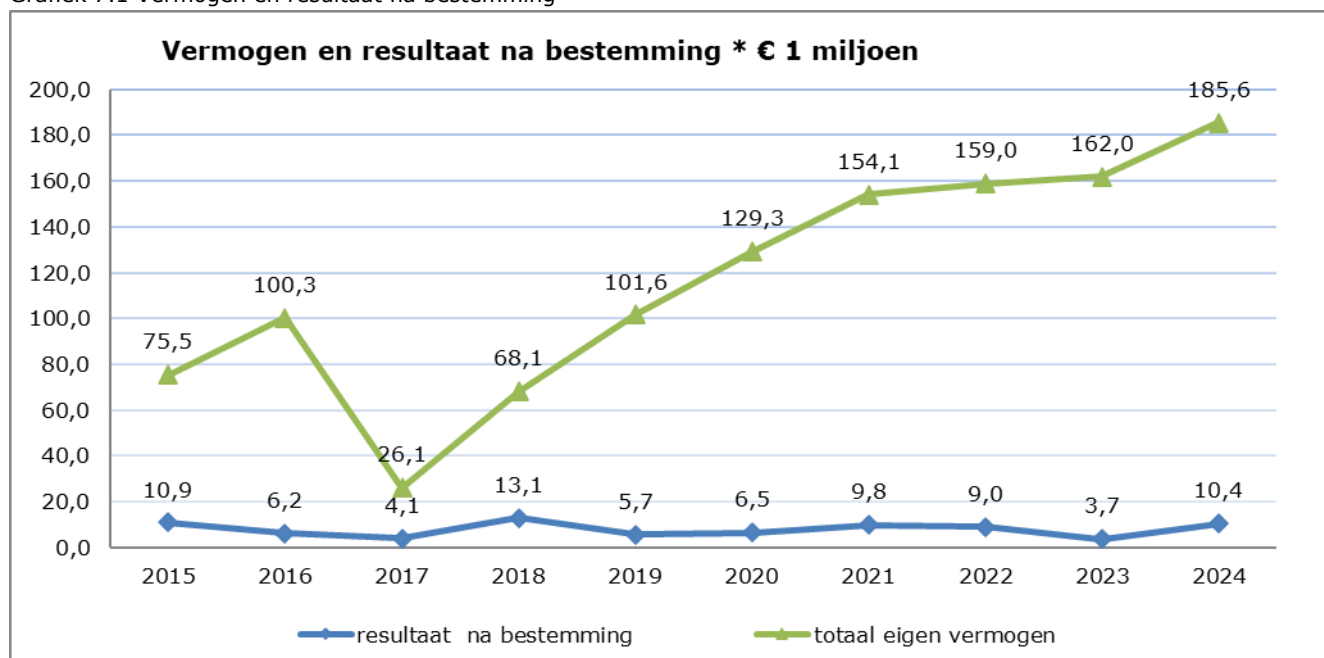
Het verloop van het eigen vermogen in het verslagjaar 2024 is als volgt:

Tabel 7.11 Verloopstaat eigen vermogen

Verloop eigen vermogen 2024	Bedrag
Saldo per 1 januari 2024	161.972
Vermeerderingen 2024	22.968
Verminderings 2024	9.741
Resultaat 2024	10.353
Saldo 31 december 2024	185.552

In onderstaande grafiek is het verloop van het vermogen en resultaat na bestemming weergegeven.

Grafiek 7.1 Vermogen en resultaat na bestemming

In tabel 7.12 ziet u de ontwikkeling van de reserves. In de kolommen staan:

- de resultaatbestemming 2023 (zie de jaarstukken 2023);
- de stortingen en onttrekkingen in 2024, zoals die zijn vastgesteld in de begroting en de bestuursrapportage 2024.

Onder de tabel worden alleen de mutaties in 2024 toegelicht.

Tabel 7.12 Verloopstaat reserves

Eigen vermogen	Saldo 01-01-2024	Resultaat- bestemming 2023	Stortingen 2024	Onttrek- kingen 2024	Saldo 31-12-2024
<i>Algemene reserves</i>					
Algemene reserve weerstands- vermogen watersysteem	27.600				27.600
Algemene reserve weerstands- vermogen zuiveringsbeheer	7.400				7.400
Algemene reserve vrij besteedbaar	2.015	5.090	2.886	5.341	4.651
Totaal algemene reserves	37.015	5.090	2.886	5.341	39.651
<i>Egalisatiesreserves</i>					
Tariefdempingreserve watersysteem	5.540	470	0	1.200	4.811
Tariefdempingreserve zuiveringsbeheer	6.830	-1.855	5.799	2.800	7.974
Tariefegaliseringsreserve watersysteem	0	0	400	400	0
Tariefegaliseringsreserve zuiveringsbeheer	0	0	0	0	0
Totaal egalisatiesreserves	12.371	-1.385	6.199	4.400	12.785
<i>Bestemmingsreserves</i>					
Reserve Zoetwaterfabriek	1.197		0	0	1.197
Egaliseringsreserve AWZI Harnaschpolder	34.373		8.533	0	42.905
Reserve kapitaallasten investeringen watersysteem	22.248		500	0	22.748
Reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer	51.063		4.851	0	55.914
Totaal bestemmingsreserves	108.881	0	13.884	0	122.764
Totaal reserves	158.267	3.705	22.968	9.741	175.199
Resultaat 2023*	3.705	-3.705			0
Resultaat 2024			10.353		10.353
Totaal eigen vermogen	161.972	0	33.321	9.741	185.553

* In de jaarstukken 2023 is abusievelijk het resultaat voor bestemming (€ 3.050k) opgenomen.

Algemene reserves

Algemene reserve vrij besteedbaar

Om het project Digitale transformatie te dekken, was in de begroting 2024 een onttrekking van € 1,3 miljoen opgenomen uit de algemene reserve vrij besteedbaar.

In de bestuursrapportage 2024 is per saldo € 1,2 miljoen onttrokken om het ontstane tekort te dekken. Omdat we per taak resultaat neutraal moeten zijn, heeft dit geresulteerd in een onttrekking van € 4,1 miljoen voor de watersysteemtaak en een storting van € 2,9 miljoen voor de zuiveringstaak.

Egaliseringsreserves

Tariefdempingreserve watersysteem

Uit de tariefdempingreserve watersysteem is € 1,2 miljoen onttrokken zoals begroot. Hiermee is het tarief ongebouwd gedempt.

Tariefdempingreserve zuiveringsbeheer

De onttrekking is conform de begroting 2024. De toevoeging is in de bestuursrapportage gedaan als gevolg van de verdere daling van de energieprijzen. Enerzijds zorgen lagere energieprijzen voor lagere kosten bij het zuiveren van afvalwater op de AWZI Houtrust en Harnaschpolder en

anderzijds nemen ook de inkomsten uit de verkoop van groen gas en het zuiveren van grensoverschrijdend afvalwater.

Zoals bestuurlijk is afgesproken is het saldo ad € 5,8 miljoen toegevoegd aan de reserve zodat deze middelen kunnen terugvloeien naar de belastingbetalers.

Door ons te houden aan die bestuurlijke afspraak creëerden we bij de bestuursrapportage uiteindelijk een tekort van € 1,2 miljoen. Dit tekort is gedekt vanuit de algemene reserve.

Tariefegalisereserve watersysteem

Vanuit het coalitieakkoord 2023-2027 wordt per jaar € 3 miljoen extra beschikbaar gesteld voor waterkwaliteit. In de begroting 2024 hebben we een programmering gemaakt ter waarde van € 2,6 miljoen. Het restant van € 0,4 miljoen is gestort in de tariefegalisereserve watersysteem zodat het beschikbaar zou blijven voor het programma gedurende deze bestuursperiode.

In de bestuursrapportage is een prognose afgegeven dat voor 2024 de volledige € 3 miljoen nodig zou zijn. Hierom hebben we in de bestuursrapportage de € 0,4 miljoen uit de reserve onttrokken.

Bestemmingsreserves

Egalisereserve AWZI Harnaschpolder

Door de herfinanciering van de AWZI Harnaschpolder ontstaat in de periode 2016-2030 een jaarlijks exploitatievoordeel en over de jaren 2031, 2032 en 2033 een exploitatienadeel. In totaal is het financiële effect nihil. Daarvoor is in 2016 deze egalisereserve ingesteld, waaraan het jaarlijkse voordeel wordt toegevoegd. In de jaren 2031, 2032 en 2033 wordt de reserve ingezet voor de dekking van de kosten.

Reserve kapitaallasten investeringen watersysteem

We hebben zoals begroot € 0,5 miljoen aan de reserve toegevoegd.

Reserve kapitaallasten investeringen zuiveringsbeheer

We hebben zoals begroot € 4,9 miljoen aan de reserve toegevoegd.

Bestemming resultaat 2024

Het voordelige resultaat van € 10,3 miljoen over 2024 is afzonderlijk in de balans opgenomen, in afwachting van de definitieve besluiten over de resultaatbestemming. Het voordelig resultaat bestaat uit een positief saldo van de taak watersysteembeheer van € 8,3 miljoen en een positief saldo van € 2,0 miljoen van de taak zuiveringsbeheer. Hieronder wordt conform de nota Reserves en voorzieningen een voorstel gedaan voor de bestemming van het resultaat 2024.

Terugdraaien onttrekking algemene reserve vrij besteedbaar

We stellen voor om de voor 2024 begrote onttrekking uit de algemene reserve vrij besteedbaar voor een bedrag van € 1.250.000 terug te draaien. In 2024 was dit bedrag vrijgemaakt uit de reserve voor het uitvoeren van IV-projecten met een reëel terugverdienpotentieel. Het tekort aan informatieprofessionals op de arbeidsmarkt is onveranderd gebleven in vergelijking met 2023. Hierdoor zijn we niet geslaagd in het opstellen en uitvoeren van concrete plannen en hebben we nauwelijks uitgaven gedaan.

Het terugdraaien van de onttrekking uit de algemene reserve vrij besteedbaar heeft tot gevolg dat de overgebleven te bestemmen resultaten watersysteembeheer en zuiveringsbeheer respectievelijk € 7,7 miljoen en € 1,4 miljoen worden.

Bestemming resultaat watersysteembeheer

Het resultaat van het watersysteembeheer bestaat uit een deel efficiencyresultaat en een deel niet-efficiencyresultaat. Het efficiencyresultaat is € 3,6 miljoen groot en wordt toegevoegd aan de algemene reserve vrij besteedbaar.

Van het niet-efficiency-resultaat is het voorstel om € 3,5 miljoen toe te voegen aan de nieuw in te stellen bestemmingsreserve voor nog uit te voeren werkzaamheden voor de baggerseizoenen 2023/2024 en 2024/2025. Deze wordt ingesteld om de kosten behorende bij deze werkzaamheden in 2025 te kunnen dekken. De toevoeging aan de reserve is opgebouwd uit reeds aangegane verplichtingen.

Het resterend resultaat van € 0,6 miljoen wordt toegevoegd aan de tariefдемpingreserve watersysteem.

Bestemming resultaat zuiveringsbeheer

Het positief resultaat van de taak zuiveringsbeheer wordt veroorzaakt door meer belastingopbrengsten enerzijds en hogere kosten anderzijds. Dit saldo van € 1,4 miljoen wordt gezien als efficiencyresultaat en wordt derhalve toegevoegd aan de algemene reserve vrij besteedbaar.

Samengevat is het voorstel om het resultaat 2024 als volgt te bestemmen:

Tabel 7.13 Resultaatbestemming

Resultaatbestemming	Bedrag in €
Algemene reserve vrij besteedbaar	6.266.706
Bestemmingsreserve baggerwerkzaamheden	3.500.000
Tariefдемpingreserve watersysteembeheer	586.494
Bestemd resultaat 2024	10.353.200

7.8 Voorzieningen

De voorzieningen omvatten toekomstige financiële verplichtingen en risico's. Om voorzieningen te vormen, moet er sprake zijn van een noodzaak en/of een verplichting. Met voorzieningen zorgen we voor kostenegalisatie: door jaarlijks een bedrag in een voorziening te storten, voorkomen we grote schommelingen in de kosten. De voorzieningen voor dubieuze debiteuren zijn onder de post kortlopende vorderingen aan de debetzijde van de balans verantwoord.

Tabel 7.14 Verloopstaat voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 01-01-2024	Overige interne vermeerderingen	Interne verminderingen	Saldo 31-12-2024
Voorziening wachtgeld	337	23	131	229
Voorziening pensioen (oud-)bestuurders	166	1.221	166	1.221
Totaal voorzieningen	503	1.244	298	1.450

Voorziening wachtgeld

De onttrekkingen in 2024 hebben betrekking op uitbetalingen van in het verleden opgebouwde aanspraken en nieuwe aanspraken die in 2024 zijn vastgesteld. Eind 2024 is een dotatie aan de voorziening gedaan om aan alle aanspraken te kunnen voldoen.

Voorziening pensioen (oud-)bestuurders

Uit een recente berekening blijkt dat het benodigde kapitaal om aan onze pensioenverplichtingen te voldoen, hoger is dan het totaal beschikbare kapitaal bij de

verzekeraar en in de voorziening. Daarom hebben we de voorziening verhoogd. De onttrekkingen in 2024 betreffen uitkeringen aan pensioengerechtigden.

7.9 Vaste schulden met een looptijd van één jaar en langer

Tot de langlopende schulden behoren de langlopende geldleningen die we hebben opgenomen. In het onderstaande overzicht is de opbouw hiervan weergegeven. De opgenomen geldleningen betreffen onderhandse geldleningen.

Tabel 7.12 Verloopstaat langlopende schulden

Langlopende schulden	Saldo 01-01-2024	Opname	Aflossing	Saldo 31-12-2024	Rente 2024
<i>Onderhandse geldleningen</i>					
Nederlandse Waterschapsbank	450.588		20.000	430.588	19.518
<i>Geldleningen financiering AWZI Harnaschpolder en Houtrust</i>					
Nederlandse Waterschapsbank	154.423		19.790	134.633	7.140
Totaal	605.011	0	39.790	565.221	26.658

Nederlandse Waterschapsbank

De leningen met een looptijd van één jaar of langer zijn conform de voorschriften geclassificeerd als langlopende schulden. De onderhandse geldleningen betreffen, op één na, fixeleningen met verschillende aflossingsdata. De gemiddelde rentevoet is 4,33%. De leningen voor de herfinanciering van de PPS betreffen lineaire geldleningen met een looptijd van vijftien jaar. Voor de leningen zijn geen zakelijke zekerheden gesteld.

In 2024 hebben we € 39,8 miljoen afgelost. Hiervan is € 19,8 miljoen de jaarlijkse aflossing op de PPS-leningen. De andere € 20 miljoen betreft de aflossing van een fixelening. Deze lening had een looptijd van 19 jaar en een rentepercentage van 3,865%.

7.10 Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

Tabel 7.13 Overzicht netto vlottende schulden

Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar	31-12-2024	31-12-2023
Schulden aan leveranciers	31.550	15.866
Overige negatieve rekening-courantverhoudingen	2.044	2.329
Schulden i.v.m. te betalen belastingen, sociale en pensioenpremies	323	4.331
Totaal	33.918	22.526

Schulden aan leveranciers

Het saldo bestaat uit de nog niet betaalde facturen van leveranciers. De grootste post betreft facturen van Delfluent voor een totaal van € 21,3 miljoen. De omvang van de post is te wijten aan het dispuut met Delfluent, dat sinds 2022 loopt. Het dispuut met Delfluent is toegelicht in paragraaf 7.12 onder de kop 'Langlopende leaseverplichting'.

Overige negatieve rekening-courantverhoudingen

Eind 2024 bedroeg de rekening-courantschuld bij de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) € 2,0 miljoen.

Schulden in verband met te betalen belastingen, sociale premies, pensioenpremies

Het saldo bestaat uit nog af te dragen loonbelasting en premies over december 2024.

7.11 Overlopende passiva

Tabel 7.14 Overzicht overlopende activa

Overlopende passiva	31-12-2024	31-12-2023
Verplichtingen aan het personeel	3.388	3.006
Transitorische rente	4.559	4.663
Nog te betalen kosten exploitatie Delfland	30.754	40.106
Nog terug te betalen belastingen	898	2.692
Ontvangen voorschotbedragen overig	39	39
Ontvangen voorschotbedragen openbare lichamen	8.521	8.652
Diverse vooruit ontvangen bedragen	5.810	14.108
Totaal	53.969	73.266

Verplichtingen aan het personeel

Het saldo per 31 december bestaat vooral uit de waarde van de rechten van werknemers op vakantiedagen, IKB-verlof en het deel van het persoonsgebonden basisbudget (zie ook paragraaf 7.12) dat is omgezet naar uren.

Transitorische rente

Deze post betreft de lopende rente over 2024 van de langlopende leningen die achteraf in rekening wordt gebracht.

Nog te betalen kosten exploitatie Delfland

Deze post heeft betrekking op in 2024 geleverde goederen en diensten waarvoor nog geen facturen zijn ontvangen. De afname ten opzichte van 2023 komt door de afrekening Delfluent 2023 die in 2024 is ontvangen. Deze is door de lagere energieprijzen € 11,0 miljoen lager uitgevallen.

Nog terug te betalen belastingen

Dit bedrag betreft de nog terug te betalen waterschapsbelastingen over voorgaande jaren.

Ontvangen voorschotbedragen openbare lichamen

In 2023 heeft de provincie Zuid-Holland een beschikking verleend voor natuurmaatregelen in de Solleveld en Kapittelduinen. De totale beschikking bedraagt € 1 miljoen, waarvan € 0,8 miljoen in drie termijnen als voorschot wordt uitbetaald. De eerste termijn was in 2023 ontvangen, maar niet volledig uitgegeven. In 2024 is de tweede termijn ontvangen en is zowel het restant uit 2023 als de bijdrage 2024 vrijgevallen ten gunste van de exploitatie.

Project Promiscues is een HORIZON2020 project, dat door de Europese Unie wordt gefinancierd. Hiermee wordt onderzoek gedaan naar innovatieve technieken om PFAS-vervuiling in bodem en water tegen te gaan. Delfland neemt deel als partner en ontwikkelt een leerprogramma om bewustwording te creëren en de resultaten van dit project te delen.

Het Nationaal Restauratiefonds is onveranderd gebleven.

De bijdragen voor de projecten Waterharmonica en Zoetwaterfabriek blijven als vooruit ontvangen staan totdat de projecten worden geactiveerd. Dan valt het bedrag vrij en wordt het in mindering gebracht op de vervaardigingskosten.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het verloop over 2024 van deze post:

Tabel 7.15 Verloopstaat ontvangen voorschotten openbare lichamen

Ontvangen voorschotbedragen openbare lichamen	Saldo 01-01-2024	Vrijgevallen tgv exploitatie	Ontvangen	Saldo 31-12-2024
Solleveld en Kapittelduinen 2023-2025	165	430	265	0
Promiscues	0	6	40	34
Nationaal Restauratiefonds	16			16
Bijdrage Metropoolregio voor Waterharmonica en Zoetwaterfabriek	8.470			8.470
Totaal	8.652	436	305	8.521

Diverse vooruit ontvangen bedragen

Hierin is € 4,7 miljoen opgenomen aan vooruit ontvangen belastingopbrengsten van de RBG (zie paragraaf 7.5).

7.12 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Op basis van de kadernota Rechtmatigheid 2021 van de commissie BBV kunnen meerjarige inkoopcontracten worden toegelicht die niet voldoen aan de Europese aanbestedingsregels.

Overige (meerjarige) verplichtingen

Hieronder vermelden we de belangrijkste verplichtingen die groter zijn dan € 500.000. Uit ons financiële systeem blijkt dat er voor € 108,1 miljoen aan verplichtingen is geregistreerd die meerjarig en/of minimaal € 500.000 zijn. In onderstaand overzicht zijn de meerjarige verplichtingen uit inkoopcontracten weergegeven:

Tabel 7.16 Verplichtingen meerjarig en/of minimaal € 500.000

Niet uit de balans blijkende meerjarige verplichtingen (bedragen * € 1 miljoen)	Saldo 31-12-2024
Aanleg beton en staalconstructies	0,7
Aanleg waterkeringen	5,4
Aanleg waterzuiveringsinstallaties	0,5
Aanleg inrichting openbare groengebieden	0,8
Contractvergoeding PPS	64,3
Ecologisch onderhoud door derden	1,0
Elektriciteit levering	0,7
Elektriciteit netbeheer	0,5
Installatie E-installaties	1,0
Installatie W-installaties	1,0
Nieuwbouw en renovatie gebouwen	1,9
Onderhoud groengebieden maaien bermen	1,3
Onderhoud reparatie waterzuiveringsinstallaties	0,6
Onderhoud watersystemen vaarwegen	12,4
Slib verwerking	12,1
Vaste en mobiele telefonie/verbindingen	0,8
Ingenieursdiensten directievoering advies bestekken	2,5
Uitbesteding ict diensten	0,6
Totaal	108,1

Vpb-plicht (vennootschapsbelasting)

De waterschappen zijn sinds 2016 vpb-plichtig geworden. Dit houdt in dat we winstbelasting moeten afdragen over ondernemersactiviteiten. Denk hierbij aan het uitlenen en detacheren van personeel, het overnemen van het beheer en onderhoud van gemeentelijke kunstwerken en het vermarkten van reststromen (de levering van biogas (groen gas) aan bedrijven en de levering van elektriciteit aan het net). Hoewel Delfland zelf geen winst maakt, kan op projectniveau fiscaal gezien wel sprake zijn van winst. De aanslag vennootschapsbelasting over 2023 en de verwachte aanslag over 2024 zijn verwerkt in deze jaarrekening.

Verleende garanties

We hebben aan diverse verbonden partijen financiële garanties verleend. Deze hebben we toegelicht in paragraaf 4.9. Een overzicht van deze garanties vindt u in de tabel hieronder. In 2024 zijn we niet aangesproken op de verleende financiële garanties.

Tabel 7.17 Overzicht gegarandeerde geldleningen en borgstellingen

Verbonden partijen	Geld-gever	% deel-neming	Rente%	Hoofdsom	Restant schuld	Gegarandeerde restschuld	
					31-12-2024	31-12-2023	31-12-2024
DRSH Zuiveringsslib N.V. (HVC)*	NWB/BNG	24,00%	div	35.523	20.109	5.499	4.826
Regionale belastinggroep	NWB	39,00%	div	4.006	2.326	975	907
Aquon	NWB/BNG	8,40%	div	48.660	43.841	3.739	3.507
Unie van Waterschappen	NWB	8,59%	2,75	6.012	4.329	392	372
Totaal				94.201	70.604	10.605	9.612

* In het jaarverslag 2023 is van één geldlening het gegarandeerde deel per 31-12-2023 niet meegenomen in de optelling. In de tabel hierboven is die lening wel meegenomen.

Langlopende leaseverplichting

Voor de bouw, het beheer en het onderhoud van de AWZI's Harnaschpolder en Houtrust zijn we een langlopende overeenkomst aangegaan met Delfluent in de vorm van een publiek-private samenwerking. Op basis van deze overeenkomst is Delfland verplicht om jaarlijks een geïndexeerd bedrag voor beheer en onderhoud te betalen. Vanwege een geschil m.b.t. de indexatie van dit bedrag voor 2022 en 2023 is een deel van de betalingen over deze jaren uitgesteld. In januari 2025 is het geschil door middel van arbitrage beslecht en de nog verschuldigde bedragen zijn inmiddels aan Delfluent betaald. Hier was op geanticipeerd in de jaarrekeningen van 2022 en 2023. De rente over achterstallige bedragen en de kosten van geschilbeslechting zijn opgenomen in de jaarrekening van 2024.

Persoonsgebonden basisbudget

In de cao is voor het personeel het recht opgenomen om voor een periode van vijf jaar € 6.000 te kunnen besteden aan persoonlijke ontwikkeling en/of een reservering voor toekomstig verlof. Voor zover het budget niet is omgezet in een verlofrecht (zie paragraaf 7.11), is dit niet opgenomen als een financiële verplichting aan het personeel. Het bedrag dat per 31 december als recht openstaat, bedraagt € 2,9 miljoen (2023: € 2,6 miljoen).

Het recht op persoonlijke ontwikkeling is in de begroting verwerkt voor een jaarlijks bedrag dat gelijk is aan een vijfde van het totale recht: € 0,6 miljoen. Het gebruik van dit recht hoeft niet gelijkmatig plaats te vinden. Ook kan het recht onbenut blijven. Op de balans is geen rekening gehouden met een lager gebruik. In de praktijk is het nog niet voorgekomen dat het gebruikte recht groter is dan het jaarlijks gebudgetteerde deel.

7.13 Gebeurtenissen na balansdatum

Zie in de paragraaf hiervoor onder het kopje Langlopende leaseverplichting.

8 Bijlagen

8.1 Bijlage I: Geactiveerde projecten 2024

Projectnaam	Project-nummer	Programma	Investerings-plan	investerings-krediet	Uitgaven tot en met 2024	Restant-krediet
BGO Gooland-Zuid (Cl. Den H. + Leidsenv. - DH_P042b)	0.702084/012	1	-	180.172	180.173	-1
WOK KVP dorp De Zweth	0.702016/001	1	-	2.702.115	2.702.115	-
BGO WOK Lombokstraat	0.702036/001	1	-	559.319	559.319	-
NEZ Strijp – Honselersdijk	0.701956/017	2	-	139.265	139.265	-
Oeverbescherming Woudse Polder	0.702107/003	2	-	70.871	70.871	-
Vooroeverbescherming Zwethkanaal	0.702107/010	2	-	75.906	75.906	-
Gemaal Nieuwlandse Molen	0.702077/010	3	-	1.770.768	1.770.768	-
Gemaal Oost Nieuwland Noordland	0.702077/011	3	-	422.942	422.942	-
Beschoeiing Galgeweg 84 Naaldwijk	0.702077/023	3	-	198.802	198.802	-
ICT Infrastructuur	0.702111/001	6	780.500	780.500	570.736	209.764
Vervanging mobiele telefoons	0.702112/001	6	-	176.000	169.183	6.817
Totaal			780.500	7.076.660	6.860.080	216.580

Bovenstaande tabel somt de investeringsprojecten op die in 2024 volledig zijn afgerond en geactiveerd. Daarin zijn eventuele deelactiveringen bij ingesloten.

Het totaal aan activeringen in 2024 bedraagt € 38,7 miljoen (zie paragraaf 7.3). Dat bedrag is inclusief alle deelactiveringen van projecten die in 2025 nog doorlopen.

Het totaal van de kolom Investeringskrediet is hoger dan het totaal van de kolom Investeringsplan. Dit komt doordat de projecten waar het investeringsplan 0 is, deel uitmaken van een verzamelkrediet. De verzamelkredieten worden uitgewerkt in dekkredieten met een afzonderlijk krediet zonder apart investeringsplan.

8.2 Bijlage II: Restantkredieten

Projectnaam en nummer (bedragen in €)	Projectnummer	Pro- gramma	Investerings- plan	Investerings- krediet	Uitgaven tot en met 2024	Restant krediet
BGO Cluster zeer complex/701753	0.701914/001	1	-	5.755.000	4.499.870	1.255.129
Kadeverbetering N468	0.701937/001	1	-	19.902.000	6.014.710	13.887.290
BGO Cluster Westland/701916	0.701964/001	1	-	2.920.000	2.793.665	126.335
BGO cluster Maassluis/701916	0.701968/001	1	-	3.238.000	3.163.866	74.134
Verzamelkrediet Verbeteren waterkeringen 2016-2020	0.701994/001	1	12.276.984	-338	-338	0
BGO WOK Vaartweg - Broekkade	0.702000/001	1	-	2.890.000	2.420.786	469.214
BGO WOK Pijnackersevaart	0.702001/001	1	-	485.966	464.380	21.586
Waterkerende constructies Schipluiden - Leidschendam - Voorburg	0.702021/001	1	-	8.590.000	8.444.929	145.071
Verzamelkrediet assetsysteem waterkeringen	0.702084/001	1	20.279.000	8.052.514	-	8.052.514
VK assetsysteem Waterkeringen Algemeen	0.702084/002	1	-	984.000	702.368	281.632
BGO Berkelsche Zwethsluis (nazorg)	0.702084/005	1	-	2.090.000	1.993.191	96.809
BGO Groeneveldse Polder (Cl. Westland: WL_R065b)	0.702084/009	1	-	1.134.052	1.134.052	-
Grootschalige Vervanging van Beschoeiingen	0.702084/011	1	-	5.334.251	5.396.811	-62.560
KVP Katwijkerlaan (Cl. Lans. + Pijn. - PN_R055)	0.702084/013	1	-	5.207.000	487.070	4.719.930
Tuinen van Oude Leede	0.702084/014	1	-	4.290.000	1.426.050	2.863.950
Waterscheiding Delftweg (R_C)	0.702084/016	1	-	495.000	82.152	412.848
Onderhoud Groene kades Berkel en Rodenrijs L_R048 en L_P035	0.702084/017	1	-	730.000	597.135	132.865
Kade Aspar De Lier POL110_1	0.702084/018	1	291.798	365.000	291.798	73.202
Madestein Z-W Keringen 410_3a en 410_5	0.702084/019	1	-	175.000	-	175.000
Sluis Tweemolentjesvaart	0.702084/020	1	-	12.000	3.055	8.945
Groenzoom	0.702084/021	1	-	1.560.000	1.160.964	399.036
DZV_Pijnacker (PN_R083/084/124/125)	0.702084/022	1	-	1.915.000	322.653	1.592.347
De Tempel (R_P037/038/051)	0.702084/023	1	-	827.000	61.125	765.875
Delflandse Buitensluis en Driesluis, vervangen E-installatie + PA	0.702084/024	1	-	25.000	-	25.000
Ophogen kade gemaal Kralingerpolder	0.702084/025	1	-	160.000	-	160.000
NEZ Rotterdamse Schie/701956 (in OWB tot 010825)	0.701951/001	2	-	692.710	614.827	77.883
Verzamelkrediet Natte ecologische zones 2016-2021	0.701956/001	2	15.882.200	277.250	-	277.250
Raamcontract NEZ	0.701956/009	2	-	40.192	40.192	-
NEZ Gaagweg - Schipluiden (in OWB tot 010727)	0.701956/014	2	-	423.699	413.613	10.086
NEZ Madestein Noordoost (in OWB tot 010727)	0.701956/016	2	-	321.633	297.731	23.901
NEZ Zwethkanaal (Groeneweg 177 + Hoogspanningstracé)	0.701956/024	2	-	93.000	36.397	56.603
NEZ Nieuweweg/Pouwelslaan	0.701956/025	2	-	240.000	73.348	166.652
NEZ Verkenningen	0.701956/026	2	-	82.000	65.925	16.075

Projectnaam en nummer (bedragen in €)	Projectnummer	Pro- gramma	Investerings- plan	Investerings- krediet	Uitgaven tot en met 2024	Restant krediet
NEZ Oude Spui 9 (in OWB tot 110626)	0.701956/027	2	-	1.397.629	1.392.629	5.000
NEZ Madestein Zuid-West	0.701956/028	2	-	1.600.000	569.717	1.030.283
NEZ Waelpark Dijckerwael, fase 1 (in OWB tot 010425)	0.701956/029	2	-	37.079	30.061	7.018
NEZ Optimalisatie Nieuwe Water	0.701956/030	2	-	850.000	78.964	771.036
NEZ Boonervliet (in OWB tot 010727)	0.701956/036	2	-	67.783	57.385	10.398
Vismigratie Bergsluis	0.702094/001	2	348.282	300.012	7.739	292.273
Vispassage Dorppolder	0.702095/001	2	460.000	430.000	2.342	427.658
Vispassage Gemaal Commandeurspolder	0.702105/001	2	320.000	300.000	32.346	267.654
Verzamelkrediet voor vismigratievoorzieningen	0.702106/001	2	-	2.380.000	-	2.380.000
Vispassage Gemaal Tedingerbroekpolder	0.702106/002	2	-	415.000	34.203	380.797
Vispassage Duifpolder	0.702106/004	2	-	5.000	2.595	2.405
Verzamelkrediet Mitigerende Maatregelen	0.702107/001	2	-	1.935.187	-	1.935.187
Golfbreker Dijckerwael (Waelpark) fase 2 (in OWB tot 010626)	0.702107/002	2	-	174.036	144.481	29.555
NEZ Wennenjessloot Golfbreker	0.702107/008	2	-	44.000	38.932	5.068
Verzamelkrediet Waternatuur	0.702108/001	2	-	6.653.844	-	6.653.844
NEZ Zeven Gaten (= interne offerte)	0.702108/002	2	-	16.250	16.244	6
NEZ De Rel (= interne offerte)	0.702108/003	2	-	5.750	5.748	3
NEZ Vlaardingervaart modificatie (ON HOLD)	0.702108/004	2	-	1.115.000	33.021	1.081.979
NEZ Gantel de Baak (= interne offerte)	0.702108/019	2	-	145.000	-	145.000
Berging en VPP Molenvlietpark	0.701972/001	3	6.250.000	3.525.000	4.873	3.520.128
Broekpolder maatregelen watersysteem (ON HOLD)	0.702059/001	3	340.400	304.400	5.580	298.820
Nieuwbouw gemaal Commandeurspolder	0.702074/001	3	5.086.000	4.776.000	1.510.514	3.265.486
Verzamelkrediet Onderhoud/aanleg gemalen/stuwen/inlaat	0.702077/001	3	20.594.700	7.917.441	28.655	7.888.786
Groot onderhoud Gemaal Oude Lierpolder (nazorg)	0.702077/014	3	-	990.000	870.061	119.939
Optimalisatie gemaal Kralingerpolder	0.702077/016	3	-	325.010	1.162	323.848
Gemaal de Zaaier	0.702077/017	3	-	1.005.007	1.005.007	-
Renovatie gemaal Tedingerbroekpolder	0.702077/018	3	-	2.385.000	661.859	1.723.141
Gemaal Duifpolder	0.702077/019	3	-	310.000	89.486	220.514
Klein Huis ten Velde	0.702077/020	3	-	184.000	43.772	140.228
Nieuw Gemaal Groeneveldsepolder	0.702077/021	3	-	1.760.000	367.975	1.392.025
Automatiseren krooshekreiniger Winsemius	0.702077/022	3	-	425.000	296.019	128.981
Stuwen binnenstad Delft	0.702077/025	3	-	245.000	-	245.000
Vervangen gemaal Ackerdijksche polder glastuinbouw (interne offerte)	0.702077/026	3	-	2.783	-	2.783
TBI's	0.702077/027	3	-	378.125	308.550	69.575
Boezemgemaal Parksluizen	0.702077/031	3	-	161.000	-	161.000
Renovatie Gemaal Dorppolder	0.702080/001	3	1.207.000	1.075.000	144.998	930.002

Projectnaam en nummer (bedragen in €)	Projectnummer	Pro- gramma	Investerings- plan	Investerings- krediet	Uitgaven tot en met 2024	Restant krediet
Gemaal Bergsluis	0.702087/001	3	3.515.000	3.225.000	122.601	3.102.399
Nieuw Gemaal Hooipolder (nazorg)	0.702093/001	3	1.192.000	1.035.000	1.052.910	-17.910
Verbeteren Wateroverlast Oranjebuurt De Lier	0.702103/001	3	1.667.000	1.515.000	855.488	659.512
Uitvoeringsprogramma Wateroverlast 2023-2027	0.702110/001	3	-	717.000	-	717.000
Waterharmonica	0.701835/001	4	11.365.000	10.600.000	2.569.963	8.030.037
Vervangingen zuiveringstechnische werken	0.702070/001	4	39.575.818	20.772.396	0	20.772.396
Vervanging effluentgemaal NWA	0.702070/004	4	-	2.500.000	677.923	1.822.077
Vervanging ontvangstwerk DGL	0.702070/009	4	-	1.496.000	1.399.899	96.101
Aanpassing slibontwatering DGL	0.702070/010	4	-	1.400.000	1.295.408	104.592
Daken slibbuffers en indikkers DGL	0.702070/014	4	-	150.000	-	150.000
8 rioolgemalen NWA elektr. techn. aanpassen	0.702070/016	4	-	800.000	251.320	548.680
Vervanging controllers en elektr. installaties DGL	0.702070/017	4	-	3.388.000	1.183.866	2.204.134
Vervanging controllers en elektr. installaties NWA	0.702070/018	4	-	3.100.000	2.923.765	176.235
Vervangen persleiding Perdiksepad	0.702070/019	4	-	388.914	290.196	98.718
Vervangen bestaande leidingen RG Maasdijk	0.702070/020	4	-	375.000	302.999	72.001
Vervanging luchtbehandeling rioolgemalen DGL	0.702070/021	4	-	200.000	95.263	104.737
Aanpassingen RG Merellaan	0.702070/022	4	-	722.000	718.534	3.466
Vervangen en vergroten CV-ketels	0.702070/023	4	-	1.095.000	870.703	224.297
Omgevingsvergunning AWZI DGL & NWA	0.702070/032	4	-	600.000	416.909	183.091
Persleiding de Lier-Maasland	0.702070/033	4	-	140.000	43.528	96.472
Vervanging beluchting Houtrust	0.702070/034	4	-	3.680.000	1.132.952	2.547.048
Onbemand slibverladen HNP	0.702070/035	4	-	195.000	-	195.000
Collectieve verwijdering gewasbeschermingsmiddelen RWZI Nieuwe Waterweg	0.702076/001	4	7.080.000	6.655.000	4.657.772	1.997.228
Persleiding en gemaal De Lier - Staelduinen	0.702076/002	4	7.695.000	7.060.000	474.115	6.585.885
Veilige toestand biogasinstallatie DGL en NWA	0.702082/001	4	3.265.400	2.815.000	2.188.958	626.042
Energieneutraal Delfland	0.702085/001	4	9.500.000	50.000	13.838	36.162
Verhogen biogasopbrengst Harnaschpolder	0.702085/002	4	-	2.800.000	204.873	2.595.127
Zonne energie Waterketen (Harnaschpolder&Houtrust)	0.702085/003	4	-	4.550.000	2.817.686	1.732.314
Zonne energie Waterkwantiteit (Kapittelland)	0.702085/004	4	-	1.300.000	442.683	857.317
Windturbines	0.702085/007	4	-	750.000	3.025	746.975
Verleggen persleidingen A4 Haaglanden- N14	0.702089/001	4	-	302.000	-14.560	316.560
Optimalisatie transportsysteem rioolgemaal Morsestraat, Den Haag	0.702090/001	4	8.885.000	8.040.000	737.762	7.302.238
Verkenning De Groote Lucht	0.770001/001	4	-	720.000	723.163	-3.163
Planvorming Project Waterzuivering Vergulde Hand	0.770001/002	4	-	66.780.000	5.362.930	61.417.070
Parkeergarage GMLH	0.702109/001	6	993.000	950.000	520.985	429.015
Laadpark Delfland	0.702113/001	6	1.254.169	1.254.169	26.426	1.227.743
De nieuwe ICT Werkplek	0.702114/001	6	-	4.600.000	1.328.475	3.271.525

Projectnaam en nummer (bedragen in €)	Projectnummer	Pro- gramma	Investerings- plan	Investerings- krediet	Uitgaven tot en met 2024	Restant krediet
Optimalisatie Audiovisuele middelen	0.702115/001	6	-	209.000	208.006	994
Totaal			179.323.751	289.876.744	86.687.607	203.189.137

8.3 Bijlage III: Belangrijkste incidenten en opschalingen 2024

Hieronder komen de belangrijkste incidenten en opschalingen uit 2024 aan bod, alsmede de manier waarop Delfland hierop heeft gereageerd. Daarbij leggen we steeds een link met het risico waar de gebeurtenis betrekking op heeft.

Risico dijkdoorbraak regionale waterkering

- Op 26 maart 2024 is tijdens een inspectie geconstateerd dat het binnentalud van de dijk aan de Molenweg in Maasland (N468) aan het afschuiven was. Het dijklichaam was verzadigd en de damwand naar de dijksloot weggeduwd, waardoor flinke scheuren in het asfalt waren ontstaan. In overleg met de Provincie is het beschadigde deel van de weg/kering afgezet en is er een snelheidsbeperking ingesteld om belasting door verkeer te verminderen. De watergang langs het instabiele deel is toen gedempt en de kering weer gestabiliseerd. Op 18 april ontstonden echter weer zorgen over de stabiliteit van de kering, toen in de nazorgfase bleek dat de weg niet voldoende veilig was om weer geheel open te stellen. De zorg was dat in de aansluitende trajecten zich eenzelfde situatie zou kunnen voordoen. Om dit te voorkomen zijn ook in de naastgelegen trajecten maatregelen genomen. In november 2024 zijn tijdens de monitoring van de afgekeurde N468 nieuwe scheuren in het asfalt ontdekt op een plek waar het wegdek net gerepareerd was. Hierna is bij een visuele inspectie ter plaatse gebleken dat de scheuren het gevolg te zijn van verzakkingen in het onderliggende grondlichaam van de dijk. Tevens bleek er ook een gebroken damplank te zijn waar gronduitspoeling uit het grondlichaam mogelijk is. Naar aanleiding van deze bevindingen is besloten om niet te wachten op de definitieve kaderversterking, maar de dijksloot bij de Gaagweg alvast te dempen. De definitieve kadeversterking is onderdeel van het project N468 dat de Provincie samen met Delfland in september 2024 samen is gestart. Binnen dit project verstevigen we de dijk en richten we de weg opnieuw in. Dit project is opgeknipt in deelprojecten welke in verschillende fases worden uitgevoerd. De huidige planning is dat het project in 2027 volledig is opgeleverd.
- Op 13 juli 2024 is de calamiteitenorganisatie opgeschaald omdat er zorgen waren over de stabiliteit van de kering aan de Weverskade te Maassluis. Het dijklichaam, dat al verzadigd was door de heftige regenval in de periode ervoor, was raakte verder verzadigd door een gesprongen waterleiding. Op basis van de in beeld gebrachte effecten, scenario's en risico's is geconcludeerd dat het risico op falen van de dijk nihil was. Met de genomen maatregelen van compartimentering en waterstandsverlaging in de boezem kon Evides veilig de reparatie aan de drinkwaterleiding uitvoeren.
- Er is een probleem met zowel de stabiliteit als de hoogte van de boezemwaterkeringen aan de Kortebuurt in Maassluis. Het hoogtetekort is sinds 2015 bekend. Sindsdien is dit traject met lage prioriteit opgenomen in het onderhoudsprogramma. Sinds 2024 is bekend dat ook de stabiliteit van de dijk onvoldoende is. Hierdoor is de urgentie toegenomen. Verder zijn er ook bomen op de kering die windworpgevoelig zijn waarbij de ontgrondingskuil voor overstroming van achtergelegen polder kan zorgen. Doordat er in de bomen op de kering roeken en vleermuizen zitten mogen deze niet zomaar worden gekapt. Hierdoor is het (nog) niet mogelijk de geplande kadeversterking snel uit te voeren. Om de risico's van een dijkdoorbraak te verkleinen is in december 2024 besloten om de boezemtak met een noodmaatregel te scheiden van de boezem. Volgende stap is nu om de voorkeursvariant in 2025 vast te leggen en het project hierna te starten.

Risico wateroverlast

- Van het gemaal Parksluizen zijn de lager van de pomp en de waaier versleten. De schade is naar voren gekomen tijdens een inspectie in oktober 2024, maar bestaat vermoedelijk al langer. Door de beschadiging kan het gemaal op dit moment alleen in

veilige modus draaien, waardoor de capaciteit en inzet in de tijd beperkt is. Alleen in uiterste noodgevallen kan het gemaal handmatig op maximale capaciteit gezet worden. Er is nu nog geen directe wateroverlast als gevolg van deze beperking opgetreden, en we zijn bezig met beheersmaatregelen uit te werken. Er wordt op dit moment gekeken naar de noodzakelijke beheersmaatregelen. In de loop van Q1 2025 wordt hierover meer duidelijkheid verwacht, waarbij het streven is om de reparatie vóór de aanvang van het stormseizoen uit te voeren. De kosten van de beheersmaatregelen zullen dan ook drukken op het budget voor 2025. In de tussentijd is de kans op wateroverlast door de schade aan parksluizen verhoogd, bijvoorbeeld in gebieden aan de Schie (zoals binnenstad Delft).

- Op 24 mei 2024 is er een aantal hectare akkerland in de Bonnenpolder in Hoek van Holland ondergelopen. Hierbij was sprake van inundatie vanuit naastgelegen hoofdwatgang. Ter plaatse was meer dan 50mm regen gevallen. Onderzocht wordt of er sprake is van een lokaal knelpunt.
- Vanwege de hoge neerslagverwachting (tussen de 75 en 100mm in een periode van 48 uur) voor 10-12 september 2024, is de calamiteitenorganisatie opgeschaald geweest. De binnenstad van Delft is daarbij dichtgezet en de waterbergingen Kraaiennest en Groene Veldsepolder zijn ingezet, evenals RainLevelr. Op diverse locaties zijn noodpompen klaargezet en hebben de gemalen op volle capaciteit gedraaid. De calamiteitenbergingen (Wollebrand, Woudsepolder, Hoekpolder, Molenvlietpark, en Bergboezem Berkel) zijn klaargemaakt om te worden ingezet. Uiteindelijk is (veel) minder neerslag gevallen dan werd verwacht.
- Op 27 september 2024 is er na hevige regenval een situatie ontstaan waarbij er verhoogd peil ontstond in het peilgebied van gemaal Dorppolder-Noord. Hoewel er geen daadwerkelijke inundatie heeft plaatsgevonden, zijn er twee agrariërs die overlast hebben ondervonden. Onderzoek heeft uitgewezen dat door een foutieve instelling er een verhoogd debiet over een geautomatiseerde stuw stroomde. Alle instellingen en waardes van geautomatiseerde stuwen in Delfland worden daarom nagekeken.
- Op 22 november 2024 is de calamiteitenorganisatie opgeschaald vanwege uitval van rioolgemaal 's Gravenzande. Door onbekende oorzaak is het gemaal 's Gravenzande uitgevallen, terwijl de voorliggende gemalen door zijn blijven draaien. De overstorten van het gemeentelijk stelsel konden deze aanvoer niet aan, waardoor wateroverlast is ontstaan in de omliggende wegen en straten. Door een storing in zowel de redundante internet verbinding als in de telefoonlijn van de externe alarmdoormelder, is er geen alarm doorgekomen naar de wachtdienst. Uiteindelijk is het gemaal weer handmatig opgestart en de verbinding met het gemaal hersteld.

Lokale verontreinig in watergang door incident

Op 2 februari 2024 is opgeschaald in verband met een grote brand in Poeldijk. Door het bluswater heeft verontreiniging van het oppervlaktewatersysteem plaatsgevonden. Delfland heeft op vijf locaties drijvende afzettingen geplaatst om olie dat op het slootwater dreef, bij elkaar te houden en de boezemgemalen uitgezet om te voorkomen dat het verontreinigde water zich zou verspreiden over een groter gebied.

Microverontreinigingen

- In februari 2024 is in de polder van Nootdorp een normoverschrijding geconstateerd van twee verschillende middelen. Het ging hierbij om concentraties van circa 300 maal hoger dan toegestaan. Inmiddels maakt deze polder onderdeel uit van de risicogestuurd aanpak en zijn diverse lekkages bij verschillende bedrijven opgespoord en gesaneerd.
- In de maand september 2024 zijn verschillende normoverschrijdingen geconstateerd in het gebied. In verband met het lage gezondheidsrisico en de slechte traceerbaarheid van de bron van de verontreinigingen, zijn geen onmiddellijke handhavingsacties uitgevoerd. Deze informatie wordt meegenomen bij toekomstige handhavingsacties.

- In het Oliebok in de gemeente Westland is een overschrijding geconstateerd van 602 maal de norm voor het middel Piperonyl-Butoxide.
- In de polder Woudsche Droogmakerij in de gemeente Midden-Delfland (Den Hoorn) is een overschrijding geconstateerd van 963 maal de norm voor het middel Piperonyl-Butoxide.
- In de Gantel Nieuwe Vaart in de gemeente Westland zijn overschrijdingen geconstateerd van 316 maal de norm voor het bestrijdingsmiddel Esfenvaleraat en van 375 maal de norm voor het bestrijdingsmiddel Cypermethrine.
- In de Boomawatering Casembrootlaan in de gemeente Westland zijn overschrijdingen geconstateerd van 158 maal de norm voor het bestrijdingsmiddel Esfenvaleraat en van 125 maal de norm voor het bestrijdingsmiddel Cypermethrine.
- Begin oktober 2024 is in de Dorppolder, deels in de gemeente Westland en deels in de gemeente Midden-Delfland, is een overschrijding van 100x de norm geconstateerd van het bestrijdingsmiddel Methiocarb. Omdat het om een verboden stof gaat, is hiervan melding gedaan bij de NVWA.

Microverontreinigingen bij baggerwerken

Op peildatum oktober 2024 waren vier locaties bekend met een verontreiniging in het oppervlaktewater van ≥ 100 maal de KRW-norm:

- Op een locatie in het bedrijventerrein Forepark is een PFOS-verontreiniging aangetroffen, waarbij de gemeten gehalten in het oppervlaktewater variëren van 0,20 tot 3.300 ng/l (tot 5.077 maal de KRW-norm). Het betreft hier een water(bodem)verontreiniging veroorzaakt door een lozing. Inmiddels is de sanering van de waterbodem en oppervlaktewater gestart en is de verwachting dat de sanering in het eerste kwartaal van 2025 afgerond is. Na afronding van de sanering zal een monitoring plaatsvinden.
- Aan de Keenenburgweg 59-61 in Schipluiden is een PFOS-verontreiniging aangetroffen, waarbij de aangetroffen gehalten in het oppervlaktewater tot 530 ng/l (tot 816 maal de KRW-norm) bedragen. Er is bij deze locatie sprake van mogelijk meerdere bronnen. Eén daarvan is een landbodemverontreiniging die de gemeente Midden-Delfland momenteel saneert. Na afronding van de sanering zal een monitoring plaatsvinden en onderzoek naar de andere mogelijke bronnen.
- Aan de Fokkerstraat in Schiedam is een PFOS-verontreiniging aangetroffen, waarbij het aangetroffen gehalte in het oppervlaktewater 400 ng/l (616 maal de KRW-norm) bedraagt. Op het bedrijventerrein zijn diverse bedrijven aanwezig en aan de noordzijde van de locatie is de gemeentelijke milieustraat. Momenteel voert Delfland brononderzoek uit en monitort de waterkwaliteit.
- Rotterdam The Hague Airport gemaal Achterdijk HHSK: aan de Zestienhovensekade in Rotterdam is een PFOS-verontreiniging aangetroffen, waarbij de gemeten gehalten in het oppervlaktewater variëren tot 344 ng/l (tot 530 maal de KRW-norm). Op deze locatie zijn mogelijk meerdere bronnen aanwezig. Eén daarvan is een landbodemverontreiniging bij het vliegveld Rotterdam The Hague Airport in het gebied van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK). Er is contact met de gemeente Rotterdam en met HHSK over eventueel te nemen vervolgstappen en de mogelijke aanpak van de verontreiniging/bronnen.

Lekkage van een persleiding

Op 8 oktober 2024 is tijdens het uitvoeren van sonderingswerkzaamheden een rioolpersleiding geraakt aan het Bonnenpad in Hoek van Holland. Hierop is de calamiteitenorganisatie kort opgeschaald naar fase 1. De lekkage aan de persleiding is verholpen en de vervuiling is geïsoleerd, opgezogen en afgevoerd.

Vertrouwelijkheid en integriteit van de informatievoorziening

Er hebben zich in 2024 twaalf datalekken voorgedaan, waarvan er drie zijn gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Wij hebben geen terugkoppeling ontvangen. De overige negen datalekken betreffen interne datalekken die ingevolge artikel 33 en 34 Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) niet aan de AP behoeven te worden gemeld. Er was in die situaties geen risico voor de rechten en vrijheden voor de betrokkenen.

Ook zijn er twee datalekken geweest bij externe leveranciers, waar persoonsgegevens van Delfland bij betrokken waren. De eerste betrof een data lek bij de Regionale Belasting Groep (RBG). Naar aanleiding hiervan is het uitwisselingsprotocol, dat geldt tussen deelnemers en RBG bij de uitwisseling van data, aangepast. De tweede externe data lek was bij Visma Raet, de leverancier van het nieuwe HR-systeem YouForce. Het interne protocol datalekken is in 2024 herzien en wordt begin 2025 naar verwachting ambtelijk vastgesteld.

Ongeval tijdens werkzaamheden

Er hebben zich in 2024 enkele incidenten voorgedaan. Dit betreft negen gevallen van licht lichamelijk letsel waarbij sprake was van volledig herstel. In één geval was (enkel) sprake van materiële schade als gevolg van een verkeersongeluk. Daarnaast zijn een aantal kleinere EHBO-incidenten en bijna-ongevallen geregistreerd.

8.4 Bijlage IV: Verbonden partijen en andere samenwerkingsvormen

De gegevens in onderstaande twee tabellen zijn de meeste recente. Omdat veel organisaties hun jaarstukken 2024 nog niet gereed hebben ten tijde van ons schrijven, kunnen gegevens van vóór 2024 zijn.

Verbonden partijen

Partij	Ingangs datum	Financieel belang Delfland	Bijdrage aan de beleidsdoelstellingen/taken van Delfland	Bestuurlijk belang	Overige informatie 2024
Nederlandse Waterschapsbank N.V. in Den Haag	1954	Bezit 755 aandelen A en 60 aandelen B. De nominale waarde van deze aandelen bedraagt totaal € 114.425. E.V. eind 2022: € 2,0 miljard V.V. eind 2022: € 80,0 miljard.	Het verzorgen van het betalingsverkeer, de financiering en het uitkeren van dividend dragen bij aan de beleidsdoelstelling 'een duurzaam financieel evenwicht'.	Deelname aan de algemene vergadering van aandeelhouders. Ieder aandeel A geeft recht op 1 stem en ieder aandeel B geeft recht op 4 stemmen.	In 2023 is een bedrag van € 827.000 wegens dividend 2022 beschikbaar gesteld.
Slibverwerking (GR) in Rotterdam	1 januari 2010	13,9% participatie in de GR. GR houdt 15,75% van de aandelen in het kapitaal van NV Huisvuilcentrale Noord-Holland (HVC). De GR ontvangt jaarlijks een garantstellingsprovisie van HVC en betaalt deze door aan de acht deelnemende waterschappen. E.V. HVC eind 2024: € 257,6 miljoen V.V. HVC eind 2024: € 966,3 miljoen	Delfland optimaliseert de doelmatigheid, duurzaamheid en toekomstbestendigheid van het transporteren, zuiveren en slib verwerken.	Namens Delfland heeft één hoogheemraad zitting in zowel het algemeen als het dagelijks bestuur van de GR.	In 2024 was de garantstelling voor de GR € 20,1 miljoen.
Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland C.V. in Naaldwijk	16 mei 2002	Sinds 2002 is het belang gemaximeerd op € 903.023. Sinds 2014 is dit volgestort en op basis van in 2015 gemaakte afspraken (Allonge) is dit 2% van het eigen vermogen. De waardering bedroeg per 31-12-2024 € 401.000 op de balans van Delfland. Ten opzichte van de inbreng is in voorgaande jaren verlies genomen. E.V. eind 2024: € 8,4 miljoen V.V. eind 2024: € 33,0 miljoen	Het in de planvormingsfase vanuit samenwerking zeker stellen van het waterbelang in nieuwe (woningbouw)projecten.	Delfland is een stille vennoot. Eén hoogheemraad is lid van de raad van vennoten van de cv. Na opheffen van de bv/cv-constructie (verwacht in 2027) wordt na verrekening van winst/verlies het ingelegd vermogen aan Delfland uitgekeerd.	Het geconsolideerde negatieve resultaat van de grondexploitatie van ONW verslechtert ten opzichte van de vastgestelde grondexploitatie (norm).

Partij	Ingangs datum	Financieel belang Delfland	Bijdrage aan de beleidsdoelstellingen/taken van Delfland	Bestuurlijk belang	Overige informatie 2024
Regionale Belastinggroep (GR) in Schiedam	1 januari 2010	Betaling voor de diensten die de RBG verricht, volledig financieel aansprakelijk. De bijdrage voor 2024 bedroeg € 7,4 miljoen. E.V. eind 2023: € 5,2 miljoen V.V. eind 2023: € 5,4 miljoen	Door het volledig, tijdig en efficiënt heffen en invorderen van de belastingen wordt bijgedragen aan de beleidsdoelstelling 'Een duurzaam financieel evenwicht'.	Namens Delfland hebben twee hoogheemraden zitting in het algemeen bestuur van de RBG. De dijkgraaf is plaatsvervangend lid.	
Aquon (GR) in Den Bosch	1 juli 2011	Delfland is mede-eigenaar, met een aandeel van 8,7%. De bijdrage van Delfland voor 2024 bedroeg in totaal € 3,1 miljoen. E.V. eind 2024: € 3,5 miljoen V.V. eind 2024: € 51,7 miljoen	Verbeteren van de waterkwaliteit door gezamenlijk onderzoek.	Een hoogheemraad heeft zitting in het algemeen bestuur. De dijkgraaf is technisch voorzitter van het bestuur.	Aquon werkt sinds oktober 2024 vanaf één locatie in Houten. Daarmee is de centralisatie afgerond.
Het Waterschapshuis (GR) in Amersfoort	Vanaf 2010	De bijdrage van Delfland in 2024 bedroeg € 1.461.037 (exclusief btw). E.V. eind 2023: € 0,0 mln. V.V. eind 2023: € 11,5 mln.	Het Waterschapshuis bevordert en faciliteert de samenwerking tussen de waterschappen en binnen de sector op het gebied van informatievoorziening en draagt daarmee indirect bij aan alle strategische doelen van Delfland.	De dijkgraaf is voorzitter van het dagelijks bestuur van de GR en heeft zitting in het algemeen bestuur. Verder is Delfland vertegenwoordigd in de Opdrachtgeverstafel (OGT) en de Uitvoerend Overleg Tafel (UOT).	Eind 2023 is een nieuwe strategische visie voor Het Waterschapshuis vastgesteld.
Unie van Waterschappen (vereniging) in Den Haag	1927	Jaarlijks betalen we contributie aan de Unie. Voor 2024 was dit afgerond € 866.000. Dit is exclusief de bijdrage voor muskusrattenbestrijding, die ook aan de Unie wordt betaald.	De Unie van Waterschappen brengt de belangen van alle waterschappen in Nederland samen en vertegenwoordigt deze op nationaal niveau.	In de ledenvergadering hebben de voorzitters van alle waterschappen zitting.	
Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen in Delft	27 juli 2007	Jaarlijkse contributie € 1.500.	De overleggen tussen de portefeuillehouders dragen bij aan een goede onderlinge samenwerking tussen de waterschappen. Ook dragen ze bij aan eenduidige contacten met derden, waaronder de provincie.	De dijkgraaf is lid van het bestuur van de vereniging en tevens penningmeester.	

Aquaminerals B.V.	1 juli 2022	Delfland heeft 653 aandelen met een aanschafprijs van in totaal € 71.823. De jaarlijkse bijdrage aan Aquaminerals is bedoeld om de organisatiekosten te dekken van € 5 per ton materiaal met een vaste ondergrens van 2.000 ton. Jaarrekening 2024 (dd februari 2025: voorlopige cijfers, jaarrekening AquaMinerals is nog niet vastgesteld): - E.V. eind 2024 € 1,8 miljoen - V.V. eind 2024 € 4,0 miljoen	Aquaminerals onderzoekt en faciliteert bij het streven van Delfland om grondstoffen terug te winnen en duurzaam te hergebruiken. Hiermee dragen zij bij aan beleidsdoelstellingen van de programmaliijn Circulaire Economie.	De directeur Ontwikkeling neemt deel aan de algemene vergadering van aandeelhouders van Aquaminerals B.V.	
-------------------	-------------	--	--	---	--

Andere samenwerkingsvormen

Partij	Ingangsdatum	Financieel belang Delfland	Bijdrage aan de beleidsdoelstellingen/taken van Delfland	Bestuurlijk belang
Delfluent B.V.	2003	Dit is een publiek-private samenwerking. Wij betalen jaarlijks een fee aan Delfluent.	Delfluent beheert en onderhoudt voor ons de AWZI's Harnaschpolder en Houtrust. Het zuiveren van afvalwater is een van onze twee hoofdtaken. Deze samenwerkingsvorm draagt daaraan bij.	
Financiële eenheid (Overeenkomst kosten voor Gemene Rekening) in Rotterdam	1 januari 2019	Gemeenschappelijke administratie samen met de hoogheemraadschappen Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland. Bijdrage Delfland: 40% van de totale kosten. Voor 2024 bedroeg het aandeel voor Delfland € 1,2 miljoen.	Door het volledig, tijdig en efficiënt voeren van de financiële administratie wordt bijgedragen aan de beleidsdoelstelling 'Een duurzaam financieel evenwicht'.	Bestuurlijk overleg met de partners.
Centrale Salarisadministratie en Functioneel beheer (Overeenkomst kosten voor Gemene Rekening) in Delft	1 juli 2023	Gemeenschappelijke administratie samen met de hoogheemraadschappen Schieland en de Krimpenerwaard en Rijnland. Bijdrage Delfland: 33,3% van de kosten voor functioneel beheer en 31% van de overige kosten. Voor 2024 bedroeg het aandeel voor Delfland afgerond € 404.895.	Door het volledig, tijdig en efficiënt voeren van de salarisadministratie wordt bijgedragen aan de beleidsdoelstelling 'Een duurzaam financieel evenwicht'.	Bestuurlijk overleg met de partners.
HVC N.V. in Alkmaar	1 januari 2010	De GR Slibverwerking is aandeelhouder B in de HVC. De aandeelhouders B staan 100% garant en ontvangen daarvoor een provisie. In totaal stond de GR op 31 december garant voor	HVC voert al het aangeboden slib af en verwerkt dat op een verantwoorde manier.	Geen: de GR Slibverwerking houdt namens de deelnemende waterschappen 15,75% van de aandelen in HVC. De voorzitter van de

Partij	Ingangsdatum	Financieel belang Delfland	Bijdrage aan de beleidsdoelstellingen/taken van Delfland	Bestuurlijk belang
		€ 45,9 miljoen. Op basis van een verdeelsleutel is het aandeel van Delfland hierin 13,9%.		GR neemt namens de GR deel aan de aandeelhoudersvergadering van HVC.
Muskusrattenbeheer (Overeenkomst Kosten voor Gemene Rekening) in Houten	1 januari 2012	Bijdrage van 5,3% van de totale kosten. Voor 2024 bedroegen de kosten € 0,7 miljoen. Landelijke kosten voor de bestrijding van muskusratten en beverratten lopen via de Unie van Waterschappen.	Muskusrattenbeheer is een taak van de waterschappen. Delfland is hiervoor de samenwerking aangegaan met vijf andere waterschappen.	Bestuurlijk overleg met per waterschap één hoogheemraad.
NAD (Netwerk waterketen Delfland)	22 november 2013	Bijdrage van 14% van de totale kosten. Voor 2024 bedroegen de kosten € 63.000. Voor 2025 wordt een vergelijkbaar bedrag verwacht.	Een doelmatig en toekomstbestendig transport en zuivering van stedelijk afvalwater. Transitie van een lineaire naar een circulaire waterketen.	Delfland is partner van het NAD en zit in de regiegroep van de bestuurlijke watertafel vanuit NAD.
Stowa (Stichting) in Den Haag	1 januari 1992	De reguliere jaarlijkse bijdrage bedroeg in 2024 € 586.110.		Geen; er zitten minimaal 4 en maximaal 6 vertegenwoordigers vanuit de waterschappen in het bestuur van Stowa.
Alliantie Waterkracht	20 december 2021	Bijdrage van 8,5% van de kosten. Voor 2024 is dat circa € 61.000.	Kennis delen en gezamenlijk onderzoek doen naar waterveiligheid, watersysteem, klimaatadaptatie, zuivering van stedelijk afvalwater, et cetera.	Gemiddeld twee keer per jaar is er een bestuurlijk overleg met één hoogheemraad.
Nationaal Park Hollandse Duinen (NPHD)*	10 november 2020	Over 3 jaar € 100.000 bijdragen aan de stichting NPHD.	Delfland werkt samen met partners aan de doelen van NPHD (rijke natuur, gastvrij park en sterke gebiedsidentiteit) om zo de gemeente-overstijgende doelen van het NPHD én Delflands opgaven sneller en effectiever te bereiken.	Delfland vormt de stuurgroep samen met Dunea, Staatsbosbeheer, de provincie Zuid-Holland en de gemeente Den Haag.

8.5 Bijlage V: Overzicht Prestatie-indicatoren 2018-2024

In onderstaand overzicht is het verloop van de PI's weergegeven voor de periode 2018-2024. Hierin zijn alle relevante PI's opgenomen uit de begroting 2024 en voorgaande jaren.

Programma Prestatie-indicator	Resultaat 2018	Resultaat 2019	Resultaat 2020	Resultaat 2021	Resultaat 2022	Resultaat 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Resultaat 2024
Waterveiligheid									
Primaire waterkeringen op orde (55 kilometer)	100%	100%	100%	100%	87%	87%	87%	92% ⁽¹⁾	92% ⁽¹⁾
Regionale waterkeringen op orde (437 kilometer)	82%	85%	87%	86%	87%	87%	73%	73%	78% ⁽²⁾
Waterkwaliteit									
Zomergemiddelde stikstofgehalte West- en Oostboezem	2,7 & 2,1 mg/l	2,2 & 1,8 mg/l	2,3 & 1,8 mg/l	2,8 & 2,1 mg/l	2,1 & 1,8 mg/l	2,2 & 1,9 mg/l	2,1 & 1,9 mg/l	2,1 & 1,9 mg/l	2,2 & 2,9 mg/l ⁽³⁾
ESF's: aantal verbeterstappen m.b.t. de 8 ESF's in de KRW-waterlichamen t.o.v. 2021	6,5% en 0,07 µg/l	3,4% & 0,06 ug/l	4,4% & 0,06 µg/l	3,8% & 0,06 µg/l	6	-2	6	6	Volgt ⁽³⁾
Toxiciteit: percentage metingen gewasbeschermingsmiddelen dat geen belemmeringen geeft voor ecologie	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	81	86	76	96%	96%	84% ⁽³⁾
Maximaal aantal locaties met een negatief zwemadvies van meer dan 3 weken					7	7	5	5	8
Waterkwantiteit									
Voldoet aan normering voor inundatie (in hectare)	39.744	39.950	39.957 (98,6%)	40.015 (98,7%)	40.022 (98,7%)	40.080 (98,9%)	40.200 (99,0%)	40.100 (98,9%)	40.100 (98,9%)
Waterketen									
Verwijderingsrendement stikstof %	83%	84%	83%	82%	81%	80%	80%	80%-82%	82,4%
Verwijderingsrendement fosfaat %	84%	81%	82%	81%	83%	80%	80%	83%-87%	87,4%
Vermindering rioolvreemd water in %	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	1%	1%	1%			
Energieneutraal in %	n.v.t.	n.v.t.	71	92	93	93,7	97,6	97,6	97,6
Hoeveelheid CO ₂ -uitstoot (in tonnen exclusief methaan en lachgas)	19.834	8.478	6.547	7.122	6.752	4.718 ⁽⁴⁾	58.350	58.350	58.350
GWW-opdrachten met duurzame/circulaire ambitie (conform grondstoffenakkoord)	n.v.t.	n.v.t.	25%	49%	100%	100%			
Aandeel toegepaste secundaire en bio-based materialen in GWW-projecten						5%	7%	7%	14,3%
(Advies)diensten en leveringen met duurzame/circulaire ambitie					92%	94%			

Programma Prestatie-indicator	Resultaat 2018	Resultaat 2019	Resultaat 2020	Resultaat 2021	Resultaat 2022	Resultaat 2023	Begroting 2024	Prognose Burap 2024	Resultaat 2024
Financiën									
Netto schuldquote (schuldpositie gerelateerd aan omzet in %)	302%	275%	257%	243%	223%	195%	184%	182%	171%
Externe financiering in % vaste activa	92%	90%	n.v.t.	80%	76%	72%			
Kapitaallasten als % van de totale lasten						23%	21%	19% ⁽⁵⁾	22%
Vrije kasstroom (in € miljoen)	37,9	36	24,9	21	23,2	5,6	-28,0	-21,7	-28,4
Organisatie en bestuur									
Mate van cyberweerbaarheid						n.v.t.	16-18	16-18	16-18
De vergunningen worden binnen de wettelijke termijn van 8 weken verstrekt	98%	95%	85-90%	87%	86%	95%	95%	90%	92%
Rapportcijfer voor het contact met het Hoogheemraadschap van Delfland	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	⁽⁶⁾	7,6	7,5	9,2
(Werkgeverschap (medewerkersmotivatie)	7,2	7,1	7,1	7,3	n.v.t.	8,0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t. ⁽⁷⁾
TRCF (de mate van veiligheid in de organisatie, uitgedrukt in het aantal ongelukken per miljoen gewerkte uren)	n.v.t.	n.v.t.	4,4	2,5	2	2,5	2,3	2,3	4,5 ⁽⁸⁾

- (1) Met het doorlopen van de ingangstoets voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma is de opgave gereduceerd van 7 km tot 4,5 km. Hierdoor voldoet een hoger percentage van de primaire waterkeringen.
- (2) In 2024 is de beoordeling van de regionale keringen afgerond en aan de provincie gerapporteerd. De uitkomst van deze beoordeling is dat 78% aan de norm voldoet.
- (3) Duiding van de resultaten wordt gegeven in de voortgangsrapportage waterkwaliteit.
- (4) In de jaarrekening 2023 is de CO₂-uitstoot nog exclusief methaan en lachgas gerapporteerd en daarom is de hoeveelheid CO₂-uitstoot voor 2023 lager.
- (5) Het percentage dat in de bestuursrapportage is opgenomen, is onjuist en moet gelijk zijn aan de initiële begroting zijnde 21%.
- (6) Het onderzoek is uitgevoerd, maar door de geringe respons zijn de resultaten niet representatief.
- (7) Voor werkgeverschap houden wij één keer per twee jaar een waterschapsbreed sectoraal medewerkersonderzoek.
- (8) De TRCF Is gebaseerd op 6 meldingen met verzuim en/ of doktersbehandelingen.

8.6 Bijlage VI: Kwijtschelding publieke schulden kindertoeslagaffaire

Aanvraagformulier kwijtschelding van publieke schulden door waterschappen in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslag

Naam waterschap: Hoogheemraadschap van Delfland
Adres: Postbus 3061
Postcode en vestigingsplaats: 2601 DB Delft
Naam contactpersoon: J.F. Kooistra (RBG)
E-mailadres contactpersoon: jkooistra@derbg.nl
Telefoonnummer contactpersoon: 06-31654103

Jaar: 2024

Aantal gedupeerden in waterschap (paragraaf 3.3 uitkeringsregeling)	Berekend bedrag uitvoeringskosten (# gedupeerden * € 100) (paragraaf 3.3 uitkeringsregeling)	Kwijtscholden bedragen (paragraaf 3.2 uitkeringsregeling)
1.395	€ 139.500	a) Kwijtschelding Belastingopbrengst € 242.864,10 b) Kwijtschelding openstaande invorderingskosten € 47.747,19

Ondertekening dagelijks bestuur waterschap

Datum: 3 maart 2025

Plaats: Delft

Dr. P.H.W.M. Daverveldt

(voorzitter)

ir. P.C. Janssen

(secretaris)

8.7 Bijlage VII: Lijst met afkortingen

1OBS	Eén onderhoudsbeheersysteem
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming
AWZI	Afvalwaterzuiveringsinstallatie
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BGO	Buitengewoon Onderhoud
BHV	Bedrijfshulpverlening
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BIWA	Baseline Informatiebeveiliging Waterschappen
BPL	Bijzonder Provinciaal Landschap
Burap	Bestuursrapportage
cao	Collectieve arbeidsovereenkomst
CERT	Computer Emergency Response Team
CIO	Chief Information Officer
CSIR	Cybersecurity Implementatie Richtlijn
Ctgb	College voor toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden
cv	Commanditaire vennootschap
D&H	Dijkgraaf en hoogheemraden
DBFO	Design Build Finance Operate
DGL	De Groote Lucht
DSO	Digitaal Stelsel Omgevingswet
EMU	Economische en Monetaire Unie
ESF	Ecologische Sleutelfactoren
fido, Wet	Wet financiering decentrale overheden
GIS	Geografische Informatiesystemen
GOAW	Grensoverschrijdend afvalwater
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GWW	Grond-, Weg- en Waterbouw
HHD	Hoogheemraadschap van Delfland
HHSK	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
HNP	Harnaschpolder
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
IB en P	Informatiebeveiliging en privacy
IDA	Informatiedocumenten en Archief
IKB	Individueel keuzebudget
ISAC	Information Sharing Analysis Centre
KCC	Klantcontactcentrum
KOTA	Kinderopvangtoeslagaffaire
KRW	Kaderrichtlijn Water
KVGR	Kosten voor gemene rekening
LTO	Land- en Tuinbouworganisatie
MVI	Maatschappelijk verantwoord inkopen
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
NEN	Nederlandse Norm
NEZ	Natte ecologische zone
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NWA	Nieuwe Waterweg
NWB	Nederlandse Waterschapsbank

NWO	Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
NVO	Natuurvriendelijke oever
OAS	Optimalisatie van Afvalwatersysteem
ODH	Omgevingsdienst Haaglanden
ONW	Ontwikkelingsmaatschappij Het Nieuwe Westland
or	Ondernemingsraad
P&C	Planning en control
PA	Procesautomatisering
PBB	Persoonsgebonden basisbudget
PDCA	Plan Do Check Act
PI	Prestatie-indicator
PMB	Projectmanagementbureau
PMO	Periodiek Medisch Onderzoek
PPS	Publiek-private samenwerking
PROSA	Processen Samen
PVB	Planning voortgang en beoordeling
RBG	Regionale Belastinggroep
RI&E	Risico-inventarisatie en -evaluatie
SEB	Schoon en Emissieloos Bouwen
STOWA	Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer
TRCF	Total Recordable Case Frequency
UO	Uitvoeringsorganisatie
UvW	Unie van Waterschappen
Vpb	Vennootschapsbelasting
VV	Verenigde Vergadering
Wpg	Wet politiegegevens
WNT	Wet normering topinkomens
Woo	Wet open overheid
WOR	Wet op de ondernemingsraden
WOZ	Waardering onroerende zaken
WVH	Waterzuivering Vergulde Hand

8.8 Bijlage VIII: Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Zie de bijlage bij de vergaderstukken voor de VV van 5 juni 2025